JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Studijní program: 06208 B Ekonomika a management

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

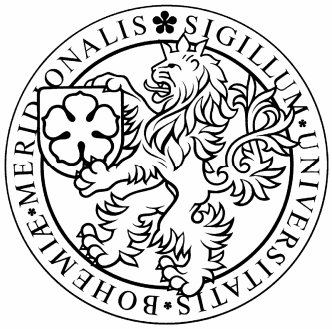

Lidské a materiální zdroje vybraného regionu

Vedoucí bakalářské práce
doc. Ing. Ivana Faltová Leitmanová, CSc.

Autor
Jiří Vavera

2008

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Ekonomická fakulta
Katedra ekonomiky
Akademický rok: **2006/2007**

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jiří VAVERA**

Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**

Název tématu: **Lidské a materiální zdroje vybraného regionu**

Zásady pro vypracování:

Cíl práce:
Zhodnotit lidské zdroje a materiální zdroje vybraného regionu, jakožto východisko jeho růstu, respektive rozvoje.

Osnova:

1. Literární rešerše.
2. Kvantifikace lidských zdrojů a jejich struktury na příkladu vybraného regionu (okres Prachatice).
3. Přístupy k vymezení a kvantifikaci materiálních zdrojů vybraného regionu.
4. Potenciální směry rozvoje vybraného regionu v kontextu "vybavenosti" lidskými a materiálními zdroji.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **55 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Mishan, E.: Spor o ekonomický růst. Praha, Sociologické nakladatelství 1994.

Frait, J., Červenka, M.: Předpoklady a faktory dynamického růstu české ekonomiky ve světle nové teorie a empirie růstu. Praha, Národohospodářsky ústav Josefa Hlávky, ČVUT 2002.

Viturka, M.: Vybrané aspekty kvality podnikového prostředí jako výchozího faktoru efektivnosti regionálních rozvojových projektů. Brno, Masarykova univerzita 2002.

Toth, P.: Ekonomika měst a obcí. Praha, VŠE 1998.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Ivana Faltová Leitmanová, CSc.**
Katedra ekonomiky

Datum zadání bakalářské práce: **10. ledna 2007**

Termín odevzdání bakalářské práce: **15. dubna 2008**

prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc.
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13
370 05 České Budějovice

L.S. (1)

doc. Ing. Ivana Faltová Leitmanová, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 14. března 2007

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Lidské a materiální zdroje vybraného regionu vypracoval samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu použité literatury.

Ve Vimperku 18.4.2008

Jiří Vavera

Poděkování
Děkuji vedoucí práce doc. Ing. Ivaně Faltové Leitmanové, CSc. za cenné náměty, metodické vedení a připomínky, které mi poskytla při zpracování bakalářské práce .
Současně děkuji své rodině za trpělivost, ohledy a lásku projevené při studiu a práci na tématu.

Obsah

Obsah 9
Úvod 11
1 Literární rešerše 14
1.1 Geografie v ekonomii 14
1.1.1 Vymezení regionu Prachaticka 17
1.2 Teoretické přístupy k hospodářskému růstu 18
1.2.1 Nová teorie růstu 18
1.2.2 Omezení teorií růstu 22
1.2.3 Úloha veřejných statků v regionálním růstu 23
1.3 Konkurenceschopnost regionů 25
1.3.1 Hodnocení kvality podnikatelského prostředí 25
1.3.2 Geografická poloha regionu 26
1.3.3 Sociální transfery znalostního kapitálu 27
1.4 Význam lidských zdrojů a jejich využití 27
2 Kvantifikace lidských zdrojů a jejich struktury na příkladu vybraného regionu (okres Prachatice). 30
2.1 Struktura lidských zdrojů 30
2.1.1 Sídelní struktura 30
2.1.2 Věková struktura 32
2.1.3 Zdravotní stav 33
2.1.4 Vzdělanostní struktura 34
2.1.5 Migrace obyvatel 36
2.1.6 Cizinci a národnosti 38
2.2 Využití lidských zdrojů 39
2.2.1 Ekonomická geografie 39
2.2.2 Zaměstnanost 42
2.2.3 Nezaměstnanost 45
3 Přístupy k vymezení a kvantifikaci materiálních zdrojů vybraného regionu. 49
3.1 Přírodní zdroje 49
3.1.1 Nerostné suroviny 49
3.1.2 Půda 50
3.2 Infrastruktura 54

3.2.1 Dopravní infrastruktura 55
3.2.2 Technická infrastruktura 57
3.3 Turistický potenciál 58
3.3.1 Turistická vybavenost regionu 59
3.3.2 Turistická atraktivita 61
3.3.3 Životní prostředí 62
3.4 Kapitál 63
3.4.1 Podnikatelské subjekty 63
3.4.2 Nepodnikatelské subjekty 64
4 Potenciální směry rozvoje vybraného regionu v kontextu „vybavenosti“ lidskými a materiálními zdroji. 66
4.1 SWOT analýza 66
4.2 Hodnocení 72
4.3 Kvalita podnikatelského prostředí 75
4.4 Potencionální směry rozvoje 77
5 Závěr 81
6 Summary, key words 85
6.1 Summary 85
6.2 Key words 85
7 Přehled použité literatury 87
8 Seznam příloh 90

Úvod

Otázkou zdrojů určitého území pro různé oblasti lidského počínání se zabývá lidstvo od nepaměti. Již první lidské bytosti v pravěku se museli zabývat otázkou, zda je v obývaném kraji dostatek vody, zvěře a plodin. Později s rozvojem zemědělství hledali půdu, dřevo, vhodné podnebí, ale již také hlínu na keramiku. Dosud se jednalo toliko o materiální zdroje.

S dělbou práce a objevem metalurgie vyvstala další potřeba – potřeba lidských zdrojů. Kmeny a jejich vládci začaly nejen vyhledávat místa s dostatkem kovových rud, ale také odborníky, kteří uměli tyto rudy zpracovávat. Získat na zdroje bohaté území nebylo nijak lehké a vznikaly stále vyšší nároky na vojáky, velitele, řemeslníky, obchodníky a další odborníky. Vedle toho se zvyšovaly nároky na potraviny, energie, nerostné suroviny a v nedělitelné souvislosti i na jejich zpracování a distribuci do míst, kde byly potřeba.

Dalším fenoménem, který se tehdy rozšířil byla migrace. Majitelé materiálních zdrojů – například nalezišť rud či sklářského písku, potřebovali odborníky na jejich zpracování a získávali rodiny hutníků, kovotepců, sklářů a jiných profesí, kteří přinášeli nejen potřebnou pracovní sílu, ale i znalosti. Stejně významně k migraci přispěli i stavební profese a umělci, přesídlující do velkých socio-ekonomických center. Někteří se přesídlovali natrvalo, někteří za prací jen dojížděli.

Odborníci všech profesí se již tisíce let slučovali do společenství – cechů, aby tak chránili nejen svoje sociální podmínky a práva, ale i udržovali znalosti a předávali si je mezi sebou. Již před tisíci lety nebyli potřeba jen zruční řemeslníci či ojedinělí učenci, bylo potřeba stále více písařů, úředníků, projektantů, matematiků a vzdělanců všeho druhu a oborů. Tato potřeba vedla ke vzniku školství jako systému, nejprve vznikem univerzit, později i nižších stupňů vzdělání. Našel se tak jeden ze základních určujících faktorů kvality lidských zdrojů - vzdělání.

V pravěku se lidé zajímali hlavně o zdroje ve svém dosahu. Často to bývalo území v dosahu denního pochodu, někdy omezené hranicemi se sousedními skupinami. Ve středověku již byly území jednotlivých kmenů, rodů i národů poměrně přesně rozdělené a ohraničené. Odborníci byli soustředěni v okolí materiálních zdrojů, k jejichž zpracování příslušeli a vládci získávali tyto zdroje i s celým územím – ať již koupí

panství, nebo násilnou cestou. Bylo již třeba hodnotit nejen jednotlivé lidské zdroje, ale daleko důležitější bylo zhodnotit jednotlivá území podle zdrojů, které se na něm nacházely.

Později se státním zřízením a jeho členěním podle oblastí soustředěných historicky nebo funkčně podle urbanistických center vzniklo dělení na země, kraje, okresy, obce (v různých zemích a v různých dobách se názvy liší, ale obsah zůstává přibližně stejný). Ve třicátých letech minulého století vzniklo ve Velké Británii, v souvislosti s potřebou vyrovnat nesrovnalosti ve vývoji jednotlivých oblastí, účelnější dělení na regiony. Pro posouzení zdrojů jsou dnes právě regiony, jako oblasti hospodářské, kulturní i geografické soudržnosti, základní jednotkou pro geografické zjišťování.

Lidské a materiální zdroje soustředěné v regionu není potřeba jen mít, ale umět je také náležitě využít. Podmínkami pro využití jsou současně makroekonomické podmínky, ve kterých se region nachází, mikroekonomické a podnikatelské prostředí, jehož nedílnou součástí je odvětvová struktura, ale i infrastruktura odrážející se hlavně v dopravě a podmínkách bydlení.

Kvalitu lidských zdrojů a jejich vyžití spojuje míra schopnosti využít tento potenciál a touto mírou je zaměstnanost. V otázce zaměstnanosti je třeba si všímat všech souvislostí s kvalitou lidských zdrojů, ale i s možnostmi a potřebami ekonomiky daného regionu. Je to zvláště úroveň a struktura potřebné a dostupné kvalifikace, úroveň mezd, dojížďka za prací i zaměstnávání cizinců. Míry nezaměstnanosti poté mohou doplnit potřebný obraz využití lidských zdrojů.

Potřeba poznání všech faktorů uvedených v předchozích odstavcích, které se dají stručně označit jako lidské a materiální zdroje, vyvstala přirozeně a rozvíjela se současně s vývojem lidského bytí. Rozbory prostředí a zdrojů jsou podkladem většiny vládních i podnikatelských rozhodnutí a na druhé straně i tématem mnohých rozhovorů lidí doma i na ulici a jsou často slyšet v restauracích i hospodě. O vysoce sofistikované rozbory se opírají nejdůležitější makroekonomická rozhodnutí, ale také (někdy nevědomky) obyčejná rozhodnutí lidí – co studovat, kam jít za prací, v čem podnikat.

V literatuře jsou nejčastěji dostupné rozbory zdrojů na úrovni státu nebo krajů a jejich komparace s ostatními jednotkami stejné úrovně. Na těchto úrovních se nacházejí statistické ročenky a jiné práce sloužící například jako podklad k čerpání dotací a fondů.

Některé obce si pro účel řízení svého rozvoje a jako podklad pro čerpání různých finančních zdrojů také nechala zpracovat informace o zdrojích ve své správě.

Pro zhodnocení a případnou podporu hospodářského růstu jsou nejdůležitější regiony na úrovni kraje a mikroregiony na úrovni okresu. Na úrovni okresů, v novém pojetí správněji NUTS 4 (LAU 1) jsou tyto práce spíše vyjímečné přesto, že by měly tvořit základ pro zpracování prací krajských (NUTS 3). Dosavadní systém vychází spíše z méně přesné stavby shora dolů, kdy celostátní výzkumy se rozdrobí na regionální bez potřebného pohledu zdola.

Tuto mezeru se pokusí zaplnit v případě Prachatického okresu tato práce. Měla by se stát možným podkladem pro informační systém sloužící koordinaci a řízení projektů přesahujících jednotlivé obce, podnikatelská rozhodnutí a také státní i municipální vlády. Měla by být jedním z mnoha stavebních kamenů, které tvoří ucelený a správný obraz regionu vyšší úrovně – Jihočeského kraje.

Problémem porovnávání zdrojů je však šíře a heterogenita dat. Mnohé údaje nenajdou společnou porovnávací jednotku (často bývá užíván vztah k počtu obyvatel, případně rozloze území), některé geografické jevy se jinde nevyskytují a každý region si navíc zakládá na jiné přednosti. Práce zabývající se hodnocením lidských zdrojů jsou dlouhé, složité plné statistických údajů a jejich regionální porovnání zabere mnoho času. Práce o materiálních zdrojích jsou zcela heterogenní, popřípadě chybí vůbec. Ke srovnání všech údajů a k jednoduššímu porovnání se pokusí tato práce převést data na numerická a přiřadit jim hodnotové vyjádření, které umožní porovnávat údaje na společné bázi.

Cílem této bakalářské práce je zhodnotit lidské a materiální zdroje vybraného regionu, jakožto východisko jeho růstu, respektive rozvoje. Jako objekt šetření byl vybrán region okresu Prachatice. Dílčími cíli práce je kvantifikace lidských zdrojů a jeho struktury, přístupy k vymezení a kvantifikaci materiálních zdrojů a v poslední části potenciální směry rozvoje vybraného regionu v kontextu „vybavenosti“ lidskými a materiálními zdroji.

1 Literární rešerše

Tato práce se zabývá lidskými a materiálními zdroji regionu. Prvním krokem pro její zpracování proto musí být přesné vymezení regionu Prachaticka a definování pojmů. Nejdříve probereme pojmy jako lidské zdroje a lidský kapitál. Bylo třeba také najít a objasnit způsoby, jakými jsou zdroje využívány. Pro správné zhodnocení zdrojů poslouží hodnocení kvality prostředí, ve kterém jsou dislokovány a využívány, zejména prostředí geografického, podnikatelského a v souvislosti s institucionálním prostředím bude zmíněna úloha veřejných statků. Práce má dále kvantifikovat potřebná geografická data, a nastínit potencionální směry rozvoje. Statická data mají jenom malý vypovídací charakter a z tohoto důvodu je důležité objasnit regionální růstové teorie, zhodnotit jejich empirické výsledky a najít i omezení spojená s růstem. Některá data, která nejsou srovnatelná hodnotově, popřípadě nejsou vůbec numerická, budou na takovéto hodnoty převedena. V jednotlivých částech bude také pro lepší pochopení problému vhodný úvod s ohlédnutím na historii zmiňovaných problematik.

1.1 Geografie v ekonomii

Problematika lidských a materiálních zdrojů čerpá data z oboru, který se nazývá ekonomická geografie, u novějších autorů výstižněji geografie sociální nebo také socioekonomická geografie Maryáš (2003). Jako celek se samozřejmě rozrůstá do mnoha směrů, z nichž nejzákladnější jsou geografie obyvatelstva, sídel, průmyslu, zemědělství, dopravy, služeb, vědy, cestovního ruchu, rekreace a nejnověji i environmentální.

Jedním ze stěžejních podoborů pro tuto práci je geografie obyvatelstva. Její výzkum má explikovat vývoj prostorových struktur obyvatelstva pro prognostiku, poznání regionálních rozdílů a dynamiky obyvatelstva.

Dynamika obyvatelstva poskytuje řadu srovnávacích údajů v čase i prostoru. Zkoumá přirozený pohyb obyvatelstva – porodnost (natalitu), úmrtnost (mortalitu), plodnost (fertilitu), střední očekávanou délku života (úmrtnostní tabulky) a jiné. Dále zkoumá mechanický pohyb (mobilitu) obyvatelstva a to mobilitu sociální a prostorovou. Prostorová mobilita zahrnuje veškeré přemisťování ve formách migrace (stěhování) sezónní migrace, dojížďky do zaměstnání a dočasných pohybů obyvatelstva (nákupy, rekreace,…).

Nejvýznamnější charakteristikou pro tuto práci je skladba obyvatelstva popisovaná podle množství znaků ve třech hlavních skupinách. Jsou to biologické znaky (podle věku, pohlaví zdravotního stavu, …), ekonomické znaky (podle povolání, zaměstnání, ekonomické aktivity, sociální struktury, …) a kulturní znaky (podle vzdělání, národnosti, …).

Vaníček (2006) ve svých přednáškách uvádí, že regiony jsou na počátku 20. století koncipovány zejména anglickým geografem Herbertsonem a S.Pawlowským, jako geografické, přírodní nebo umělé dělení krajiny. Toto čistě prostorové rozlišení zásadně změnili J.H. van Thünen, A.Weber a hlavně W. Christeller takzvanou teorií centrálních míst. Regiony jsou v tomto pojetí členěny na stejnorodé (homogenní), podobně se projevující na celém území, určené hlavně geomorfologicky a funkční (nodální, heterogenní) určené jednotnou strukturou tvořenou jedním nebo více modálními centry a zázemím (periferií). Hranice regionů tvoří v prvním případě geografické jevy (hory, vodní toky apod.), ve druhém hranice procházejí v místech kde slábne vliv jednotlivých sousedních regionů.

Mezi jednotlivými regiony jsou vždy patrné rozdíly. Podle Vaníčka (2006) jsou tyto rozdíly založeny na třech příčinách :

a) Nedostatečné vybavení přírodními zdroji – zejména u regionů odlehlých od zemských center, málo přitažlivé pro průmysl a pouze s extenzivním zemědělstvím.
b) Nedostatečné využití vlastních zdrojů – dané nedostatkem kapitálu, s nízkou životní úrovní.
c) Stagnující nebo upadající základní odvětví – dříve vyspělé regiony které upadají v důsledku změn poptávky.

Další příčinu rozdílného rozvoje regionů vidí Beran (2007) v minulé urbanizaci území, která přetrvává staletí a určuje jejich budoucí rozvoj. Infrastruktura a investice se šíří podél cest a v historických hranicích urbanizovaných území, popřípadě v daných geologických hranicích. „Urbanizace je vymezena nejen životním cyklem stavebních objektů, ale i velmi dlouhým životním cyklem založení komunikací, vodních toků a využití funkčních ploch“.[1]

V roce 1983 byla v Torremolinos přijata Evropská charta regionálního plánování. V základu měla přispět k přehodnocení tehdejší prostorové organizace k

[1] Beran (2007) str. 1

lepšímu uspořádání Evropy, k zabezpečení lepší kvality života i okolí sladěním sociálních a ekonomických potřeb. Mezi cíli je také zodpovědnost při využívání přírodních zdrojů, racionální využívání území a ochrana životního prostředí. Regionálním plánováním se mají zabezpečit uvedené cíle za účasti obyvatelstva i všech úrovní řízení.

V letech 1989 – 1993 bylo vytyčeno pět cílů strukturální politiky – podpora rozvoje a strukturálních změn zaostávajících regionů; přeměna regionů nebo jejich částí ohrožených úpadkem; boj s dlouhodobou nezaměstnaností a podpora integrace mladých lidí a osob vyřazených z trhu práce do pracovního procesu; podpora adaptace pracovníků na hospodářské změny a změny ve výrobě; podpora rozvoje venkovských regionů. V roce 1995 byly doplněny o šestý cíl – rozvoj a strukturální změny regionů s extrémně nízkým zalidněním.

Úlohu regionů i obcí určuje a jejich činnost v hranicích regionu koordinuje Evropská charta regionální samosprávy z roku 1997 v článku 3 :

„Regionální samospráva je výrazem práva a schopnosti největších územních společenství uvnitř státu, které mají volené orgány a plní funkce administrativní mezostruktury, spravovat podstatnou část veřejných záležitostí ve vlastní odpovědnosti, v zájmu obyvatelstva regionu a v souladu s principem subsidiarity.“

Z této charty také vychází regionální politika Evropské unie.

Podle Pekové (2005) se obce vyznačují hlavně územím, samosprávou veřejných záležitostí v hranicích obce (katastru) a občany včetně podnikatelů právnických osob i vlastníků nemovitostí. Mezi obce patří statutární města, města, která získala svůj statut v historii nebo od roku 2001 překročením hranice 3000 obyvatel, a ostatní obce. Obce můžeme dále členit na obce s pověřenými obecními úřady a obce s rozšířenou působností. Zvláště malé obce se také často sdružují a centralizují svoji činnost.

Viturka (2005) za základní úroveň pro výzkum kvality podnikatelského prostředí považuje pověřené obce 3. stupně. Mikroregiony, jak je označuje, jsou přirozenými nodálními centry. „Tyto mikroregiony tvoří základní územní rámec procesu utváření trhů práce, zohledňující historickým vývojem vzniklé územní disproporce v rozmístění obytných, výrobních a obslužných funkcí“.[2]

[2] Viturka (2005) str. 10

1.1.1 Vymezení regionu Prachaticka

Region Prachaticko odpovídá administrativně členění Evropské unie NUTS 4[3], případně LAU 1[4] a nese označení CZ0315. V české legislativě je ekvivalentem okres Prachatice, určený vyhláškou č. 564/2002 Sb., o stanovení území okresů České republiky a území obvodů hlavního města Prahy. Okres Prachatice je součástí Jihočeského kraje NUTS 3, oblasti Jihozápad NUTS 2 na území státu Česká republika NUTS 1 a NUTS 0.

Mapa 1.1 : Administrativní rozdělení okresu

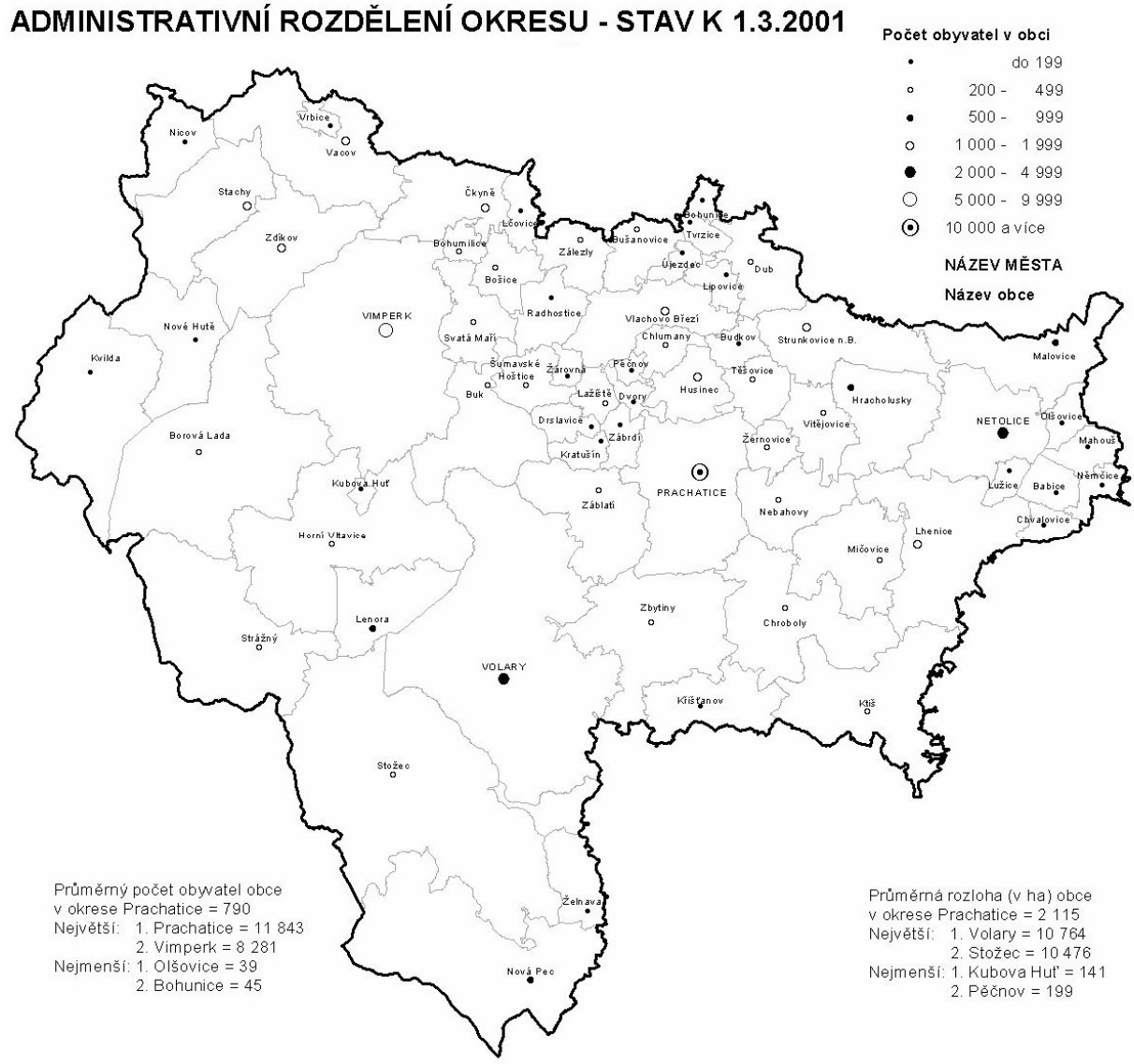

Pramen : ČSÚ České Budějovice + vlastní úprava

[3] zkratka z francouzského Nomenclature des Unites Territoriales Statistique, nebo anglického Nomenclature of Units for Territorial Statistics - statistické územní jednotky Evropské unie
[4] Local Administrative Units - místní samosprávní jednotka

Okres Prachatice je tvořen územím obcí a podle § 64 zák. č. 128/2000 Sb. o obcích v platném znění je dělen na správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem : Netolice – je vymezen územím obcí Babice, Chvalovice, Lužice, Mahouš, Malovice, Němčice, Netolice, Olšovice, Prachatice – je vymezen územím obcí Bohunice, Budkov, Bušanovice, Drslavice, Dub, Dvory, Hracholusky, Husinec, Chlumany, Chroboly, Kratušín, Ktiš, Lažiště, Lhenice, Lipovice, Mičovice, Nebahovy, Pěčnov, Prachatice, Radhostice, Strunkovice nad Blanicí, Těšovice, Tvrzice, Újezdec, Vitějovice, Vlachovo Březí, Záblatí, Zábrdí, Vimperk – je vymezen územím obcí Bohumilice, Borová Lada, Bošice, Buk, Čkyně, Horní Vltavice, Kubova Huť, Kvilda, Lčovice, Nicov, Nové Hutě, Stachy, Strážný, Svatá Máří, Šumavské Hoštice, Vacov, Vimperk, Vrbice, Zálezly, Zdíkov, Žárovná, Volary – je vymezen územím obcí Křišťanov, Lenora, Nová Pec, Stožec, Volary, Zbytiny, Želnava, Žernovice , Vlachovo Březí – je vymezen územím obcí Dáchov, Dolní Kožlí, Doubrava, Horní Kožlí, Lhota Chocholatá, Mojkov, Uhřice.

Z hlediska správního členění je významnější rozdělení na obce s rozšířenou působností se správními obvody : Prachatice – vymezené územím obcí s pověřeným obecním úřadem Netolice, Prachatice, Vlachovo Březí a Volary a Vimperk – je vymezen stejně s územím obce s pověřeným obecním úřadem Vimperk.

1.2 Teoretické přístupy k hospodářskému růstu

Zjištění proč některé země nebo v dnešním pojetí regiony rostou rychleji než jiné je od počátku základem ekonomických úvah učenců. Již v roce 1776 se autor A. Smith zabýval otázkou co způsobuje růst bohatství národů a dospěl k závěru, že je to dělba práce, akumulace kapitálu a technický pokrok. Myšlenky teorie růstu byly dále rozpracovány ať již v keynesiánském pojetí, nebo v pojetí neoklasickém. Z neoklasické růstové teorie v osmdesátých letech metodiky vyšli práce P. Romea a R. Lucase, které vysvětlují co je a není podstatné pro zajištění dlouhodobého ekonomického růstu. Svým empirickým přístupem položili základy nové teorii růstu.

1.2.1 Nová teorie růstu

Model nové teorie růstu modernizuje a doplňuje neoklasický růstový model. Dále také do modelového rámce zahrnuje výzkum a vývoj (R&D) a nedokonalou konkurenci. Podle tohoto modelu je dlouhodobý růst závislý na vládní politice ale také

na technickém pokroku umožněném akumulací kapitálu chápaném v jeho nejširším pojetí, tedy včetně výzkumu a vývoje, technologického pokroku a lidského kapitálu.

Akumulace kapitálu s sebou přináší pozitivní externality zejména nové znalosti získané z výzkumu a vývoje jedné firmy mají kladný vliv na rozvoj ostatních firem. Tyto externality však nejsou určující pro regionální rozvoj, protože v podstatě nejsou geograficky omezené.

Mnohem větší pozitiva přináší v tomto směru lidský kapitál. Podle ekonomické teorie dosahujeme akumulace kapitálu odložením současné spotřeby pro vyšší budoucí spotřebu. Lidé tak ukládají prostředky do vzdělávání, aby tak v budoucnu mohli využít vyšší kvalifikace, dovedností a znalostí. Podíl lidského kapitálu na dosahovaných pracovních důchodech tak může podle Fraita (2002) dosahovat dvou třetin, tedy téměř poloviny celkového důchodu.

Přenos technického pokroku do méně vyspělých regionů se předpokládá s poměrně malým zpožděním, což by mělo přinést rychlejší růst méně vyspělých oblastí a tedy i rychlou konvergenci. Ve skutečnosti mají země s vyšší vybaveností zvláště lidským kapitálem schopnost udržovat si vyšší růst, protože jsou schopné vytvářet vyšší úspory a investice. Tyto efekty ekonomové nazývají endogenizací technického pokroku. Znalosti a lidský kapitál se jen stěží uschovají a přemisťují, v čemž je jejich nevylučitelnost a jsou také nedělitelné což očekává trvalou vysokou úroveň investic do vzdělávání, těžko dosažitelnou pro chudší regiony.

Při definování nové teorie růstu vycházeli teoretici z různých růstových modelů. Nejjednodušší modely jsou tzv. AK modely[5]. Uvolnění podmínky, že s kapitálovou zásobou rostoucí nade všechny meze se mezní kapitál blíží nule, má zajistit takový mezní výnos kapitálu, aby udržel trvalý růst. V praxi jsou vlivy externalit tak vysoké, že výnosy kapitálů jsou přinejmenším konstantní.

Z tohoto modelu vycházejí i další modely endogenního růstu. V tomto endogenním modelu, narozdíl od modelu neoklasického, přináší růst míry úspor trvalý ekonomický růst. Potvrzuje tak dříve uvedené myšlenky, rozdílné úspory mezi regiony vedou k rozdílným důchodům, kapitál se ani při rozdílných důchodech nepřesouvá od bohatších k chudším a ani stejná úroveň technologií nepřináší jejich konvergenci. dlouhodobý růst tak může být ovlivněn motivací lidí spořit a investovat.

[5] Podle produkční funkce Y = AK (kde A je mezní, průměrný produkt kapitálu a K je kapitál)

Za kapitál v modelu je třeba dosazovat hlavně jeho širší pojetí, včetně znalostí a lidského kapitálu. Zvláště znalosti prokázaly, že pro ně neplatí pravidlo klesajících výnosů, ale je tomu spíše naopak. Přinášejí externality způsobující nižší budoucí investiční náklady.

V modelu learning-by-doing rozšířil P. Romer myšlenku AK modelu o Arrowovu hypotézu, že tvorba znalostí je vedlejším produktem investic – učení prací. Za předpokladu, že znalosti jsou veřejným statkem je růst je doslova hnán akumulací znalostí. Předpokladem endogenního růstu v tomto modelu je také tzv. škálový efekt při kterém vyšší počet firem přináší vyšší rozsah externalit.

Modernější verzí AK modelu je dvousektorový Lucasův model. Vedle sektoru výroby zboží a služeb řadí sektor znalostí (vzdělávání) a jejich volné využití. Bod konvergence ekonomik závisí na počáteční zásobě kapitálu (zejména lidského) a odsuzuje tak chudé země k věčné chudobě. Jako vedlejší produkt chudoby uvádí i věčnou migraci do bohatších ekonomik, kde lidský kapitál je schopen produkovat více díky vyšší celkové úrovni lidského kapitálu (produktivnější prostředí).

Modely výzkumu a vývoje (R&D modely) jsou zaměřeny na mikroekonomická rozhodnutí, zvláště endogenně daných inovací. Motorem růstu je také akumulace znalostí, ale nepovažují je za kapitál a hlavním faktorem růstu je technický pokrok. Výzkum a vývoj jsou prováděny se ziskovým motivem (i přes nevylučitelnost znalostí), umožňují firmám dočasně postavení monopolu, následně však umožňují tvorbu dalších inovací na svých základech a fungují tak jako pozitivní externality.

Se vstupem vylučitelnosti znalostí ve formě licencí počítá Romerův R&D model. Licencuje tak výsledky vývoje, tím i vstup nových firem na trh meziproduktů a omezuje dokonalou konkurenci. Za zdroje růstu považuje specializaci a přenos výsledků výzkumu. Odlišuje také výzkum od vývoje jako realizace výzkumu. Výzkum samotný vytváří fundamentální znalosti, které nemusí najít využití.

Zkušenost ukazuje nedokonalost všech uvedených teorií. Předpokladem neoklasické teorie je rychlejší růst skupiny nejchudších zemí, u Lucasova a Romerova modelu spíše skupiny nejbohatších zemí. Skutečnost je však jiná. Růst podle M. Olsona determinuje ještě jeden faktor a tím je politika vlády. Lidé v chudých zemí nejsou díky tomu schopni využít většinou bohatých zdrojů, stejně tak jako lidé nejbohatších zemí nemohou využít akumulace kapitálu, z důvodu chybějících podnětů. Největší růst

vykazuje skupina zemí s relativně nižším důchodem na osobu, jejichž vlády přijaly dobrou motivující hospodářskou politiku.

Jiným determinantem růstu podle D. Northa jsou instituce. Snižují nejistotu výsledku směny a přitom určují rozsah transakčních nákladů, mezi něž řadí náklady byrokracie, bankovnictví, právní služby nebo finanční trhy. Tyto náklady mohou tvořit i téměř polovinu (vedle transformačních nákladů) celkových nákladů. Změna formálních pravidel může být rychlá, avšak neformální chování a zvyky se mění pomalu, což je hlavním nebezpečím tranzitivních ekonomik. Růst může zpomalit také vznik zájmových skupin, který může být doprovázen hospodářskou kriminalitou a korupcí.

Nová empirie růstu se v podstatě zabývá empirickým ověřováním teorií, prováděným statistickými metodami. Její význam podle Fraita (2002) „naznačuje, že země s protržními politikami vykazují obecně vyšší růst. Mezi jednoznačně prorůstové faktory patří zajištění a přesné vymezení vlastnických práv, spolehlivá vynutitelnost kontraktů, politická stabilita, otevřenost ekonomiky zahraničnímu obchodu a kapitálu, nižší podíl vládní spotřeby na GDP, mírnější zdanění práce či kapitálu a samozřejmě také investice do fyzického i lidského kapitálu.“[6]

V otevřeném souhrnu autor poukazuje, že empirické výsledky kolidují s výše uvedenými teoretickými předpoklady a nelze z nich tvořit přímé závěry. Analýzy tak jsou odkázány pouze na podpůrné nástroje k teoriím. Růstové efekty jednotlivých faktorů nejsou pozitivně hodnoceny s vyjímkou investic, u kterých byl prorůstový efekt jednoznačně prokázán.

Podle Holmana (2002) je hospodářský růst růstem potenciálního produktu ovlivněného nabídkou. Hlavním zdrojem růstu je kapitál v širokém pojetí (zahrnující technologie i lidský kapitál) akumulovaný výrobou statků, ale i investicemi do R&D a vzdělání. „Přesto že je hospodářský růst nastartován a nesen akumulací fixního kapitálu, trh se jím postupně nasytí a klesá přírůstek produktu i výnosy. Akumulace kapitálu je tím více směrována do vzdělání a výzkumu“.[7] Na neschopnosti akumulovat počáteční kapitál pro jeho počáteční nedostatek je založena hypotéza bludného kruhu chudoby. Na vině je především nedostatek silné motivace daný společenským systémem (ochrana vlastnictví, právní řád).

[6] Frait (2002) str. 28
[7] Holman (2002) str. 528

1.2.2 Omezení teorií růstu

Se zastánci teorií ekonomického růstu polemizuje ve svém díle Mishan (1975). Rozebírá i jednotlivé oblasti života a jejich vzájemné ovlivňování s ekonomickým růstem. Ekonomický růst neřeší automaticky společenské blaho. Přináší také nadbytek statků a tak „může být čistý přínos tohoto růstu pro lidské zdraví a štěstí záporný či dokonce zhoubný“.[8] Vybízí veřejnost k úvaze výhodnosti či nevýhodnosti ekonomického růstu.

Hlavním omezením ekonomického růstu je dosažení hranice, za níž vyšší stupeň výroby není schopen přispět více k blahobytu člověka. Pro každého tvora existuje “bod nasycenosti“ a vysoce příjmoví lidé proto spíše porovnávají svůj příjem s příjmy druhých, než jeho absolutní výši. Touha po hromadění dalšího majetku je tak nezastavitelná. Přebytek materiálních statků nakonec vede k preferenci klidu, zdraví, volného času a svobody před dalším ekonomickým růstem. Nesvoboda, stres, zaneprázdnění a další doprovodné faktory provázející nutně ekonomický růst vedou k nespokojenosti.

Ekonomický růst neřeší problémy současnosti, protože je to právě on, kdo tyto problémy přinesl. Je to například chudoba, environmentální problémy, zbraně, rizika moderních technologií, chemikálií atd.. To vše také zvyšuje nebezpečí zneužití, chyb i vedlejších účinků. Obdobně iluze posilování svobody ekonomickým růstem se dá vyvrátit poukázáním na stále větší omezování institucemi a předpisy nahrazujícími ubývající morálku.

Východisko nachází Mishan ve změně myšlení a v odklonu od materiálních hodnot. Lidé by si měli uvědomit vlastní odpovědnost za sebe i za planetu. Řešením je přechod k ustálené ekonomice. Růst už není potřebný ani odůvodnitelný a společnost by se měla stavět na tradičních humanitních základech.

Další z teorií omezení růstu prosazují ekologové myšlenkou o trvale udržitelném růstu, který nenávratně nevyčerpává přírodní zdroje. S touto teorií zásadně nesouhlasí například Holman (2002). U obnovitelných přírodních zdrojů větší vzácnost těchto zdrojů automaticky vyvolá růst cen a zájem o jejich obnovení. Podobně to platí i u neobnovitelných zdrojů, které chrání stejný cenový systém. S vyšší vzácností roste cena

[8] Mishan (1975) str. 11

a snižuje se spotřeba. Vyvolá to zároveň hledání odpovídajících substitutů (jako již v minulosti mnohokrát).

1.2.3 Úloha veřejných statků v regionálním růstu

Jiný pohled na podmínky růstu přináší Peková (2005). Nevšímá si všech oblastí života, ale zaměřuje se pouze na přínos veřejných statků. Veřejné statky jsou podle ní více či méně užitečné pro celou společnost, a jejich zabezpečování je veřejným zájmem. Vyznačují se také kolektivní spotřebou, nedělitelnou kvalitou ale dělitelnou kvantitou (spotřeba se dá ocenit a zpoplatnit). Může je zabezpečovat veřejná správa, fondy (například veřejné zakázky), nebo příspěvkové organizace (smíšené veřejné statky). Vedle veřejných stojí samozřejmě i statky volné – volně dostupné v přírodě, i ekonomické – jako produkt ekonomických činností. V následujících odstavcích je zmíněno několik základních oblastí veřejných statků s vlivem na rozvoj regionů.

Ke kultivaci lidského kapitálu rozhodujícím způsobem přispívá školství. Velikost lidského kapitálu lze měřit dosaženým vzděláním ve vztahu ke kvalitě pracovní síly, k jejím schopnostem a dovednostem. Empirie ukazuje silnou přímou souvztažnost mezi dovršeným stupněm vzdělání a schopnostmi i dovednostmi pracovníka.

Základem ekonomické hodnoty kultury, jako smíšeného kolektivního veřejného statku je jeho užitná hodnota a vzácnost. V regionálním pojetí se většinou odehrává ve formě galerií, muzeí, knihoven, kulturních domů i divadel a neopomenutelný je cestovní ruch. Rozvoj a úroveň cestovního ruchu mohou obce svými aktivitami významně ovlivňovat a podpořit tak ekonomicko-sociální rozvoj regionu.

Další činností, která všeobecně přispívá ke kultivaci lidského potenciálu po stránce fyzické i psychické je sport. Významným přínosem sportu je zlepšení zdraví a tvorba nových schopností, omezením naopak bývá jeho časová náročnost. Sport se může vyskytovat jako čistý, smíšený i privátní statek. Provozování sportů, zvláště některých druhů, vytváří určité množství stabilních pracovních příležitostí, což má velký ekonomický efekt na jednotlivá odvětví národního hospodářství.

Neopomenutelným statkem je životní prostředí. Autoři jej definují jako „souhrn umělých a sociálních složek, které vytvářejí základní předpoklady pro život člověka a

ostatních živých organismů“.[9] Investice do životního prostředí mají silný vliv na rozvoj cestovního ruchu i na spokojenost obyvatel, ale jejich efekt přichází, podobně jako u vzdělání, často s velkým zpožděním

Otázka bydlení je z hlediska veřejných statků spíše otázkou infrastruktury. Kvalita bydlení je souhrnem všech vlivů působících na spokojenost obyvatele s regionem - s umístěním svého bydlení. Jedním ze způsobů jak tuto kvalitu poměřovat je vedle statistických šetření při sčítání obyvatel i migrace do a z regionu. Významným ukazatelem může být i rekreační bydlení (jeho podíl je v republikovém průměru 5,6%)

Významným ukazatelem sociální a technické úrovně regionů a nezbytnou součástí každé infrastruktury je rozsah a kvalita dopravy. Je článkem reprodukčního procesu s úlohou překlenout prostor a čas mezi jeho stadii. Kvalita dopravy je často určujícím faktorem při rozhodování o umístění investic. Její smysl spočívá nejen v přepravě materiálu, ale i v přepravě lidí. Doprava však přináší i negativní vlivy. Jedná se o zábor značných rozloh pozemků, ekologické zátěže v podobě hluku, prašnosti, emisí škodlivin i přetnutí přirozených koridorů migrace živočichů. Ekologicky nejčistší dopravou (se spotřebou PHM o 50% nižší na 1 t nákladu než doprava silniční) je železnice. Česká republika má velmi hustou, i když zastaralou železniční síť. Nejhustší dopravní sítí je síť silniční. Takzvané „ostatní silnice“ zajišťují dopravu po celém území. Na větší vzdálenosti a zátěže jsou pak určeny rychlostní silnice, silnice typu E a dálnice. Pro úplný výčet je třeba zmínit i dopravu vodní, leteckou a kombinovanou.

Pohled na veřejné statky (infrastrukturu) obohacuje Synek (2002) o cestovní ruch který je spojen hlavně s atraktivitou regionu. Cestovní ruch je vnímán jako složka obchodu a služeb, forma uspokojování lidských potřeb v oblasti odpočinku, kultury, sportu, poznávání, seberealizace a společenských potřeb. Pro takovéto vyžití musí být vytvořeny podmínky včetně dopravy, podniků pro cestovní ruch typických služeb, ale i běžných podniků sloužících ke zvýšení úrovně regionu a komplexnosti poskytovaných služeb – vše pro příjemný pobyt.

[9] Peková (2005) str. 390

1.3 Konkurenceschopnost regionů

1.3.1 Hodnocení kvality podnikatelského prostředí

Z předchozích teorií, převážně z Lucase, Romera a zejména M. Potera (model diamantu) vychází M. Viturka (2002) při hodnocení kvality podnikatelského prostředí regionů. Jako indikátor kvality použil multifaktorový ukazatel investiční aktivity. 6 lokalizačních faktorů tohoto ukazatele ještě upřesňuje v dílčích analýzách a zaměřuje na vybraný okruh činností zpracovatelského průmyslu, distribučních aktivit a produktivních služeb. Pro hodnocení používá váhy převzaté z výzkumů v Nizozemí zaměřené pouze na nové investice a vlastní zjištěné metodou faktorové analýzy. Pro další hodnocení nakonec užívá jejich průměr.

Tabulka 1.1: Faktory proinvestičního hodnocení kvality podnikatelského prostředí a jejich významové váhy

Skupina faktorů	Faktory	Váhy	Celkem
Obchodní faktory:	blízkost trhů	12	
	významné podniky	10	
	přítomnost zahraničních podniků	4	
	podpůrné služby	3	29
Infrastrukturní faktory:	kvalita silnic a železnic	3	
	blízkost letišť	1	
	rozvoj informačních a komunikačních technologií	4	8
Pracovní faktory:	dostupnost pracovních sil	10	
	kvalita pracovních sil	13	
	flexibilita pracovních sil	3	26
Lokální faktory:	znalostní báze	14	
	finanční asistence	1	15
Cenové faktory:	cena práce	6	
	cena pronájmů	7	13
Environmentální faktory:	urbanistická a přírodní atraktivita území	5	
	environmentální kvalita území	4	9
Celkový součet		100	100

Zdroj: Viturka (2005) + vlastní úprava

V roce 2005 Viturka (2005) metodiku skvěle dopracoval a použil, již jako inovačně orientované hodnocení, na úroveň pověřených obcí. Tyto mikroregiony na základě statistických analýz klasifikoval 5-ti stupni pro každý faktor a v rámci

celkového zhodnocení zařadil v ČR 30 mikroregionů do 2.stupně, 124 do 3., 41 do 4. a 7 do 5. nehoršího stupně. Výsledky dávají velice zajímavé a přehledné srovnání mikroregionů, ale i regionů vyšších úrovní. Proto také data agregoval na kraje a zvážil počtem obyvatel. Za rozhodující faktor považuje inovační schopnost podniků zvyšující se s jejich velikostí či zahraniční účastí. Nejvýznamnějšími náklady na inovace je pořízení strojů a zařízení a vnitropodnikový výzkum.

J. Maryáš (Viturka 2002) podnikatelské prostředí hodnotí podle výsledků analýzy podnikatelské aktivity. Zkoumá počet podnikatelů na 1000 obyvatel v rámci mikroregionální diferenciace a zjišťuje, že průmysl a služby rostou s velikostí obce, u zemědělství a lesnictví je to naopak.

1.3.2 Geografická poloha regionu

Perspektivy rozvoje jsou závislé na umístění a spolupráci regionů. Podle Viturky (2002) probíhá tato spolupráce na rozvojových osách a poloosách tvořících neregionální struktury s vyšší kvalitou podnikatelského prostředí s póly rozvoje umístěnými v tzv. cílových regionech. Rozvojové osy jsou determinovány především propojením dálnicemi. Podél těchto os probíhají efekty šíření. Wokoun (2007) uvádí, že póly rozvoje jsou vymezeny kvalitou faktorů daných počtem a růstem obyvatelstva, konkurenceschopností a již zmíněnou kvalitou komunikačního propojení.

Mapa 1.2 : Rozvojové osy

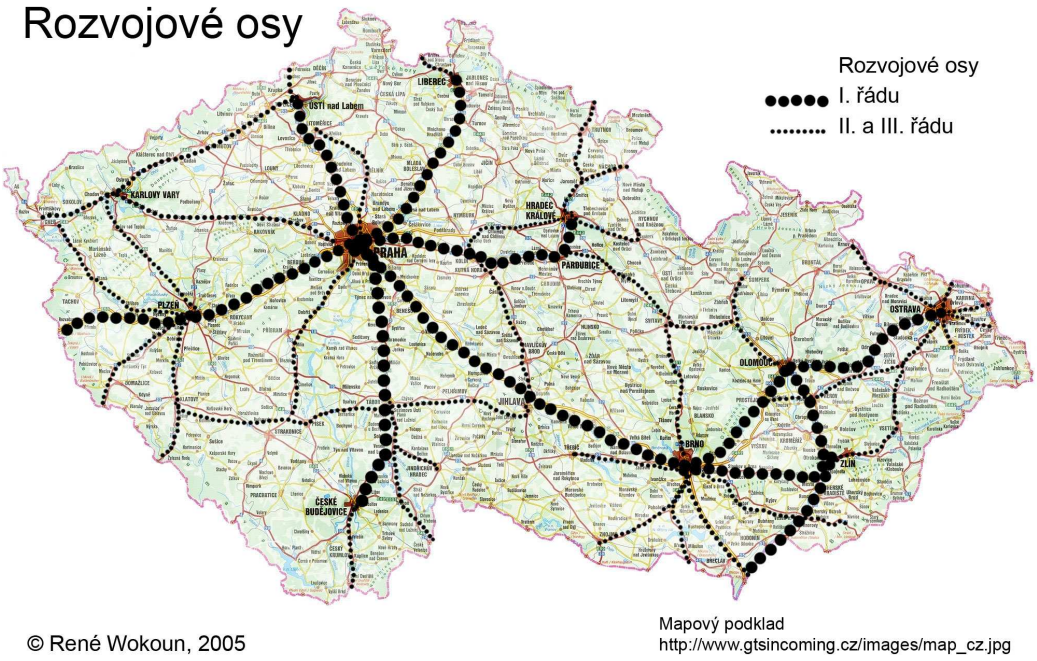

Pramen : Wokoun (2007)

Důležitým determinantem konkurenceschopnosti regionů je přímé sousedství s výrazně, mírně nebo méně vyspělejšími kontaktními regiony.

Kvalitu podnikatelského prostředí lze popsat podle intenzity napojení mikroregionů na rozvojové osy a kontaktní regiony, hlavně v oblastech průmyslu, distribuce služeb, úrovně nezaměstnanost a pozičního zvýhodnění (blízkost pólu rozvoje nebo osy). Při tomto hodnocení je třeba vzít v úvahu i ekonomickou citlivost danou strukturálním podílem ohrožených odvětví.

1.3.3 Sociální transfery znalostního kapitálu

Po rozvojových osách se šíří též inovace, znalosti a technologie. Nositeli znalostního kapitálu jsou především vysokoškolsky vzdělaní pracující. Viturka (2005) ve své analýze sociálního transferu znalostního kapitálu rozlišuje dva typy pohybu obyvatel – nevratného (stěhování) a relativně vratného (dojížďka). Viturka uvádí, že „bilance dojížďky a vyjížďky, počet pracovních míst, jejich struktura, populační a plošná velikost dojížďkového regionu atd. reálně vypovídají o ekonomické roli, atraktivitě a dosahu „vlivu“ daného územního celku“.[10] Pro analýzu Viturka zmapoval hlavní směry dojížďky vysokoškolsky vzdělaných pracovníků a z dat SLDB 2001 vypočetl hodnoty obsazených pracovních míst.

1.4 Význam lidských zdrojů a jejich využití

Podle Běláčka (2004) jsou lidské zdroje definovány pouze jako ekonomicky aktivní osoby, pracovní síly nebo zaměstnaní jako podíl celkové populace. Klasifikuje je nejen v užším či širším pojetí, ale také účelově podle potřeb zpracovatelů informací. Z regionálního pohledu navrhuje sledovat životní prostředí, kulturní, sociální a ekonomické podmínky a pro některé účely tzv. komponenty demografických projekcí, jako jsou migrace vnitřní i vnější, plodnost, úmrtnost, dožití, poměr předproduktivního, produktivního a postproduktivního věku a podobně. Upozornil také na přerušení kontinuity časových řad novými způsoby evidence v souvislosti se vstupem do EU.

V každém regionu jsou hluboce začleněny – jako základní článek ekonomiky – podniky, které jsou ovlivněny okolím a které zároveň své okolí mění a přizpůsobují. Podniky jsou závislé na dostupných zdrojích výrobních faktorů. Tyto faktory se obvykle dělí na práci, půdu a kapitál. Ekonomové dávají těmto pojmům různý obsah. Wöhe

[10] Viturka (2005) str. 30

například změnil členění na práci řídící (dispozitivní) a výkonnou, dlouhodobý hmotný majetek a materiály. Drucker eventuálně Thomson a Fornmby již začleňují do výrobních faktorů i znalosti a schopnosti.

Podle Holmana (2002) se „produktivita výrobního faktoru zvyšuje, je li vybaven větším množstvím ostatních výrobních faktorů“.[11] Člověk nabízí hned dva faktory – práci a lidský kapitál ve formě vzdělání, jako určité investice jejímž vkladem je ušlý zisk při studiu a výnosem vyšší mzda. K závěrům, že kvalifikovaná pracovní síla, lidský kapitál, podpora poradenství a vzdělávání „jsou determinujícím faktorem úspěšného růstu a rozvoje příslušného regionu“[12] dochází i Faltová Leitmanová (2007) v příspěvku k výkonnosti regionu. Uvádí, že zaměření jednostranně na průmysl a tvorbu pracovních míst je rizikové. Na druhou stranu významný podíl na tvorbě přidané hodnoty regionu tvoří podniky v oblasti znalostně intenzivních služeb technického zaměření.

Správná kvalita a struktura lidských zdrojů má pro podnik klíčový význam. Řízení lidských zdrojů v podnicích proto potřebuje zabezpečit nejen jejich kvantitativní ale i kvalitativní stránku. Synek (2002) považuje „lidské zdroje za nejcennější část intelektuálního kapitálu“.[13] Hlavní činností personální práce podniku je proto získání tohoto kapitálu z vnitřních i vnějších zdrojů a právě v tomto je podnik velmi závislý na lidských zdrojích regionu, popřípadě na jejich dojížďce nebo migraci. Zvýšení pracovního potenciálu vnitřních zdrojů vytváří podnik firemním vzděláváním formou zvyšování kvalifikace, rekvalifikací, školením a podobně.

Určujícím ukazatelem shody struktury podniků a struktury lidských zdrojů je zaměstnanost a nezaměstnanost. Nezaměstnanost (u) se měří ukazatelem

$$u = U/(L+U)$$

kde – U je počet nezaměstnaných

L je počet zaměstnaných

Nezaměstnaným je však pouze ten, kdo si aktivně hledá práci a hlásí se na úřadu práce - tzv. registrovaná zaměstnanost. Skutečná nezaměstnanost je reálně vždy o něco vyšší. Nezaměstnané definuje také metodika ILO[14] jako osoby starší 15-ti let bez zaměstnavatele, aktivně hledající práci, schopné nástupu do práce do 14-ti dnů. Mezi

[11] Holman (2002) str. 255
[12] Faltová Leitmanová (2007) str. 6
[13] Synek (2002) str. 214
[14] International Labour Organization

nezaměstnané tak nepatří ekonomicky neaktivní osoby. Podle příčin rozeznáváme nezaměstnanost frikční (dočasnou, než si najde novou práci), strukturální (v důsledku strukturálních změn ekonomiky), která je hlavní příčinou potíží některých regionů a cyklickou (z fáze hospodářského cyklu). Podle postoje nezaměstnaného se dělí na dobrovolnou (u těch, kteří si pouze hledají výhodnější práci) a nedobrovolnou (kteří hledají práci za obvyklou nebo nižší mzdu).

Dále je třeba posuzovat i délku trvání nezaměstnanosti. Nejzávažnější sociální důsledky přináší dlouhodobá nezaměstnanost provázená existenčními potížemi celých domácností, ztrátu kvalifikace i sebeúcty, změnu postojů k práci i v tom smyslu, že přestávají hledat práci a „zvyknou“ si žít ze státních podpor. Na základě poznání, že regiony s nejvyšší nezaměstnaností se vyznačují nejnižšími středními délkami života u obou pohlaví uvádí Beláček (2004) také předpoklad jejího vlivu na zhoršený zdravotní stav obyvatel.

Lidské zdroje jsou využívány zejména podniky, ať už se jedná o podniky osobní (i jednotlivce) nebo kapitálové. Podniky se člení z hlediska právního postavení, typu výroby nebo produkčních forem. Pro jejich hodnocení je však důležitější členění podle velikosti, sektorů a hospodářských odvětví. Podle velikosti se v Evropské unii užívá členění na mikropodniky do 9 zaměstnanců, malé podniky s 10 – 99 zaměstnanci, střední podniky se 100 – 499 zaměstnanci a velké podniky. V České republice jsou tři kategorie a to malý podnik do 100 zaměstnanců a 30 mil. ročního obratu, střední do 500 zaměstnanců a 100 mil. obratu ročně a větší hodnoty mají velké podniky. Podle metodiky OECD využívané ČSÚ je členění podrobné na 20 kategorií. Podle sektorů se podniky nejčastěji dělí na zemědělství, průmysl a služby. Podrobnější členění, vhodné pro statistiku, podle hospodářských odvětví nabízí odvětvová klasifikace ekonomických činností OKEČ.

Přes skutečnost, že velké podniky se podílí rozhodující měrou na tvorbě hrubého domácího produktu, „důležitou úlohu ve venkovských regionech hraje malé a střední podnikání“.[15] Tuto úlohu si uvědomují vlády všech úrovní a v rámci programů regionálního rozvoje poskytují podpory malému a střednímu podnikání s cílem restrukturalizace těchto regionů. Za podpory institucí se také malé a střední podniky sdružují například do moderních clusterů. Konkurenčních výhod ale mohou dosáhnout i přeshraniční či zahraniční spoluprací a spoluúčastí.

[15] Beláček (2004) str. 367

2 Kvantifikace lidských zdrojů a jejich struktury na příkladu vybraného regionu (okres Prachatice).

Kvantifikací lidských zdrojů chceme dosáhnout zejména dobré základny k posouzení současného potenciálu a budoucího vývoje regionu. Protože většina ukazatelů se mění s časem jen pomalu, má význam sledovat i drobné odchylky ve vývoji a snahou následujících kapitol bude ukázat také vývoj v delším čase. Pro správnou interpretaci převážně statistických údajů o lidských zdrojích bude popsána nejen jejich základní struktura (podrobnější a přesto neúplné práce mají několik set stran), ale i faktory ukazující kapacity jejich využití, jako například údaje o ekonomické geografii a zaměstnanost s nezaměstnaností.

2.1 Struktura lidských zdrojů

Jak již bylo uvedeno, struktura lidských zdrojů se dá popsat z velice rozmanitých pohledů, proto se následující části omezí na výčet jen těch nejzákladnějších dat schopných popsat a kvantifikovat lidský potenciál Prachaticka. Jedná se zejména o sídelní strukturu popisující umístění lidských zdrojů v krajině, jejich věkovou skladbu a zdravotní stav, které oboje vymezují jejich možnosti i potřeby, vzdělanostní strukturu jako hlavní ukazatel kvality lidských zdrojů a v poslední řadě také ukazatele pohybu obyvatelstva v regionu i mimo něj i v souvislosti s cizinci – nemalou měrou měnícími všechny uvedené ukazatele.

2.1.1 Sídelní struktura

Již v 10. století je zmíněn slavníkovský hrad v místě Netolic. V této době začalo také osidlování regionu podél dvou větví Zlaté stezky vedoucí z Bavorského Pasova. Ve 13 a 14 století vznikaly města Prachatice, Vimperk Netolice a Lhenice, obce Husinec, Čkyně, Vlachovo Březí, Strunkovice, Záblatí a Volary a mnoho menších sídel. Úlohu správních středisek ve středověku hrála panství a statky. Okolo roku 1840 sídlilo na těchto panstvích přes 50 tisíc obyvatel (odhad pro celé území ČR je 6 838 000). Drobná sídla – převážně huti zanikaly se stěhováním hutí za surovinami (dřevem) a vznikala nová (dřevařská kolonizace).

Graf 2.1 : Počet obyvatel a domů Prachaticka podle SLDB od r. 1869

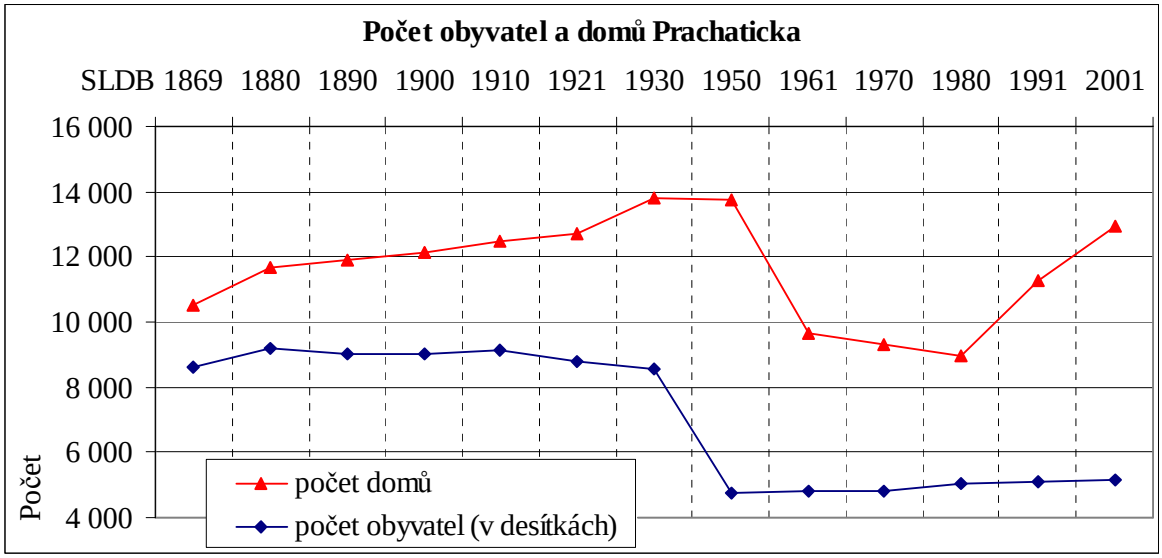

Zdroj : ČSU + vlastní dopočty

Z dostupných zdrojů sčítání lidu domů a bytů (SLDB) je patrný rozkvět regionu po ničivé vichřici roku 1870, jejíž likvidace v lesích dala práci na mnoho let. Největším problémem sídelní struktury se stalo pohraniční osídlení Čechy, Němci a ve Volarech Tyroláky (Wallingři). Vzájemné vysídlení Čechů a Němců před a po 2. světové válce, dosídlení a likvidace obcí v pohraničí úplně změnily jinde přirozenou sídelní strukturu, která se dnes začíná obnovovat. Mezi lety 1930 a 1950 klesl počet obyvatel téměř o polovinu[16].

V posledních letech zaznamenává region úbytek obyvatel. Obce se dají v tomto ohledu dělit na dvě skupiny – ty, jejichž vylidňování pokračuje a ty, které v posledním desetiletí prudce rostou z nichž nejvýraznější nárůst vykazuje Kubova Huť. Stálý růst pak představuje Vimperk a zvláštní jsou Prachatice, kterých se nedotklo válečné vylidnění a po socialistickém růstu opět stagnují. Podle posledních údajů ČSÚ počet obyvatel těchto dvou měst klesá.

Region má v současnosti 6 měst z nichž pouze okresní Prachatice dosahují velikosti přes 10 000 obyvatel. Ve městech Prachatice (11843 obyvatel), Vimperk (8281), Volary (4068), Netolice (2620), žije 52 % obyvatel. V osmi obcích včetně nových měst[17] o velikosti 1000–1999 žije 22 % (11493) obyvatel, v nejpočetnější skupině 39-ti obcí 100–999 (jen 4 přes 500) žije 24 % (12161) obyvatel, a méně než 100

[16] Zvláště výrazný je tento úbytek pro pohraniční obce a se vzdáleností od hranic klesá
[17] od r. 2006 Husinec (1266 obyvatel) a od r. 2007 Vlachovo Březí (1668 obyvatel)

obyvatel má 14 obcí, to jsou necelé 2 % (903). Hustota zalidnění je 37 obyvatel na km^2, což je nejnižší hustota zalidnění v ČR (28 % průměru ČR a 59 % průměru kraje).

Tabulka 2.1 : Zastoupení obcí podle velikostního členění a podíl obyvatel

Velikost obce podle obyvatel	Počet obcí	Počet obyvatel	Zastoupení v regionu v%
2000 a více	4	26 812	52
1000-1999	8	11493	22
500-999	4	2 482	5
100-499	35	9 679	19
0-99	14	903	2
Celkem	65	51 369	100

Zdroj : SLDB 2001 + vlastní výpočty

Z uvedeného vyplývá, že nejvýznamnější podíl zde hrají malé obce, některé složené z více či méně roztroušených samot. Sídla městského typu zde téměř chybí, popřípadě nedosahují představ o velikosti města.

Tabulka 2.2 : Sídelní struktura ve srovnání s krajem ČR (2006)

	Počet		Rozloha (km^2)	Průměrná výměra (km^2)		Počet obyvatel v tis.	Průměrný počet obyvatel		Hustota obyvatelstva na km^2
	obcí	částí obce		obce	části obce		obce	části obce	
Česká republika	6 249	15 092	78 867	12,6	5,2	10 287 189	1646	682	130
Jihočeský kraj	623	1 979	10 057	16,1	5,1	630 006	1011	318	63
Prachatice	65	271	1 375	21,2	5,1	51 409	791	190	37

Zdroj : ČSÚ + vlastní výpočty

2.1.2 Věková struktura

Věková struktura regionu je proti rozložení obyvatel předproduktivního, produktivního i postproduktivního věku v kraji mladší. Podíl pracovní síly je stejný a činí 5/7 z celkového počtu. Podíl obyvatel do 15-ti let a obyvatel v důchodovém věku (v kraji po 1/7) je v okrese Prachatice nakloněn o 3 body ve prospěch obyvatel do 15-ti let (zásluhou mužů). Přesnější data a srovnání s krajem je uvedeno v příloze 1.

Z grafu 2.2 věkového složení obyvatel je u 6531 obyvatel starších 65-ti let zřejmý vyšší věk dožití u žen a naopak vyšší podíl mužů v mladším věku. V grafu 2.3 je pak vyšší podíl mladých do 15-ti let (zelená linie) oproti lidem v důchodovém věku

(fialová linie)[18]. Trend stárnutí populace je však stejný jako v krajovém i republikovém srovnání v grafu 2.3-5.

Graf 2.2 : Věkové složení obyvatelstva Prachaticka

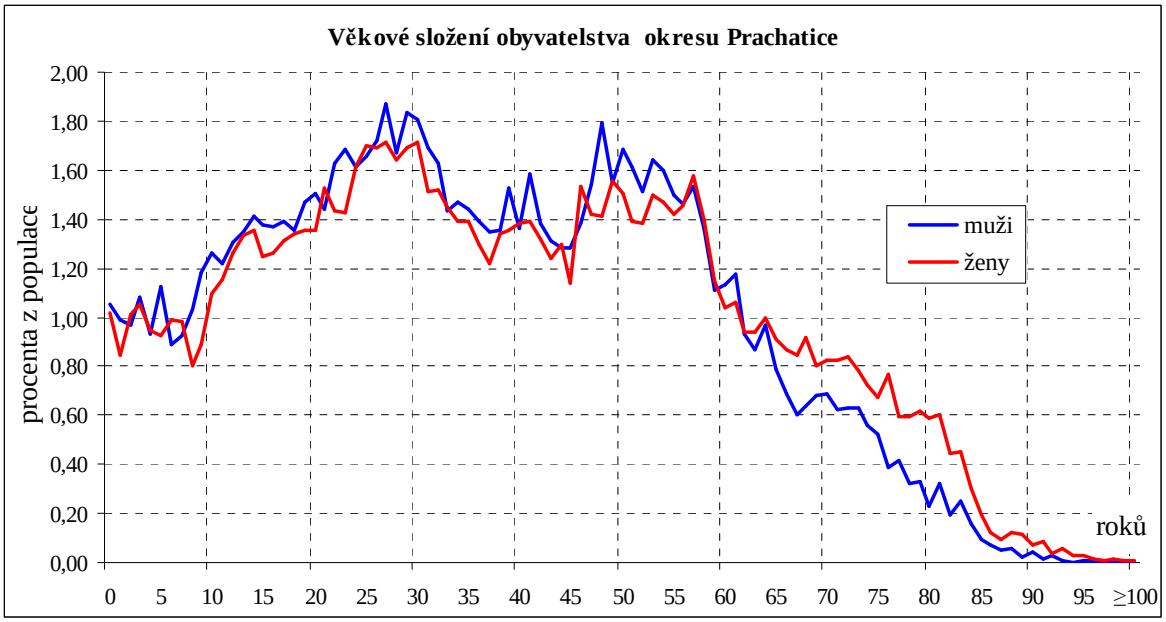

Zdroj : ČSÚ + vlastní výpočty(stav k 31.12.2004)

Graf 2.3-5 : Vývoj počtu obyvatel Prachaticka dle věkových skupin 2002 - 2006 ve srovnání s krajem a ČR

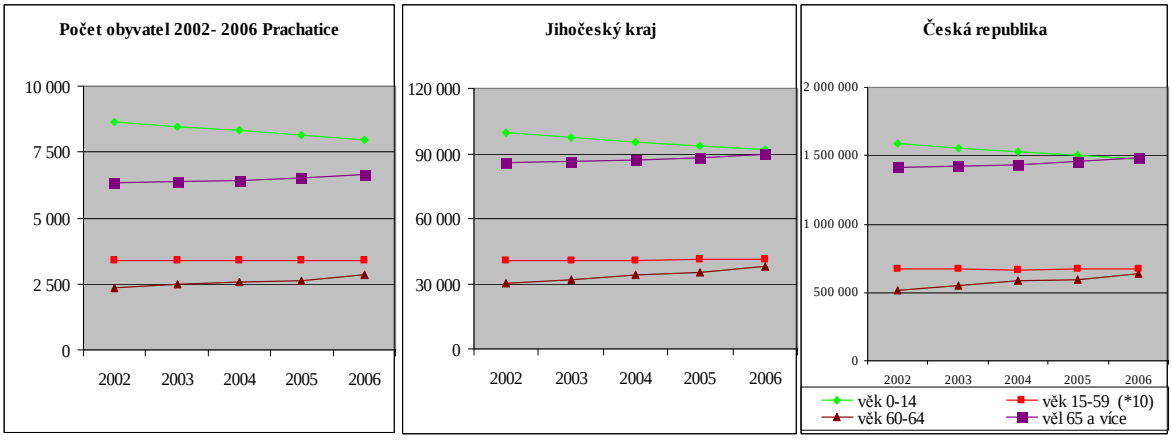

Zdroj : ČSÚ + vlastní výpočty

2.1.3 Zdravotní stav

Zdravotní stav je důležitou charakteristikou lidských zdrojů a podmiňuje využitelnost pracovní síly. Promítají se do něj vrozené dispozice, ale také životní prostředí, styl, psychická a fyzická zátěž, sociální a ekonomická situace i úroveň

[18] Nejpočetnější skupina 15-59 let byla pro přehlednost vydělena deseti

zdravotní péče. Ve většině faktorů se zdravotní stav shoduje s průměry kraje. Vypovídací schopnost má několik následujících faktorů, které se výrazněji odlišují. V regionu se vůbec nevyskytuje hepatitida A a B, dávivý kašel, příušnice, meningitida či zarděnky a jen jediný případ tuberkulózy. Výskyt vrozených vad u narozených dětí je na 82 % krajského a 70 % republikového průměru. Výrazně vyšší je procento pracovní neschopnosti 7,897 % (kraj 6,189; ČR 5,814) a nejvyšší v kraji je standardizovaná úmrtnost mužů 1115,6 (kraj 980; ČR 1024,1) a vysoká u žen 620,2 (kraj 606,2; ČR 613,2). Na nejnižší úrovni v kraji je potom počet lůžek a lékařů ve zdravotnických zařízeních a zdravotničtí pracovníci ve všech kategoriích vykazují pouhý 80 % stav oproti kraji a ještě nižší oproti ČR.

2.1.4 Vzdělanostní struktura

Vzdělanostní struktura tvoří základní kvalitativní ukazatel lidských zdrojů. Ze Sčítání lidu, domů a bytů 2001 vyplývá, že Prachaticko disponuje vyšším počtem vysokoškolsky vzdělaných osob (4,2 %) než republikový průměr. Podíl středoškolsky vzdělaných a vyučených je však výrazně nižší (o 0,7 bodu proti kraji a 2,5 bodu proti ČR) ve prospěch osob nevzdělaných a se základním vzděláním.

Tabulka 2.3 : Podíl osob starších 14-ti let podle stupně ukončeného vzdělání v %

	Bez vzdělání a s nejvyšším základním vzděláním	Vyučených a s dokončeným SŠ vzděláním	S vysokoškolským vzděláním
Česká republika	29,7	66,2	4,1
Jihočeský kraj	31,4	64,4	4,2
okres Prachatice	32,0	63,7	4,2

Zdroj : SLDB 2001 + vlastní výpočty

Srovnáním vývoje ze SLDB 1991 a 2001 je zřetelný mohutný úbytek lidí s nejvyšším základním vzděláním (na 26%) ale i nejnižší kvalifikované pracovní síly - vyučených bez maturity (na 21 %) a přírůstek všech vyšších stupňů vzdělání, zejména střední odborné bez maturity (na 20 %). Nevýznamnou skupinu dnes tvoří vyučení s maturitou (1 %). Naopak významnou, mírně rostoucí skupinu tvoří úplné střední vzdělání s maturitou všeobecné (5 %) a odborné (17 %). Zcela nové, ale nijak významné je nástavbové studium (2 %) a vyšší odborné vzdělání (1 %).

Rostoucí, ale nedostatečně malou skupinou jsou vysokoškoláci (6 %). Největší jejich podíl tvoří vzdělání univerzitní (45 %), které preferují hlavně ženy (66 %),

potom rostoucí technické (21 %), které naopak preferují muži (81 %). Největší úbytek zaznamenalo vzdělání vysokoškolské zemědělské (na 14 %) a naopak přírůstek ekonomické (na 11 %). Zemědělské preferují muži (z 66 %), ekonomické ženy (z 61 %). Nepatrnou část – ovšem rostoucí tvoří vysokoškolské umělecké vzdělání (0,5 %), které ač bylo výhradní doménou mužů, dnes ho mají převážně ženy (z 60 %).

Graf 2.6-7 : Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího ukončeného vzdělání v okrese Prachatice – srovnání SLDB1991 a 2001

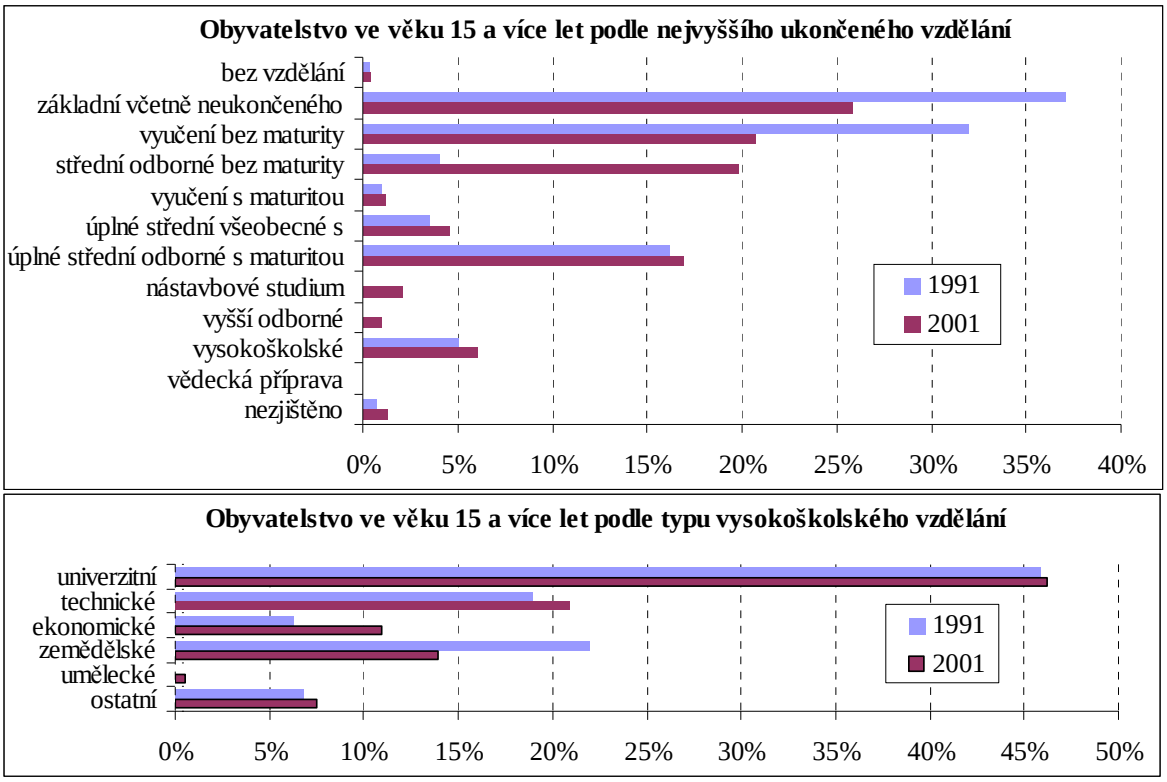

Zdroj : Krajská ročenka 2006 + vlastní zpracování

Graf 2.8 : Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle pohlaví a nejvyššího ukončeného vzdělání v okrese Prachatice

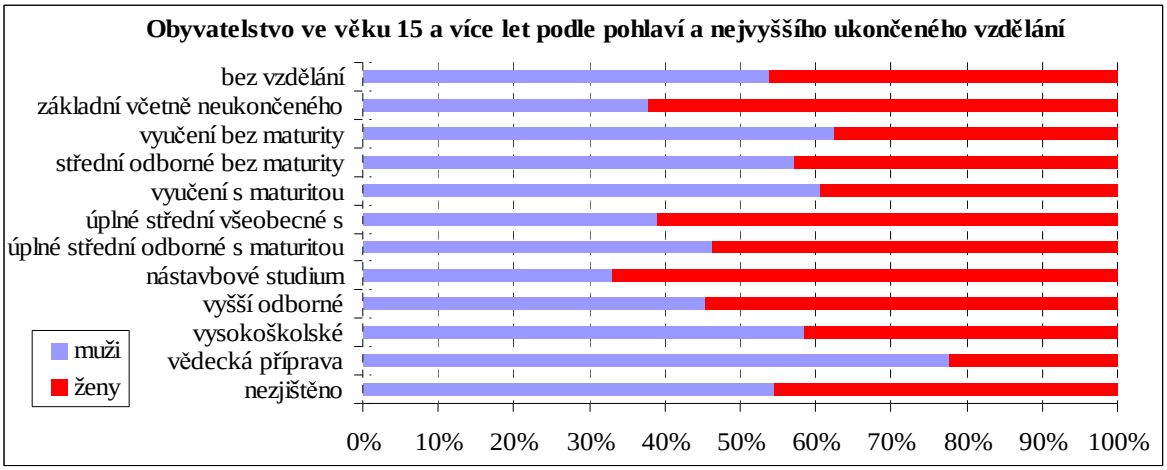

Zdroj : Krajská ročenka 2006 + vlastní zpracování

2.1.5 Migrace obyvatel

Trvalé změny v prostorovém rozmístění obyvatelstva, související se změnou trvalého bydliště jsou zahrnuty do pojmu migrace. V historii souvisela migrace do regionu především s kolonizací pohraničních hvozdů tehdejšími panovníky. Osidlování souviselo s obchodem na Zlaté stezce, ale původní české obyvatelstvo v několika vlnách přečíslili především osadníci z Německa, ve Volarech z Tyrolska (v 16. století). Další migrace souvisela se stěhováním sklářských hutí a rýžováním zlata. Známá je již zmíněná Dřevařská kolonizace v 18. století. Vrchol osídlení byl ve druhé polovině 19. století (SLDB 1980 – 1910 přes 90 tisíc obyvatel), kdy největší a nejprůmyslovější město byl Vimperk. Slibně se rozvíjely i Volary, které po propojení železnicí do čtyř stran zažily prudký rozvoj. Další vrcholy byly před oběma světovými válkami a poté nastal úpadek.. Podle SLDB 1910 měl Vimperk 8768, Prachatice 5779, Volary 5549 a Netolice 3411 obyvatel. Po II. světové válce odešlo německé obyvatelstvo, zbytky byly odsunuty. Dosídlení Jihočechy, Moravany, Slováky i reemigranty z Rumunska, Bulharska i Maďarska je nedokázalo nahradit (počet obyvatel klesl o 37860 = 44 %). Po vzniku pohraničního pásma byli obyvatelé přesunuti do vnitrozemí a většina pohraničních obcí zdemolována.

Stěhování obyvatelstva v letech 2000 – 2006 ukazuje, že trend počtu přistěhovalých roste rychleji než vystěhovalých (údaj je rozkolísaný a málo vypovídající), přičemž v roce 2006 je saldo již záporné. Stejně tak roste i migrace uvnitř okresu (12,4 ‰ obyvatel za rok 2006) srovnatelná s průměrem v kraji (13 ‰). Přitom průměr stěhování mezi okresy kraje je 4,6 ‰. Průměrný přírůstek stěhováním za kraj (celkově mezi kraji a státy) je 3,2 ‰. Poslední dva údaje nejsou za okres u ČSÚ dostupné.

Tabulka 2.4 : Stěhování mezi obcemi uvnitř okresu Prachatice

	2003	2004	2005	2006
Prachatice	481	566	641	638

Zdroj : ČSÚ

Graf 2.9 : Přistěhovalí a vystěhovalí Prachaticka v letech 2000 - 2006

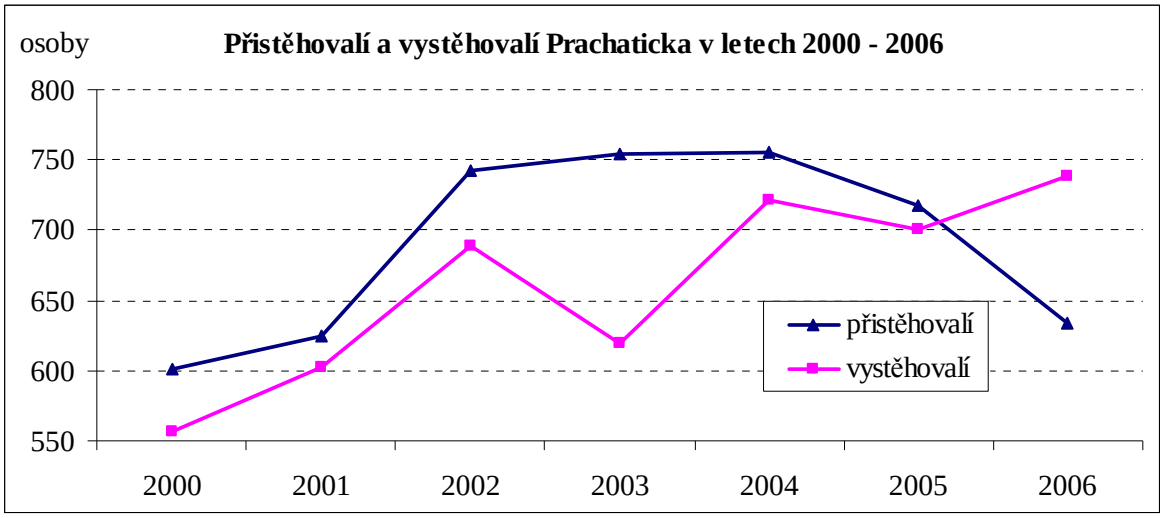

Zdroj : ČSÚ + vlastní úprava

Další tabulka SLDB 2001 obyvatelstva podle migrace ukazuje, že na Prachaticku je nižší podíl obyvatel, kteří se v obci současného bydliště i narodili (47,05 %) a to nevýznamně o 0,61 bodu oproti kraji, významněji o 5,43 bodu oproti republice. Tento údaj ukazuje na menší vztah k rodné obci.

Tabulka 2.5 : Obyvatelstvo podle migrace

	Obyvatelstvo úhrnem	z toho		podíl v procentech	
		narození v obci současného bydliště	bydlící před 1 rokem ve stejné obci	narození v obci současného bydliště	bydlící před 1 rokem ve stejné obci
Česká republika	10 230 060	5 368 892	9 815 816	52,48	95,95
Jihočeský kraj	625 267	300 140	599 079	47,66	95,82
okres Prachatice	51 369	24 171	49 000	47,05	95,39

Zdroj : SLDB 2001 + vlastní výpočty

Vyjížďka za prací a do škol byla dle údajů ČSÚ největší do okresu České Budějovice, silná mezi okresy Prachatice a Strakonice, a aktivní saldo vysoké dojížďky bylo s okresem Klatovy. V okrese Prachatice byl nejvyšší rozdíl v podílu vyjížďky do škol a za prací do jiných okresů v kraji (20,2 %).

Za prací v roce 2005 vyjížděla z okresu Prachatice 10505 obyvatel (celá 1/5, z toho 37,8 % žen), ve věkovém složení 19,1 % 15 - 24 let, 16,4 % 25 - 29 let, 24,7 % 30 - 39 let, 23,9 % 40 - 49 let, 14,7 % 50 - 59 let a 1,1 % starších. Jedná se o 1,2 bodu nižší podíl vyjíždějících než je průměr kraje, nadprůměrný podíl vyjíždějících mladších 39 let a podprůměrný starších než 40 let. Do okresu dojíždělo 8702 obyvatel (z toho

40,7 % žen), ve věkovém složení 19,3 % 15 - 24 let, 14,9 % 25 - 29 let, 23,9 % 30 - 39 let, 24,4 % 40 - 49 let, 16,2 % 50 - 59 let a 1,4 % starších. Podíl dojíždějících žen byl o 1,8 bodu vyšší než v kraji a výrazně převyšoval průměr kraje podíl dojíždějících 15 - 24 let – o 2,7 bodu.

Podle vzdělání vyjíždělo/dojíždělo 8,4/ 9,4 % obyvatel s nejvyšším základním vzděláním (kraj 7,7/8,1 %), 49/49 % učňovské bez maturity (kraj 46,1/47,2 %), 33,6/33,8 % střední s maturitou (kraj 35,1/34,6 %) a 8,7/7, % vysokoškolsky vzdělaných (kraj 11/10 %). Podle odvětví vyjíždělo nejvíce obyvatel do průmyslu 36,4 (kraj 34,2 %), stavebnictví 11,2 % (11,8 %), zemědělství a lesnictví 7,5 % (7,4 %), obchodu 6,7 % (8,7 %), dopravy a telekomunikací 6,7 % (7,4 %), zdravotnictví a soc. činností 4,6 % (4,9 %) a školství 3,6 % (4 %).

2.1.6 Cizinci a národnosti

Cizinci i národnosti jsou v geografii obyvatelstva nezanedbatelnými skupinami. Podle údajů ze SLDB 2001 žije na Prachaticku 6,77 % občanů jiné národnosti, než české. Pomineme-li více jak 45 % podíl nezjištěné národnosti, největší podíl tvoří národnost slovenská (31,2 %), poté německá (6,9 %), ostatní nejmenované národnosti úhrnem tvoří třetí velikostní podíl (5,8 %). Za Zmínku ještě stojí velký ukrajinský podíl (4,3 %), moravský (2,2 %), polský (1,5 %) a zdánlivě všudypřítomná vietnamská (1,6 %) a romská (1,2 %; 41 absolutně !!).[19]

Graf 2.10 : Cizinci na Prachaticku v letech 2004 – 2006, porovnání s Jihočeským krajem.

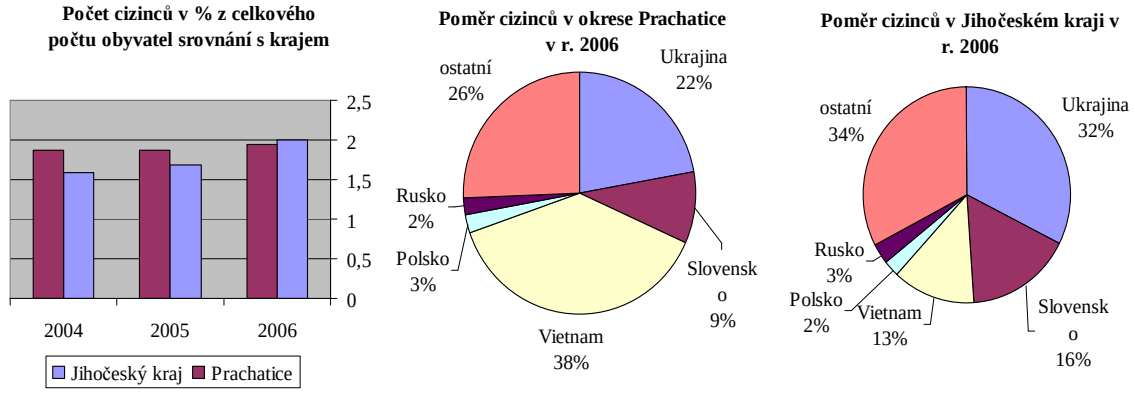

Zdroj : ČSÚ + vlastní výpočty

[19] U vietnamské národnosti je tento zdánlivý nesoulad způsoben skutečností, že Vietnamci mají větší měrou státní občanství své země, u Romů byla v roce 2001 široce diskutována otázka přihlášení se tohoto etnika ke své národnosti. Odhady romského etnika činily okolo 50-ti násobku statistických dat.

Porovnáním vývoje počtu cizinců, tj. osob s trvalým pobytem a s vízem nad 90 dní ukazuje Poloviční téměř podíl žen (47,5 %) – o 7 bodů vyšší než kraj, rapidně stoupající vysoký podíl trvalých pobytů (73,3 %; kraj jen 48,2 %) a klesající podíl občanů zemí EU (24,9 %; trend v kraji je výrazně stoupající na 37,8 %).

Trend růstu celkového poměru cizinců k obyvatelstvu je rostoucí, ale menší měrou než v kraji. V roce 2006 tvoří 1,94 % (kraj %). Při srovnání nejvíce zastoupených skupin cizinců je výrazný podíl a vzestupný trend občanů Vietnamu (38 % to je 0,74 % z celkového počtu obyvatel; kraj 13 %), druhý největší podíl je 22 % Ukrajinců (kraj 32 %), dále 9 % Slováků (kraj 16 %), 2,6 % Poláků (kraj 2,3 %), 2,2 % Rusů (kraj 3,2 %) a občané ostatních států tvoří dohromady 26 % (kraj 33 %).

2.2 Využití lidských zdrojů

Lidské, stejně jako jiné zdroje nestačí jen mít, ale veškerý jejich potenciál je potřebné umět využít. O tom, jak jsou, popřípadě mohou být využity nám dává představu především kvantifikace a struktura podnikání, zaměstnanost, nezaměstnanost a samozřejmě i vývoj těchto ukazatelů – případně srovnání s vyššími územněsprávními celky.

2.2.1 Ekonomická geografie

Podnikání v regionu se vyvíjelo od 10. století až do třicetileté války (zpustošení kraje v r. 1618) v souvislosti se solnými stezkami. Jednalo se především o údržbu a ochranu stezek, obchod, nebo třeba i pronájem tažných zvířat (ve Volarech pronájem volů – odtud i název). Později byl rozkvět spojen především s hlavními přírodními zdroji. Zpočátku zlato, později sklářský písek a hlavně dřevo.

Dřevo mělo své využití ve všech dobách a podobách. Bylo to otopové dříví pro Prahu a Vídeň (plavební kanály), kolomaznictví, sklářství pro výhřev pecí, draslárnách na výrobu potaše (pro sklárny).[20] Velkovýroba se projevila v 16. – 17. století stavbou rybníků, kterých je na Prachaticku 200 s rozlohou celkem 589 ha. 16. století bylo spojeno i se zakládáním pivovarů – Netolice, Prachatice, 2x Vimperk, později i Volary, ale s rozvojem dopravy je zlikvidovali větší konkurenti. Za Schvarzenberků v letech 1730 -1800 proběhla dřevařská kolonizace (založení 36 osad). V 19. století rozkvétal dřevozpracující průmysl v podobě pil (i rezonanční dříví) sirkáren, nábytkářství,

[20] Je potřeba 2 t dřeva na výrobu 1 kg potaše

umělecké truhlářství, výroba elektroinstalačních součástek a zejména na Volarsku řezbářství a dýhárna.

Pověst regionu vytvářely sklárny, které vznikaly od 14 století a rozkvět měly hlavně v 19. a 20. století. Nebyly to jen hutě, ale také brusírny, malování skla a podobně. Stejný celosvětový zvuk měly Steinbrenerova tiskárny, bohumilická továrna na psací pera nebo volarská řetízkárna (dnes ve Strakonicích). Důležití byli i drobní řemeslníci o nichž svědčí bohatá historie cechů a proslavení byli zedníci a cirkusáci ze Šumavy. Většinu průmyslu a podniků přenesly za socializmu národní podniky do kraje a o zbytek se postaral německý kapitál a tržní hospodářství v devadesátých letech minulého století.

Současnost podnikání není vybudována na tradicích, ale začala se formovat nově po roce 1990. Po roce 2000 se situace poměrně stabilizovala a posledních letech je jen malý nárůst (spíše stagnace) počtu fyzických osob a jen mírný nárůst celkového počtu registrovaných subjektů. Data, která poskytuje ČSÚ k velikosti podniků podle počtu zaměstnanců jsou kvůli až polovičnímu podílu „neuvedených“ značně nepřesná, avšak při srovnání s krajem či republikou zcela chybí větší podniky s více než 500 zaměstnanci. Nepřesnost údajů pro území menší než republika nebo kraj, tedy mikroregiony je umocněna skutečností, že větší firmy a podniky přesunují svá sídla do větších center a statistiky neodrážejí jejich organizační složky sídlící v regionu. Přesnější údaje ve srovnání s krajem a ČR jsou uvedeny v příloze č. 7.

Graf 2.11 : Počet registrovaných subjektů v okrese Prachatice

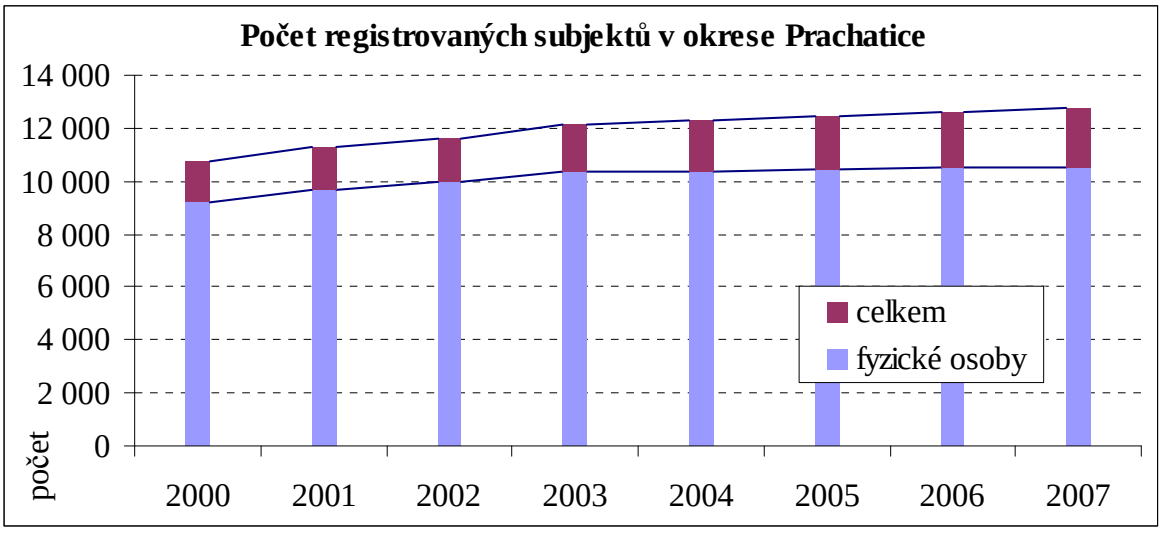

Zdroj : ČSÚ + vlastní úprava

Z hlediska právních forem se na růstu počtu podnikatelských subjektů za roky 2004 až 2006 v celkovém počtu 441 podílí především živnostníci nezapsaní v OR (237), poté společnosti s ručením omezeným (108), na třetím místě sdružení (53), zahraniční osoby (47), společenství vlastníků jednotek (24) a ostatní fyzické osoby (13). Naopak záporné saldo vykazují živnostníci zapsaní v OR (-4) a zejména samostatně hospodařící rolníci (-49). Toto rozložení podstatě odpovídá trendům kraje a s malými rozdíly i trendům celé republiky.

Podle OKEČ má největší podíl na podnikání maloobchod (2184 absolutně, s klesajícím trendem – 5,5 % mezi roky 2004 a 2006), potom mírně rostoucí stavebnictví (1635; 7,1 %), zemědělství, myslivost a související činnosti (1320; 6,7 %), ubytování a stravování (989; 6,1 %), ostatní podnikatelské činnosti (839; 5,4 %). Spíše stagnaci vykazují tradiční lesnictví (778; -1,5 %) a zpracování dřeva (539; 0,7 %). Největší procentní rozkvět mají činnosti v oblasti nemovitostí (238; 30,1 %) a za zmínku stojí nárůst odstraňování odpadních vod a odpadů, čištění města, sanační a podobné činnosti (36; 63,6 %).

Největší pokles vykazuje výroba oděvů, zpracování a barvení kožešin (155; -8,8 %) a vzdělávání (135; -4,9 %). Významně klesá i výroba nábytku a zpracovatelský průmysl j. n. (67; -8,2 %) a pronájem strojů a přístrojů bez obsluhy, pronájem výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost (19; -26,9 %). Viz příloha 10.

Graf 2.12 : Vzniklé a zaniklé ekonomické subjekty podle vybraných právních forem (pouze formy u nichž byl pohyb – průměr z let 2004 až 2006)

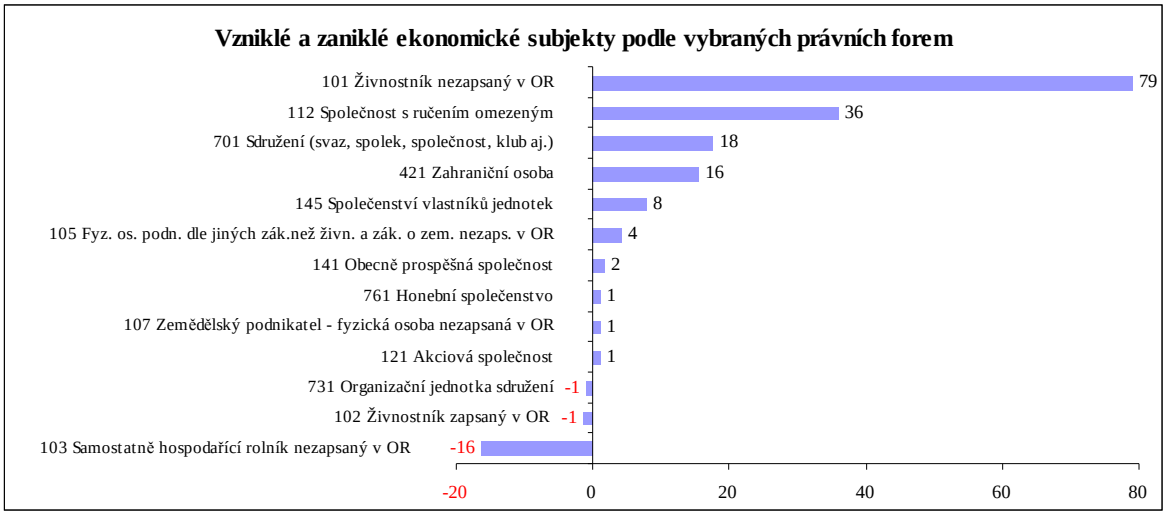

Zdroj : ČSÚ + vlastní úprava

Z pohledu vzniku a zániku firem celkové pozitivní saldo na Prachaticku klesá (+138 za rok 2006), zatímco v kraji a republice výrazně roste. Největší pohyb a zároveň také roční přírůstek zaznamenali živnostníci nezapsaní v OR (+74 v r. 2006). Druhý největší pohyb a přírůstek zaznamenali společnosti s ručením omezeným (+21 v r. 2006), s prudce klesajícím trendem. Třetí pozici mají zahraniční osoby (+18 v r. 2006). Velký boom prožívá také vznik sdružení (+20 v r. 2006) které však pouze vznikají, ale zanikají jen v mizivém množství. I tento trend odpovídá krajskému a republikovému. Největší alarmující propad je u samostatně hospodařících rolníků (-7 v r. 2006; ale -37 v r. 2004). Další klesající trend je u zemědělského podnikatele – FO nezapsané v OR a živnostníka zapsaného v OR (shodně -4 v r. 2006).

2.2.2 Zaměstnanost

Graf 2.13 : Zaměstnanost dle údajů úřadu práce – subjekty s pracovištěm na okrese (bez ohledu na sídlo firmy) podle odvětví ekonomické činnosti OKEČ

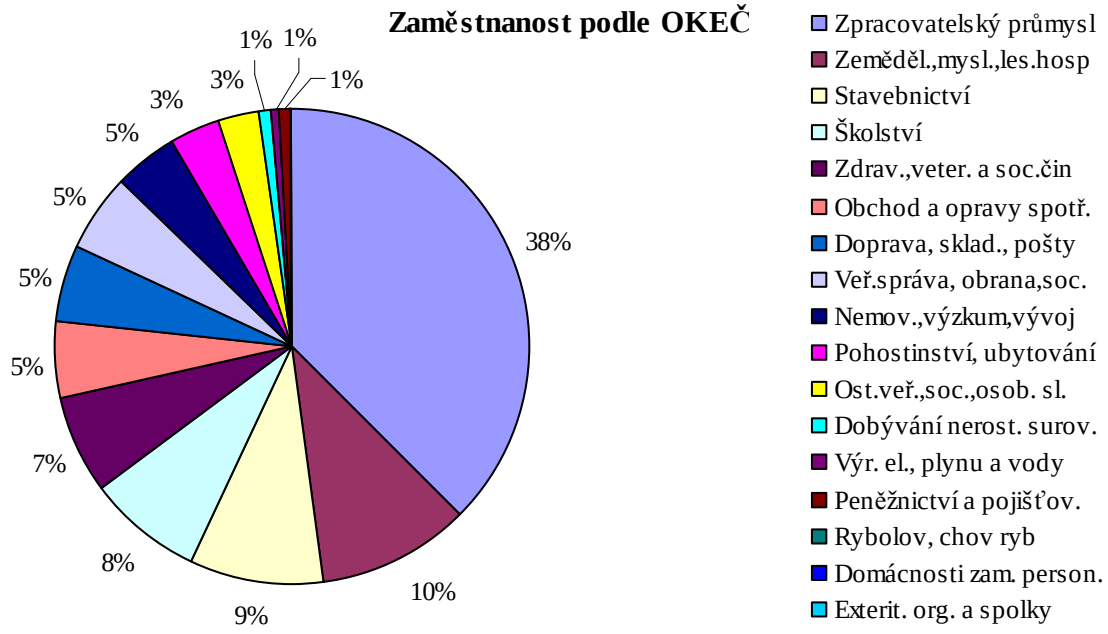

Zdroj : Úřad práce Prachatice + doplněno z VŠPS

Údaje o zaměstnanosti patří k nejnovějším a jsou ke konci roku 2007. Mají i vyšší vypovídací schopnost než předešlé údaje o struktuře podniků, neboť zahrnují i zaměstnance pracovišť velkých firem se sídlem mimo region. V okrese Prachatice bylo zaměstnáno 14020 osob. Největší podíl 37,7 % navíc se stoupající tendencí je ve zpracovatelském průmyslu, klesající podíl má zemědělství, myslivost a lesní hospodářství 10,5 %, pozitivní trend má stavebnictví 8,5 % a mírný pokles školství.

Další údaje jsou patrné z přílohy 9. Nejvíce osob přibývá a je k 30.9.2007 zaměstnáno jako fyzická osoba (FO) nezapsaná v obchodním rejstříku (OR) (8860), ubývá a pouhá jedenáctina je ve společnostech s r.o. (793), samostatně hospodařících rolníků nezapsaných v OR (701) i zemědělských podnikatelských FO nezapsaných v OR (468). Přibývá FO ostatních nezapsaných v OR (484) a zahraničních osob (309).

V roce 2007 bylo na Prachaticku v průměru 724 volných pracovních míst, zatímco v předchozím roce jen necelá polovina (375). Nejvíce volných míst bylo v 6., 7. a 9. měsíci. Z celkově nahlášených 1802 volných pracovních míst bylo obsazeno nebo zrušeno 1462. Dle profese pak byli nejvíce žádaní mechanici, seřizovači, opraváři 82, montážní dělníci 62, pomocní a nekvalifikovaní dělníci v průmyslu 56, kováři, nástrojáři, zámečníci 55, stavební dělníci hlavní stavební výroby 52, provozní pracovníci stravování 48, formíři, svářeči, výrobci a opraváři 44, obsluha strojů na úpravu a výrobu textil. výr. 35, kvalifikovaní výrobci textilií, oděvů 32, řidiči motorových vozidel 21, obsluha strojů na výrobu výrobků z kovů 21, pomocní a nekvalifikovaní dělníci v dolech 20, kvalifikovaní dělníci zajišťující dokončovací práce 20, technici ve fyzikálních, technických oborech 17, kvalifikovaní zpracovatelé, výrobci potravin. výrobků 15.

Podle požadavku na vzdělání je k 31.12.2007 ze 738 volných míst nejvíce žádáno 48,1 % střední odborné (vyučen) s meziročním nárůstem o 5,7 %, téměř stejně 42,6 % základní vzdělání s nárůstem o 3,9 %, pokles o 6,5 % na 5,1 % vykazuje USO s maturitou (bez vyučení) i 1,8 % vysokoškolské (o 1,4 %). Devět volných míst bylo požadavků na úplné střední všeobecné vzdělání, po třech ÚSO (vyučení s maturitou) a nižší střední vzdělání a jen 2 místa. Celkově je požadováno nejvíce míst pro vyučené a se základním vzděláním, místa s vyšším vzděláním jsou obsazována prostřednictvím úřadu práce vyjímečně.

Podle profesních skupin klasifikace zaměstnaní je největší kladný posun poptávky po řemeslnících a kvalifikovaných výrobcích, zpracovatelích, opravářích (o 5,9 % na 42,8 %), poté po obsluze strojů a zařízení (o 2,1 % na 22,8 %). Naopak největší úbytek poptávky byl po technických, zdravotnických a pedagogických pracovnících (o -4,9 % na 6,4 %).

Graf 2.14 : Poptávka po profesních skupinách dle klasifikace zaměstnání

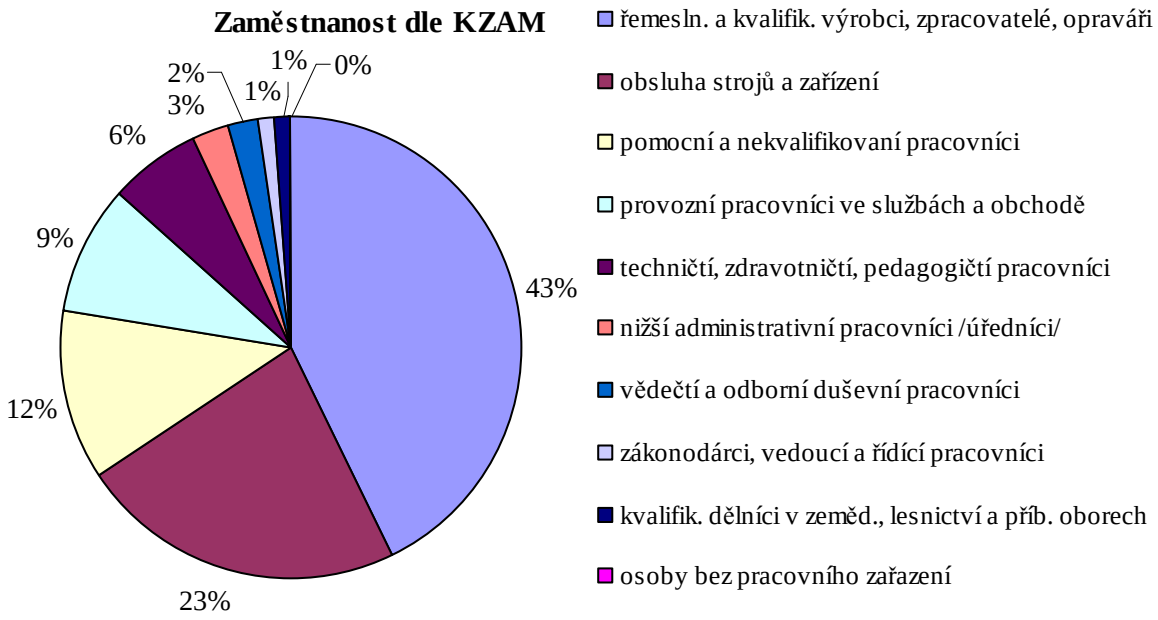

Zdroj : Úřad práce Prachatice

Z hlediska umístění uchazečů v rámci aktivní politiky zaměstnanosti APZ[21] a rekvalifikací, bylo nejvíce - 290 uchazečů zařazeno do rekvalifikace, 205 vykonávalo veřejně prospěšné práce, 192 umístěno na společensky účelná vyhrazená místa. Nedostačující je stav vytvořených chráněných dílen a míst.

Graf 2.15 : Uchazeči o zaměstnání na APZ a v rekvalifikaci v roce 2006

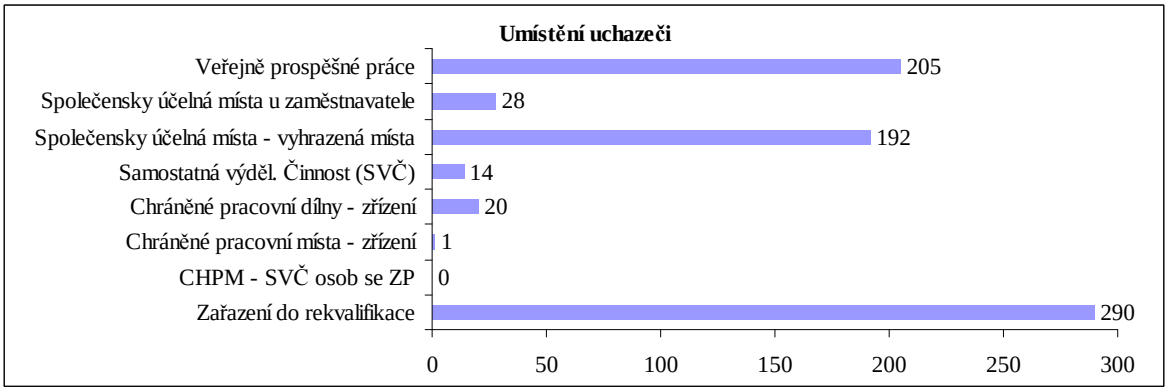

Zdroj : Ministerstvo práce a sociálních věcí, Statistická ročenka trhu práce v ČR 2006 + vlastní výpočty a zpracování

O atraktivitě pracovních míst v regionu může svědčit i tabulka 2.6 zaměstnávání cizích státních příslušníků, Zatímco meziroční nárůst (2004 – 2007) pracujících cizinců je pro ČR 2, násobek (a zvyšuje se procento žen na 33 %) pro Jihočeský kraj je nárůst téměř shodný 2,1 násobek (s podílem 37 % žen), ale pro Prachaticko je celkový nárůst

[21] APZ – mladí do 25 let, vysokoškoláci 2 roky po studiu, starší 50-ti let a dlouhodobě nezaměstnaní

pouhý 1,3 násobek a podíl žen je 43 %. Na celkovém počtu se v regionu Prachaticka třetinou podílí počet pracovních povolení, polovinou občané EU/EHP a Švýcarska a zbytek jsou cizinci nepotřebující povolení.

Tabulka 2.6 : Zaměstnávání cizích státních příslušníků

	Rok k 31.12.	Počet informací cizinců, kt. nepotřebují povolení k zaměstnání		Počet informací občanů EU/EHP + Švýcarska		Počet pracovních povolení cizinců		Počet cizích státních příslušníků celkem	
		celkem	z toho ženy	celkem	z toho ženy	celkem	z toho ženy	celkem	z toho ženy
Česká republika	2007	10 140	5 044	144 751	45 258	85 351	28 534	240 242	78 836
	2004	747	417	72 840	18 878	34 397	11 740	107 984	31 035
Jihočeský kraj	2007	616	326	5 112	1 619	3 665	1 551	9 393	3 496
	2004	64	43	2 732	791	1 768	826	4 564	1 660
Prachatice	2007	58	29	184	79	138	55	380	163
	2006	46	30	166	71	57	16	269	117
	2005	25	20	156	70	92	27	273	117
	2004	14	13	144	54	126	55	284	122

Zdroj : Ministerstvo práce a sociálních věcí, Statistická ročenka trhu práce v ČR 2006

2.2.3 Nezaměstnanost

Okres Prachatice se drží v míře nezaměstnanosti na samém konci celostátní tabulky v roce 2006 s hodnotou 5,53 % (ČR 8,13) na 65. místě ze 77 okresů. V roce 2007 se míra nezaměstnanosti regionu pohybovala od 5,76 v lednu do 3,32 v říjnu a klesla na průměrných 4,08 % (JČ 4,7 %; ČR 6,6 %). Větší podíl na tom měla nezaměstnanost žen (5,8 %) než mužů (3,9). Absolutně bylo v průměru 1284 uchazečů o zaměstnání na 724 volných pracovních míst, tedy 1,8 uchazeče na jedno místo.

Nejpočetnější věkovou skupinou uchazečů o zaměstnání v roce 2007 byli uchazeči mezi 50 až 54 lety věku, oproti předchozímu roku 2006 se zvýšil podíl 55 – 59tiletých a naopak snížil podíl 20-25tiletých. Průměrný věk na konci roku 2006 celkem 38,4 roku (pro ženy 38,7 roku) se po roce zvýšil na celkem 39,7 roku (u žen 39,5 roku). Délka nezaměstnanosti se výrazně zkrátila z průměrných 312 dní v r. 2006 na 267 dní v roce 2007. Nejvíce klesla dlouhodobá nezaměstnanost nad 24 měsíců o -4,2 % na hodnotu 7,3 % v roce 2007, což je velice pozitivní jev. O 3,6 % stoupl naopak podíl krátkodobé nezaměstnanosti do 3 měsíců na hodnotu 43,6 %.

Graf 2.16-17 : Věková struktury nezaměstnaných a délky nezaměstnanosti – rok 2006

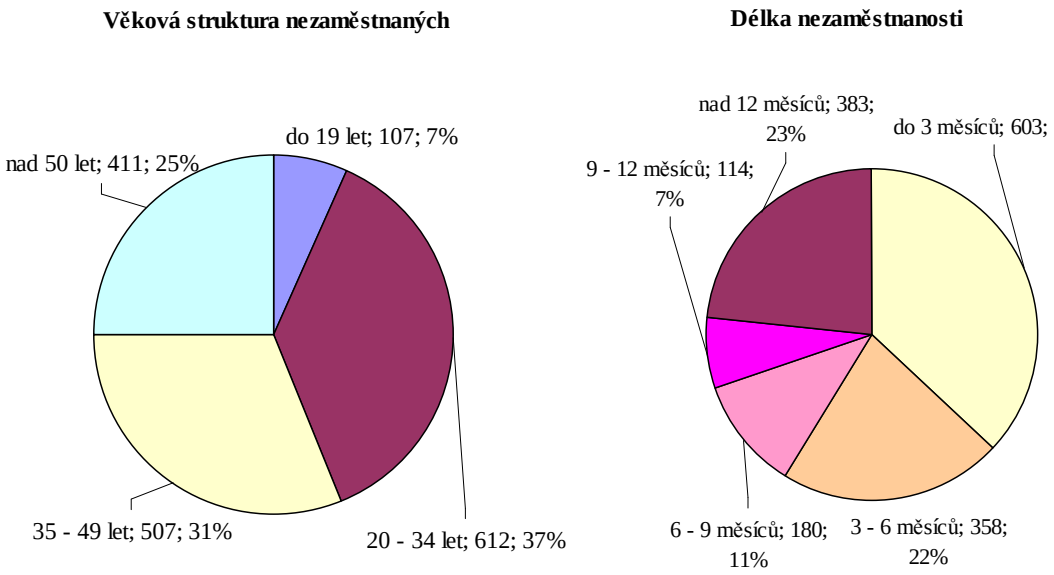

Zdroj : Ministerstvo práce a sociálních věcí, Statistická ročenka trhu práce v ČR 2006 + vlastní výpočty

Struktura nezaměstnaných uchazečů zůstává v roce 2007 na úrovni předchozího roku, samozřejmě absolutně snížená o již zmíněných 367 uchazečů. Z uvedených grafů 2.18-19 je zřejmé, že nejvíce nezaměstnaných je vyučených (v roce 2007 43,2%) a se základním vzděláním (v roce 2007 27,4%). Uchazeči se zvyšujícím se vzděláním prudce ubývají. Porovnáním se strukturou volných pracovních míst je však vidět, že právě největší kategorie nejméně vzdělaných mají vyšší šance uplatnění prostřednictvím úřadu práce.

Graf 2.18-19 : Porovnání struktury nezaměstnaných a volných pracovních sil podle vzdělání – rok 2006

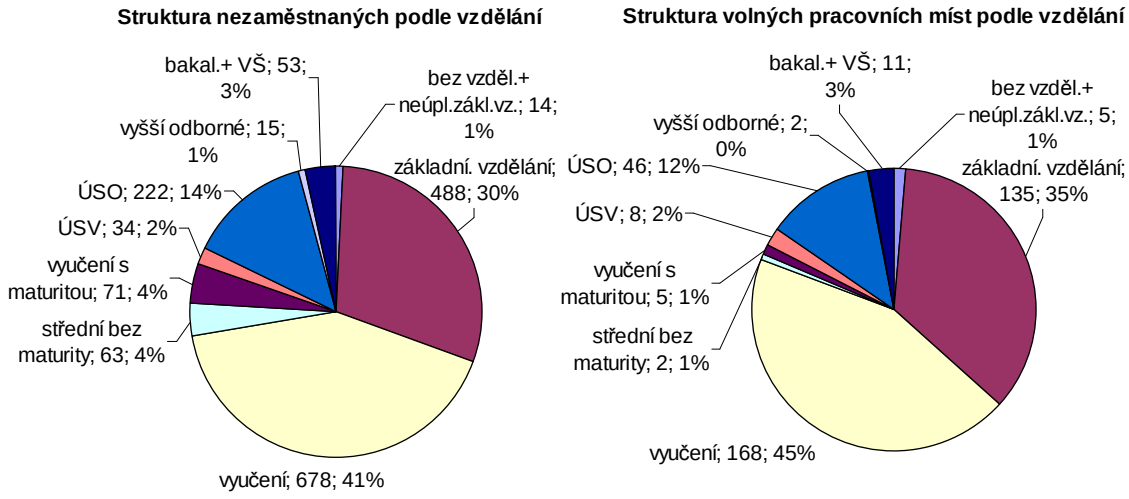

Zdroj : Ministerstvo práce a sociálních věcí, Statistická ročenka trhu práce v ČR 2006 + vlastní výpočty

Nejvíce dosažitelných uchazečů z celkového průměrného počtu 1665 za 12 měsíců roku 2006 bylo v zimních měsících (v lednu až 1820), nejméně s nástupem školních prázdnin na konci června (1306) z průměrného počtu 1465. Opět v průměru bylo nepatrně více žen (54,7 %). Poměrně vyrovnaný stav okolo 331 byl osob se zdravotním postižením a velmi výrazně kolísal počet absolventů škol a mladistvích okolo 156 (od 195 v lednu do 109 na konci června)

Grafy 2.20-21 : Vývoj na trhu práce v roce 2006

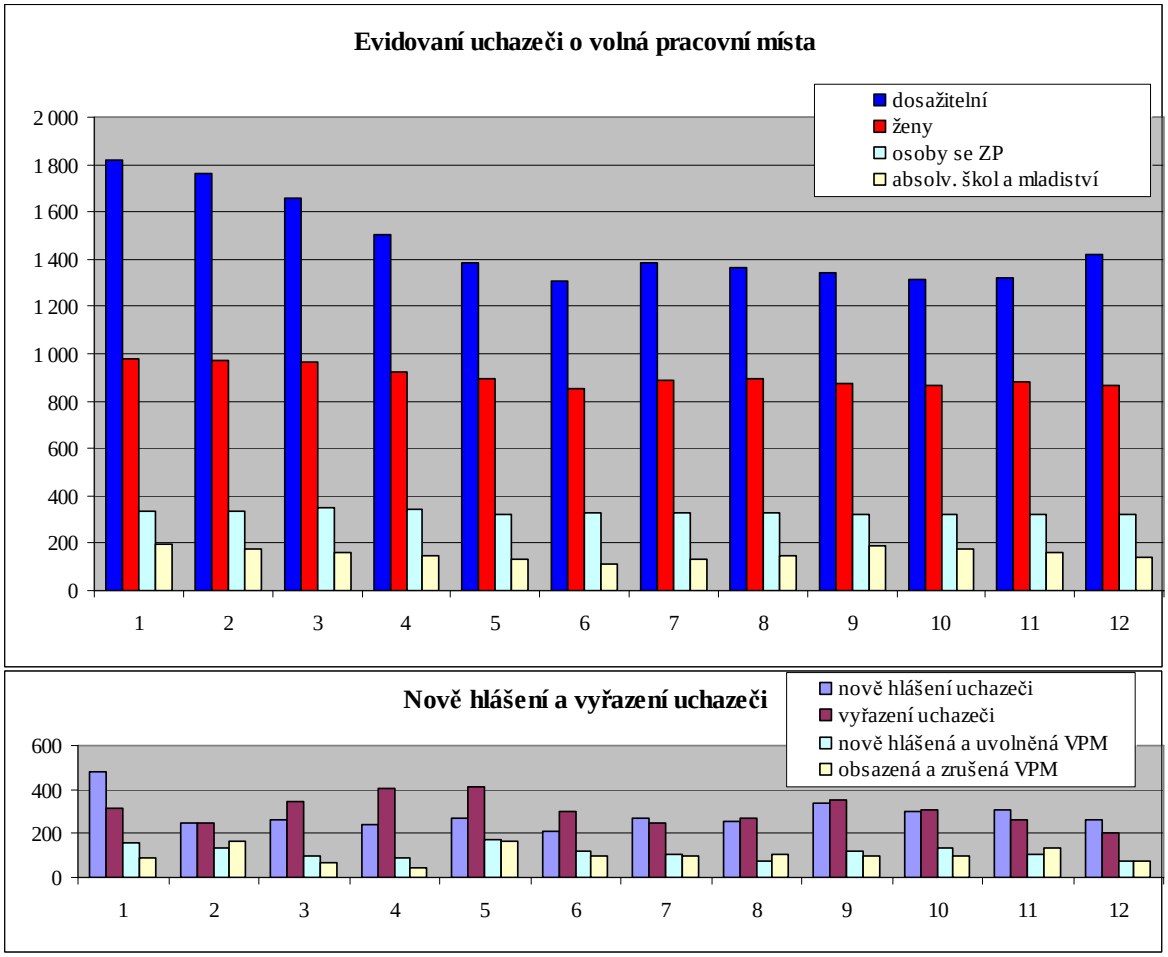

Zdroj : Ministerstvo práce a sociálních věcí, Statistická ročenka trhu práce v ČR 2006 + vlastní výpočty a zpracování

U uchazečů o zaměstnání podle profesních skupin chtělo nejvíce zájemců pracovat na montážních linkách (kategorie 828), za celou kategorii obsluha strojů a zařízení to byl nárůst na 19,8 % uchazečů, o 79 více než činila poptávka. 19,5 % uchazečů nabízelo práci pomocných nekvalifikovaných dělníků a převyšovali 2,8krát poptávku zaměstnavatelů (o 156 uchazečů). Naopak poptávka po řemeslnících převyšovala 17,9-ti % nabídku uchazečů o 93. Nedostatek pracovních míst pocítilo 16,9 % provozních pracovníků ve službách a obchodě, když jejich nabídka 211 uchazečů

3,1krát převýšila poptávku. Podobný převis nabídky nad poptávkou je i u všech ostatních méně zastoupených kategorií.

Tabulka 2.7 : Uchazeči podle profesních skupin dle klasifikace zaměstnání

Volná místa	31.12.2006		31.12.2007		rozdíl % 07/06	index změn 07/06
	uchazeči	v %	uchazeči	v %		
1 zákonodárci, vedoucí a řídící pracovníci	11	0,7	14	1,1	0,4	127
2 vědečtí a odborní duševní pracovníci	55	3,4	45	3,6	0,2	82
3 techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci	117	7,3	79	6,3	-1,0	68
4 nižší administrativní pracovníci /úředníci/	132	8,2	110	8,8	0,6	83
5 provozní pracovníci ve službách a obchodě	297	18,4	211	16,9	-1,5	71
6 kvalifik. dělníci v zeměd., lesnictví a příb. oborech	66	4,1	73	5,9	1,8	111
7 řemesln. a kvalifik. výrobci, zpracovatelé, opraváři	329	20,4	223	17,9	-2,5	68
8 obsluha strojů a zařízení	260	16,1	247	19,8	3,7	95
9 pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	346	21,5	243	19,5	-2,0	70
0 osoby bez pracovního zařazení	0	0,0	1	0,1	0,1	-
celkem	1613	100	1246	100	x	77

Zdroj : Úřad práce Prachatice

3 Přístupy k vymezení a kvantifikaci materiálních zdrojů vybraného regionu.

Vymezení materiálních zdrojů regionu je důležitou součástí většiny publikací, které se takto snaží uvést jeho potenciál. Jsou to v podstatě prostředky, které potřebují lidské zdroje z předchozí části k práci a tvorbě hodnot (zisku). Můžou to být především zdroje spojené s krajinou regionu, jako jsou suroviny, půda, infrastruktura a stavby. Všechny tyto faktory mohou spoluvytvářet jiné zdroje, které je nutné přes jejich nehmotnou povahu zařadit do zdrojů materiálních, protože s nimi bezprostředně souvisí. Jedná se například o kapacity infrastruktury nebo potenciál krajiny k nalákání návštěvníků (ale i stálých obyvatel), kam lze zařadit vybavenost, atraktivitu a environmentální hodnoty.

3.1 Přírodní zdroje

Mezi přírodní zdroje je nutno zařadit především půdu, která je základním výrobním prostředkem a proto je nutné ji pečlivě vymezit a kvantifikovat. vzhledem k rozsahu a zaměření této práce se bude jednat spíše o základní ukazatele, než o podrobné analýzy. Půda bez využití nepřináší žádný prospěch, proto je nutné kvantifikovat její neobnovitelný i obnovitelný potenciál. Nejdříve si proto všimneme nerostných zdrojů (surovin) a poté vymezíme půdu podle jejích funkcí a v tomto rozložení ji také budeme kvantifikovat alespoň v základních ukazatelích.

3.1.1 Nerostné suroviny

Ve 14. až 16. století byla využívána naleziště zlata (26 prokázaných) v okolí zlatonosných potoků. Jednalo se zejména o Kvildu, Zátoň, a okolí řeky Blanice. V současnosti jsou jediné evidované zdroje zlata těsně za hranicí regionu u Kašperských hor. Další historicky těženou surovinou byly křemenné písky, z několika lokalit, a vápenec na výrobu skla. Na výrobu skla je však potřeba nejvíce dřeva, proto byly sklárny stěhovány spíše za dřevem. V letech 1922 – 1935 fungovala u Sudslavic 12-ti komorová vápenka s lomem.

Dodnes těženou surovinou je kámen těžený v desítkách malých lomů. Největší lom je Kobylí hora u Prachatic otevřený v 60, letech 19. století. V okolí Netolic byl dostatek červených a žlutých cihlářských jílů (kopec Vráž) a samozřejmě cihelny.

Cihelny měly i města Prachatice, Vimperk (Schvarzenberská a Steinbrenerova) i menší obce (Svatá Máří). U Netolic od r. 1870 do r. 1948 se těžil a zpracovával (plavením – flotací) grafit. Zpočátku byla jeho ložiska dostatečná, po jejich vyčerpání se surovina dovážela od Lhenic a z jiných regionů. Poslední historicky těženou surovinou je rašelina ze slatí okolo Knížecích Plání a Soumarského Mostu, kde byla těžba ukončena před 15-ti lety.

Prachaticko je z hlediska nerostných surovin velice chudé a při pohledu do surovinových map připomíná „bílé místo“. Horská část okresu nemá zdroje žádné. Na území v současnosti působí 9 firem spravujících ložiska. Stavební kámen se povrchově těží v prachatickém Leptáči, Kobylí hoře a u Sudslavic. Netěžená ložiska stavebního kamene jsou u Těšovic (zastavená těžba ortoruly), Zalez, Ratiborové Lhoty, Kralovic a Jelemeku (ruly, granulit a magmatit). Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu - žuly se těží ve třech ložiscích u Výškovic. Další ložiska jsou u Křišťanova (zastavená těžba) dekorativní melotonalit a diority, ale chráněná a prognózovaná ložiska jsou i Výškovice, Ptákova Lhota (žulový porfyr, gabrodiorit, porfyrit) a Zahořany (lamprofyr). U Čkyně je lom na dolomit, u Malovic 7 ložisek diatomitu. Ve Ktiši je dobývací prostor a další 2 ložiska granátu využívaného na abraziva a dosud netěžené ložisko je u Mičovic - Kozího kamene. U Záblatí byla ukončena těžba cihlářských jílů, další dosud netěžené ložisko jílu je u Záboří. Na 13-ti místech regionu jsou ložiska štěrkopísků již dříve těžených povrchově (u Volar z vody).

3.1.2 Půda

Využití půdy na Prachaticku se lišilo a liší podle jednotlivých oblastí. Oblasti jsou dvou typů – horská Šumava a podhůří na Netolicku. Je to dáno především celkově velkou nadmořskou výškou – nejnižší bod je v obci Podeřiště 410 m n.m., nejvyšší 1378 m n.m. vysoký Plechý. Nejnižší částí je Netolicko 410 – 450 m n.m., většina okresu je ve výšce 600 – 800 m n.m. (zejména Vimpersko a Volarsko 700 – 800 m n.m.). Terén je také velmi členitý. V horských oblastech je mírně chladné až chladné klima (průměrná teplota na Kvildě je 3,7°C), srážkově nadprůměrné (1100 -1500 mm), s dlouho ležícím sněhem (v průměru 130 dnů). V nižší části Netolicka mírně teplé klima srážkově nad 500 mm s průměrnou teplotou 7°C (Husinec 504 m n.m.).

Vzhledem ke klimatickým podmínkám bylo od počátku stěžejní lesní hospodářství, které se zpočátku omezovalo jen na kácení pohraničního hvozdu pro

sklárny, na otop a výrobu potaše, od 18. století však byl les plánovitě pěstován Schvarzenbergy. Na výrobu kolomazi se využívala pryskyřice, kvalitnější rezonanční dřevo se užívalo na výrobu hudebních nástrojů. Ve druhé polovině 18. století byly pro zásobování Vídně palivovým dřívím a později i skláren v okolí Volyňsky postaveny rozsáhlé plavební kanály. Lesy byly samozřejmě využívány i jako honitby pro lov.

Zejména na Netolicku bylo za Rožmberků vystavěno na 200 rybníků s rozlohou 589 ha, které nesly ve všech dobách dobré příjmy. Podle majetkových map Jižních Čech z let 1837 – 1842 na panstvích Prachaticka jsou záznamy o poměrně prosperujícím zemědělském hospodářství níže položených panství, ale i na horských hospodářstvích bylo produkováno žito, oves, brambory, zelí a len. Na Volarsku bylo velmi rozšířeno dobytkářství (odtud jméno Volary). Jako hlavní plodina horských oblastí však byl pěstován len (v druhé polovině 19. století nejvíce právě na Prachaticku – r. 1875 na 862 ha).

I v současnosti zaujímají největší plochu 71806 ha regionu lesy (52 %; kraj 37 %). Rozloha a složení lesů je patrná i z mapy v příloze 15. Jedná se zejména o jehličnaté lesy s menšími plochami lesů smíšených. Listnaté lesy jsou roztroušeny v 15-ti malých lokalitách. Podle výzkumu CORINE Land Cover mezi roky 1990 a 2000 nedošlo k žádnému přírůstku či úbytku lesů. V letech 2001 -2006 pak přibylo 230 ha lesní půdy. Protože lesy byly a jsou největším přírodním zdrojem regionu, budou v následujících odstavcích uvedena alespoň základní data o jejich skladbě

Z údajů Ústavu pro hospodářskou údržbu lesů za rok 2000 zaujímá 70 % plochy (49555,1 ha) lesních pozemků smrk ztepilý a tvoří 77 % zásob dřeva (15164,73 m^3 b.k.). Střední věk jeho porostů je 69 let. Borovice se středním věkem 77 let zaujímá 14 % plochy, což je 12 % zásob. Na necelých 6 % plochy roste buk (zásoba 4,5 %; s.věk 73 let). Dále je to bříza (plocha 2,56 %; zásoba 1,11 %; s.věk 54 let), jedle bělokorá (1,76 %; 2,64 %; 93 let), olše (1,22 %; 0,38 %; 44 let), kosodřevina (1,15 %; 0,08 %; 124 let), modřín (0,95 %; 0,82 %; 55 let), dub (0,56 %; 0,36 %; 61 let), javor (0,44 %; 0,23 %; 53 let), osika (0,2 %; 0,11 %; 55 let), douglaska (0,14 %; 0,06 %; 24 let). V celku zaujímají jehličnaté dřeviny 62331 ha, což je 88 % lesních pozemků a tvoří 18297 m^3 b.k. (93 %) zásob. Listnaté dřeviny zabírají 7895 ha (11 %) a tvoří 1341 m^3 b.k. (7 %). Rozlohu 590 ha (0,83 %) lesních pozemků zabírají holiny.

Podle dělení na kategorie a subkategorie je nejvíce – téměř polovina, lesů hospodářských (49,5 % celkové rozlohy) se zásobou 9318 m^3 b.k. dřeva. Jen o něco menší rozlohu 34 195 ha ale větší zásobu dřeva představují lesy zvláštního určení, mezi kterými je nejvýznačnější subkategorií území národních parků a národních přírodních rezervací s rozlohou 25750 ha (36,4 % celkové rozlohy). 2,02 % celkové rozlohy lesů mají lesy ochranné, z nichž 1450 ha zaujímají mimořádně nepříznivá stanoviště a 124 ha vysokohorské lesy. Tyto lesy se vyznačují mimořádně vysokou kvalitou 302,71 m^3 ha^{-1}.

Tabulka 3.1 : Informace o stavu lesů - Základní údaje podle kategorií a subkategorií lesa – Prachatice (včetně lesů MO) - z LHP(O) platných k 31.12. 2000

Kategorie	Subkategorie	Porostní plocha	Zásoba	
		[ha]	1000[m3]b.k.	[m3] na 1 [ha]
Lesy hospodářské		35 048,18	9 317,97	265,86
Lesy ochranné	mimořádně nepříznivá stanoviště	1 449,50	420,53	290,12
	vysokohorské lesy	123,84	37,49	302,71
	Celkem	1 573,34	458,02	291,11
Lesy zvláštního určení	pásma ochrany vodních zdrojů I.stupně	49,91	12,09	242,26
	území nár. parků a nár.přírodních rezervací	25 749,79	7 036,47	273,26
	lesy sloužící lesnickému výzkumu a výuce	725,16	217,51	299,94
	lesy se zvýšenou funkcí ochrannou (půda, voda, klima, krajina)	13,43	3,25	241,70
	uznané obory a samostatné bažantnice	2 094,95	750,33	358,16
	jiný veřejný zájem	5 561,33	1 842,26	331,26
	Celkem	34 194,57	9 861,90	288,41
Úhrnem		70 816,09	19 637,88	277,31

Zdroj : Ústav pro hospodářskou úpravu lesů (ÚHÚL) Brandýs nad Labem – aplikace Souhrnný lesní hospodářský plán http://www.uhul.cz/slhp3/Default.htm

Druhou největší rozlohu 29205 ha mají trvalé travnaté pozemky - louky (21 %; kraj 16 %) a jejich rozloha má sestupnou tendenci (za roky 2001 – 2006 úbytek 29 ha). Třetí s rozlohou 18649 ha – pouhé 2/5 krajského průměru je orná půda (14%; kraj 32 %) a její výměra má v letech 2001 až 2006 klesající tendenci, zatímco v kraji strmě roste. V rostlinné výrobě převládá produkce obilovin a pícnin, charakteristické je také pěstování brambor.

Graf 3.1 : Bilance půdy v okrese Prachatice – srovnání s krajským průměrem za rok 2006 (v ha)

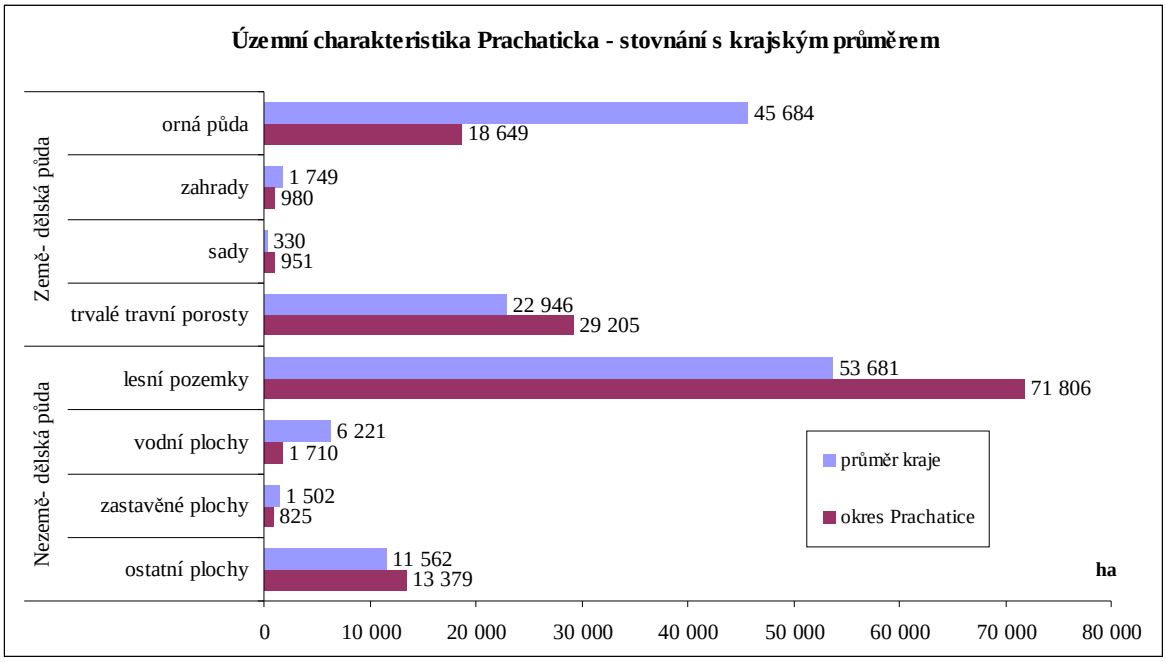

Zdroj : ČSÚ + vlastní výpočty

Zajímavá je poloviční (oproti klesajícímu krajskému průměru), ale rostoucí výměra zahrad, (0,71 %; kraj 1,22 %). Naopak téměř trojnásobná a stejným tempem rostoucí je výměra sadů (0,69 %; kraj 0,23 %). Nejvíce sadů je v okolí Lhenic a na Netolicku, kde se pěstují převážně jablka. Za zmínku stojí i více jak 3,5krát větší rozloha vodních ploch v kraji (1,2 %; kraj 4,3 %). Vodní plochy jsou soustředěny nejvíce do rybníků na Netolicku, zahrnují ale také Husineckou přehradu a horní část Lipna. Necelé 2/3 oproti krajskému průměru jsou zastavěných ploch (0,6 %; kraj 1,05 %). Celkový poměr zemědělské a nezemědělské půdy je na Prachaticku 36 : 64 (kraj 49 : 51). V živočišné výrobě se v současnosti chovají převážně skot a prasata.

Graf 3.2 : Bilance půdy v okrese Prachatice - poměrové znázornění a srovnání s Jihočeským krajem

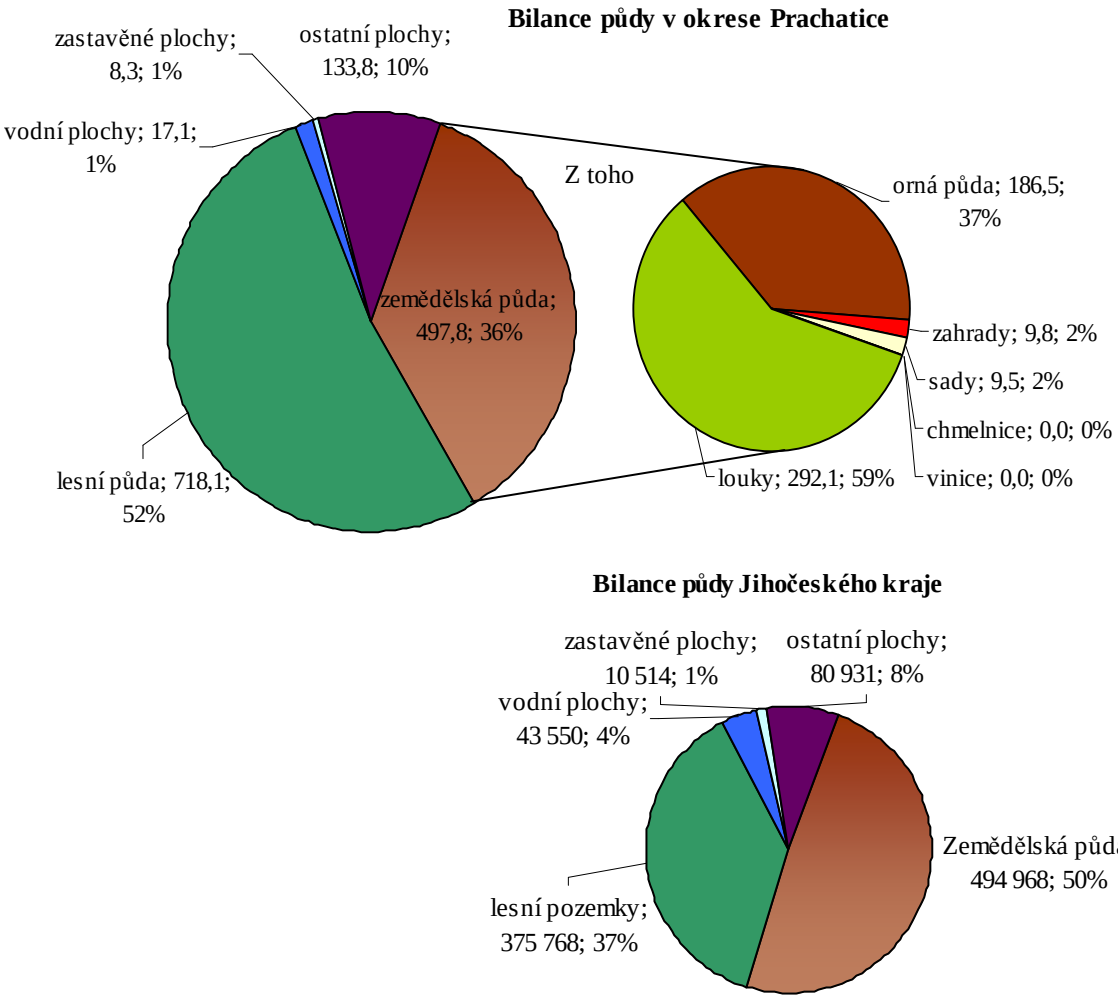

Zdroj : ČSÚ + vlastní výpočty

3.2 Infrastruktura

Vymezení infrastruktury se omezí na běžně užívané členění na dopravní a technickou. Infrastruktura je nejen důležitá, že umožňuje život a práci v regionu, ale umožňuje také využívat zdroje a produkty jiných oblastí a naopak dát své zdroje a produkty k dispozici jiným. Infrastruktura území Prachaticka je určena především jeho polohou na hranici se SRN, mimo hlavní dopravní směry, dále pak jeho přírodními podmínkami z nichž hlavní jsou vysoká nadmořské výška a velký rozsah přírodně chráněných oblastí.

3.2.1 Dopravní infrastruktura

Prachaticko je příkladem závislosti prosperity regionu na dopravní dostupnosti. Osidlování a rozkvět regionu je spojen se Zlatou stezkou, kterou se do Čech dovážela sůl. Dvě větve solné stezky – prachatická a vimperská (nejmenší podíl měla větev kašperská vedoucí mimo region) určovaly rozvoj území od 10. do poloviny 17. století. I nadále však na formanských stezkách kvetl obchod. Na počátku 19. století byla vybudována důležitá (ač ne císařská) silnice z Prahy přes Vimperk do Pasova. Síť silnic byla v regionu budována od poloviny 19. do poloviny 20. století. Další rozkvět hospodářství přinesla do regionu železnice budovaná postupně v letech 1893 až 1900 (propojení Vimperka a Lenory). Když pak roku 1910 byly propojeny tratě s Bavorskem, nastal na Volarsku (železniční uzel 4 tratí) prudký rozmach hospodářství. Zrušení trati z Nového Údolí do Jandelsbrunu naopak značně omezilo dopravní spojení do Bavor a snížilo význam tratí.

Z map Intenzity silniční dopravy je evidentní, že region neleží na žádném z důležitých silničních dopravních koridorů. V regionu je 685 km silnic, z toho 65 km I. třídy, 229 km II. třídy a 392 km III. třídy. Dálnice a rychlostní silnice zcela chybí. Průměrné 24 hodinové zatížení silnic I. třídy je 3931 vozidel, z toho 971 těžkých, 2907 osobních vozidel a 53 motocyklů. U silnic II. Třídy je to 2864 vozidel, z toho 604 těžkých, 2238 osobních vozidel a 22 motocyklů.[22]

V současnosti je dosud nejvýznamnější silnicí severojižní spojení I/4 od Prahy (napojení na R4), Strakonic přes Vimperk a Strážný do Německa (silnice 12 na Passau). Doprava na této silnici první třídy je podle celostátního sčítání dopravy 2005 3618 vozidel za hodinu, z toho 898 nákladních v úseku od Zlešiky do Houžné a zaústění silnice 39 4950 vozidel, z toho 1205 nákladních. Po zavedení výkonového zpoplatnění silnic vyšší kategorie a dálnic je značně využívána kamiony a její šíře je zřetelně nedostatečná. Na tuto silnici ve východo-západním směru navazují dvě větší spojnice 145 (Vimperk, Husinec Netolice na České Budějovice – 4011 v., z toho 812 NA) a 39 (přes Volary na Český Krumlov – 2633 v., z toho 607 NA). Nejzatíženější úseky silnic jsou z Šumavských Hoštic do Vimperka (5817 vozidel, z toho 1245 NA) a z Vitějovice do Prachatic (5521 vozidel, z toho 1284 NA), pokud nejsou uvažovány komunikace v obcích.

[22] Data ze sčítání dopravy 2005 – průměrné hodnoty byly počítány bez ohledu na délku projetých úseků.

Mapa 3.1 : Intenzita dopravy na dálnicích a silnicích I. třídy

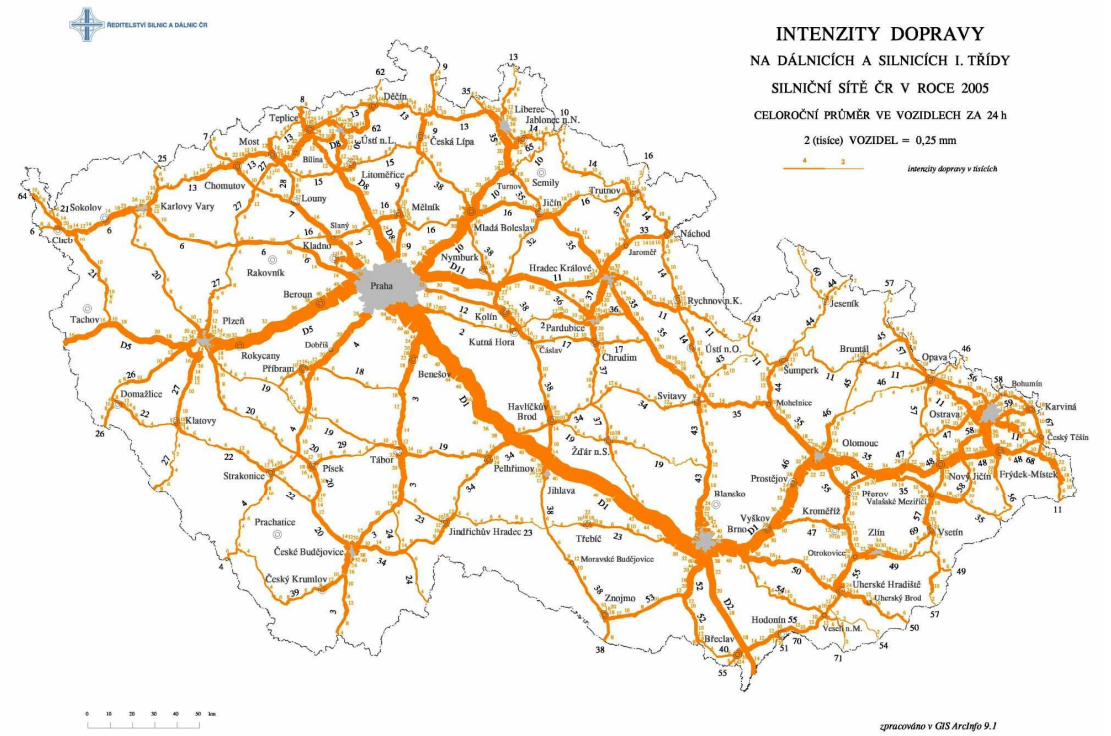

Zdroj : Ředitelství silnic a dálnic ¨

Zvyšování kvality silniční sítě vyžaduje i rostoucí motorizace. V regionu bylo v r. 2006 evidováno 37422 vozidel, z toho 13303 motocyklů, 21967 osobních a 2112 nákladních. Z časové řady je patrný rostoucí trend těchto kategorií. Náhlý pokles počtu autobusů napovídá spíše jinému vlivu než skutečnému úbytku. Celkový nárůst od roku 200 do 2006 je o 14 %, což je o 4 body nižší dynamika než v kraji, přitom nejvyšší dynamiku shodně s krajem vykazují nákladní automobily (o 54 %). Osobní automobily vykázaly růst o 18 %.

Tabulka 3.2 : Motorizace v okrese Prachatice v letech 2000 - 2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Evidovaná vozidla (k 31. 12.)	32 882	33 291	33 788	34 247	35 005	36 132	37 422
motocykly	12 730	12 764	12 845	12 689	12 799	12 990	13 303
osobní automobily	18 668	18 975	19 286	19 892	20 395	21 169	21 967
nákladní automobily	1 375	1 451	1 547	1 615	1 765	1 925	2 112
autobusy	109	101	110	51	46	48	40

Zdroj : Krajská ročenka 2006 + vlastní zpracování

V rámci železničního spojení je v okrese pět jednokolejných neelektrifikovaných tratí. Trať 193 končící v Netolicích je připojena v Dívčicích na dvoukolejnou trať 190

spojení Plzeň – České Budějovice se střídavou trakční soustavou. Další tři tratě napojené na toto spojení – číslo 198 ze Strakonic, 197 z Čížence a 194 z Českých Budějovic jsou propojeny ve Volarech. Do Volar směřuje i trať 194 z Nového údolí. Pro kvalitu tratí je determinující i jejich stáří a obnova kolejového svršku, přitom stáří v regionu je na hranici životnosti a rychlost je na mnoha místech omezena na 45 km $h^{-1,}$ někde i na 30 km h^{-1}. Vlaky v regionu musejí překonávat 550 výškových metrů (Kubova Huť 995 m n.m.) a jsou nejvýše položenými tratěmi v republice. Bez spojení s Bavorskem ztratily svůj původní obchodní význam a nejvíce převáženou komoditou je dřevo převážené na zpracování. V osobní dopravě díky kvalitě krajiny má železnice velký význam pro turistiku a jsou zde provozovány vyjížďky historickými vlaky.

Mapa 3.2 : Nadmořské výšky železničních stanic a zastávek – výřez z mapy

Zdroj : České dráhy (staženo 5.3.2008) http://www.cd.cz/index.php?action=article&id=306 + zpracování výřezu

Pozitivní je hodnocení fragmentace krajiny liniovými stavbami UAT[23], které je v převážné části hodnocena v kategorii A – výborný, pouze v malé části severně od Vimperka B – velmi dobrý a severně od Netolic C – dobrý.

3.2.2 Technická infrastruktura

Technická infrastruktura přímo podmiňuje další možný rozvoj regionu. Jednou z nejdůležitějších oblastí je zásobování energiemi – elektřina, plyn a teplo. Další podmínkou života je zásobování vodou a čištění odpadních vod. Zásobování elektrickou energií a plynem v regionu zajišťuje jediný distributor – firma e-on, a.s.. Připojení na elektrickou síť je téměř stoprocentní. V Bušanovicích byla vystavěna sluneční

[23] Unfragmented Area with Traffic

elektrárna a chystá se výstavba dalších dvou v regionu. Plynem bylo v r. 2001 podle SLDB zásobováno pouhých 25 % domácností, což je výrazně méně než průměr kraje (34 %) nebo dokonce ČR (57 %), ale dotovaná masivní plynofikace tento poměr jistě zlepšila. Ve městech položených většinou v údolích je dotovaný přechod na plyn nebo elektřinu od pohledu jasně patrný.

Zásobování vodou z veřejného vodovodu byla v roce 2004 podle ČSÚ v okrese Prachatice na úrovni 91,8 % (2,8 bodu nad průměrem kraje) a pro horský region s vysokým procentem samot je to jednoznačně pozitivní údaj. Spotřeba vody na osobu a den je 144,7 l. Z 65 obcí Prachaticka má 61 vodovod, z toho 35 ve správě obce. 12 vodovodů má zdroj povrchovou vodu, 38 podzemní vodu a 11 zdrojů je smíšených. Délka vodovodní sítě je 373 km a má 10229 přípojek. Na kanalizační síť je připojeno 84,4 % obyvatel (kraj 84,4). Kapacita čistíren odpadních vod je využita na 54,3 % a je na ně napojeno 75,4 % obyvatel (oboje o necelé 4 body nad krajem). Kanalizaci má 56 obcí, z toho 39 ve správě obce a 38 s koncovou ČOV. Délka kanalizační sítě je 207,4 km a má 8246 přípojek.

Odpadové hospodářství má dvě velkokapacitní skládky na tuhý komunální odpad v Pravětíně u Vimperka a na Libíně mezi Prachaticemi a Volary. V regionu jsou 4 sběrné dvory kde lze uložit i odpad který nelze sládkovat.

3.3 Turistický potenciál

Turistika v regionu byla zpočátku v 17. a 18. století zaměřena spíše na panské návštěvy spojené s lovem v rozsáhlých revírech. V druhé polovině 19. století tak byly vybity větší šelmy – 1856 medvěd, 1874 vlk, 1890 rys a 1896 poslední divoká kočka. Pro zvyšující se počet hostů nedostačovala lovecká chata na Boubíně a byl vystaven r. 1902 lovecký zámeček. S počátkem 19. století s nástupem romantismu se začala rozvíjet turistika. V r. 1883 popisuje v regionu 14 hostinců čítajících 58 pokojů (3 hostince počet neuvádí). Počátkem 20. století byly založeny v Prachaticích lázně sv. Markéty (1912 měly 300 lůžek a 3891 pacientů), letovisko Kandlův mlýn s kompletním vybavením (tenis, luxusní plovárna, půjčovny, …) a téměř stejně vybavený Hotel a penzion Blanice. Do Volar ve 30. letech 20. století přivedl turisty Klub čs. Turistů (noclehárna, poptavárna, …). Na dřívější rozkvět turismu navázal region dnes.

3.3.1 Turistická vybavenost regionu

V současné době (2006) nabízí okres Prachatice 189 hromadných ubytovacích zařízení s kapacitou 7660 lůžek ve 2401 pokojích. V tom je 100 hotelů a penzionů (z toho 2 hotely **** a žádný hotel*****), 11 kempů (1565 míst pro stany a karavany), 24 chatových osad a turistických ubytoven a 54 ostatních zařízení. Průměrná cena za ubytování je 238 Kč (kraj 268 Kč). Katalog ubytování Šumava v r. 2000 uvádí 106 hromadných ubytovacích zařízení s kapacitou 5882 lůžek. 97 zařízení nabízí parkoviště, 7 garáž, 9 úplný a 10 částečný bezbariérový přístup, 13 kongresový sál, 67 koupelnu na pokoji, 56 vlastní hřiště, 6 vlastní bazén, 19 vlastní saunu, 16 vlastní tělocvičnu, 8 jízdárnu, 15 tenis, 34 stolní tenis, 43 půjčovnu kol, 38 půjčovnu sportovních potřeb, 2 vlastní půjčovnu lodí, 64 restauraci, 29 bufet, 17 kavárnu, 18 vinárnu, 34 bar, 50 krb – gril, 56 ohniště, 57 zahradu.[24]

Ubytovací kapacity bez dalších zařízení pro sport a zábavu nejsou příliš atraktivní pro turisty. V regionu Prachaticka se jim nabízí 29 koupališť a bazénů, (téměř 2,5 násobek v přepočtu na obyvatele oproti kraji) z toho jsou 2 kryté (kraj 13). Skoro poloviční krajského průměru a tedy velmi malý je počet 46-ti hřišť, ale jejich počet v posledních letech roste. Průměrný v přepočtu na obyvatele je počet 32 tělocvičen. Dále je v regionu 10 stadionů včetně krytých a jediný zimní stadion (krytý ve Vimperku). V okolí řeky Vltavy jsou půjčovny lodí, ve většině hotelů a penzionů vlastní, ale většinou zprostředkované půjčovny kol, lyží a dalšího sportovního vybavení.

Tabulka 3.3 : Počet sportovních zařízení na 100000 obyvatel

	rok	koupaliště a bazény	z toho kryté bazény	hřiště	tělocvičny	stadiony včetně krytých	zimní stadiony včetně krytých
Jihočeský kraj	2 006	23,02	2,06	148,09	57,46	10,32	2,70
	2 005	23,89	2,07	146,39	57,98	10,51	2,71
	2 004	23,97	2,08	143,68	58,01	10,39	2,72
Prachatice	2 006	56,41	3,89	89,48	62,25	19,45	1,95
	2 005	58,29	3,89	77,72	62,17	19,43	1,94
	2 004	58,22	3,88	77,63	62,10	19,41	1,94

Zdroj : ČSÚ + vlastní výpočty

[24] Do počtů nejsou zahrnuty nabídky označené „v místě“, nebo vzdáleností v metrech či kilometrech.

Prachaticko může turistům nabídnout pro zábavu 6 kin, 45 veřejných knihoven, 13 muzeí 4 galerie, jediné divadlo a 2 přírodní amfiteátry. Pro porovnání s krajem v přepočtu na obyvatele je tabulka 3.4. Skladba kulturních zařízení odpovídá ryze venkovskému regionu. Větší množství poloprázdných kin, které nejsou schopny konkurovat miltiplexům, pro horská střediska typická všudypřítomná muzea a málo knihoven, galerií a jediné povinné okresní divadlo, jehož roli v ostatních městech nahrazují kinosály městských kulturních středisek.

Tabulka 3.4 : Počet kulturních zařízení na 100000 obyvatel

	rok	kina	veřejné knihovny vč. poboček	muzea	galerie	divadla	přírodní amfiteátry
Jihočeský kraj	2006	8,57	102,22	11,90	19,05	2,22	3,02
	2005	8,44	101,79	11,15	19,27	2,23	3,03
	2004	8,63	101,32	10,87	18,86	2,24	3,20
Prachatice	2006	11,67	87,53	25,29	7,78	1,95	3,89
	2005	11,66	91,32	23,31	9,71	1,94	3,89
	2004	11,64	85,39	19,41	7,76	1,94	3,88

Zdroj : ČSÚ + vlastní výpočty

Atraktivitu regionu tvoří i kulturní památky (některé regiony jsou na nich doslova závislé). V tomto ohledu nemá Prachaticko běžnému turistovi mnoho co nabídnout. Husinec a Netolice patří do světového kulturního dědictví, rodný dům Jana Husa a zámek kratochvíle jsou národními kulturními památkami. Je zde jedna městská památková rezervace Prachatice, 4 vesnické památkové rezervace, 4 městské památkové zóny, 7 vesnických památkových zón a 5 navržených vesnických památkových zón. Většina památek leží při severním okraji regionu, jak je patrné z mapy v příloze 18.

Tabulka 3.5 : Národní kulturní památky a chráněná území

Typ ochrany	Název
Národní kulturní památky	Husinec, rodný dům Mistra Jana Husa; Petrův Dvůr, zámek Kratochvíle
Městské památkové rezervace	Prachatice
Vesnické památkové rezervace	Dobrá; Stachy; Vodice; Volary
Městské památkové zóny	Husinec; Netolice; Vimperk; Vlachovo Březí
Vesnické památkové zóny	Chalupy; Lažiště; Libotyně; Mahouš; Třešňový Újezdec; Vitějovice; Zvěřetice

Zdroj : Národní památkový ústav – MonumNet

3.3.2 Turistická atraktivita

Největší hodnotu pro turistiku nabízí pověst příjemné lesnaté, dobře přístupné horské krajiny. Horské silnice mají kvalitní povrch vhodný pro cykloturistiku i moderní in-line bruslení. Do všech částí regionu je dobré autobusové a vlakové spojení. České dráhy provozují na Šumavských tratích speciální vagony pro kola, Železničářské spolky pravidelné vlakové historické spojení z Volar do Nového Údolí, a občasné historické vlaky přes Šumavu. Do regionu také vedou tři trasy cyklobusů a 2 skibusů z Českých Budějovic.

Na území Prachaticka v roce 2006 jsou nebo zasahují chráněná území různých typů. Nejvíce činný a jediný Jihočeský je Národní park Šumava sídlící ve Vimperku, s rozlohou 32459 ha. Jsou zde Dvě ze tří chráněných krajinných oblastí JČ kraje – téměř čtvrtina rozlohy, zajímající rozlohu 41190 ha regionu. Maloplošných chráněných území je také více jak čtvrtina počtu (77) a třetina rozlohy (4939 ha) v kraji. Z toho je 297 národních památek (kraj 463), 787 přírodních rezervací (kraj 3149), 3317 přírodních památek (kraj 5077) a 538 přírodních rezervací (kraj 4838).

Pro zvýšení turistické atraktivity a získání konkurenčních výhod se obce spojují okolo do mikroregionů. Na území okresu Prachatice působí 10 mikroregionů, slučujících celkem 66 obcí regionu s 68300 obyvateli a rozlohou 155971 ha.[25] Svaz Lipenských obcí má 9 obcí z nichž pouze Nová Pec je na Prachaticku (618 ob.; 6638 ha), ostatní jsou na Českokrumlovsku. Stejně tak Mikroregion Celčicko-Lhenický svazek obcí má 2 obce z Prachaticka (2083 ob.; 6252 ha) a 2 Strakonicka. Třetím společným je Mikroregion Vlachovo Březí s 23 obcemi na Prachaticku (7097 ob.; 19200 ha) a 9 na Strakonicku. Čistě na území Prachaticka jsou Mikroregion Horní Vltava – Boubínsko (9 obcí; 15427 obyv.; 63963 ha), Mikroregion Lhenicko, svazek obcí (3 obce; 2589 obyv.; 9971 ha), Mikroregion Staroprachaticko (4 obce; 14073 obyv.; 10270 ha), Dobrovolný svazek obcí "Prachaticko" (6 obcí; 14759 obyv.; 14270 ha), Mikroregion Netolicko (10 obcí; 4954 obyv.; 11128 ha), Šumavské podhůří (3obce; 4210 obyv.; 9528 ha) a Svazek obcí Věnec (5 obcí; 2490 obyv.; 4751 ha).

Na Zadově je provozován v nadmořské výšce 1100 m lyžařský areál s veškerým vybavením - sjezdovkami, 3 vleky, sedačkovou lanovkou, stadionem s běžeckými závodními i turistickými tratěmi napojenými na Šumavské české i německé tratě. Další

[25] Vysoké počty jsou způsobeny účastí některých obcí ve dvou Ktiš i ve třech mikroregionech.

sjezdovky jsou na Libíně, v Českých žlebech, Modravě, Nových Hutích, Borové Ladě, Horní Vltavice, menší lyžařské středisko je i na Kubově Huti.

Na jaře jsou nabízeny vodácké trasy na Vltavě na úseku Borová Lada – Lenora v celkové délce 21 km, v létě na úseku Lenora – Nová Pec v celkové délce 33 km. Trasy nabízí 4 tábořiště a půjčovny lodí s kompletním servisem. V létě také všechny horské obce žijí cyklistickou sezonou a nabízejí kompletní cyklistický a turistický servis.

3.3.3 Životní prostředí

Na ochranu životního prostředí bylo v okrese Prachatice investováno (podle sídla investora) celkem 31,62 mil. Kč což je ve srovnání s krajem (615,44 mil. Kč) jen mizivá částka. Na nakládání s odpadními vodami bylo investováno pouhých 9229 tis. Kč (kraj 312.09 mil. Kč) a na nakládání s odpady jen 5,29 mil. Kč (kraj 141,29 mil. Kč). Data pro ochranu ovzduší nebyla zveřejněna. Stejně tak mizivé v krajském srovnání byly i neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí. Celkem bylo vynaloženo v mil. Kč 56,6 (kraj 1718,75), z toho na ovzduší 1,13 (64,87), na nakládání s odpadními vodami 2,55 (520,56), na nakládání s odpady 52,8 (1019,11) a na ostatní 0,124 (114,21).

Mapa 3.3 : Chráněná území

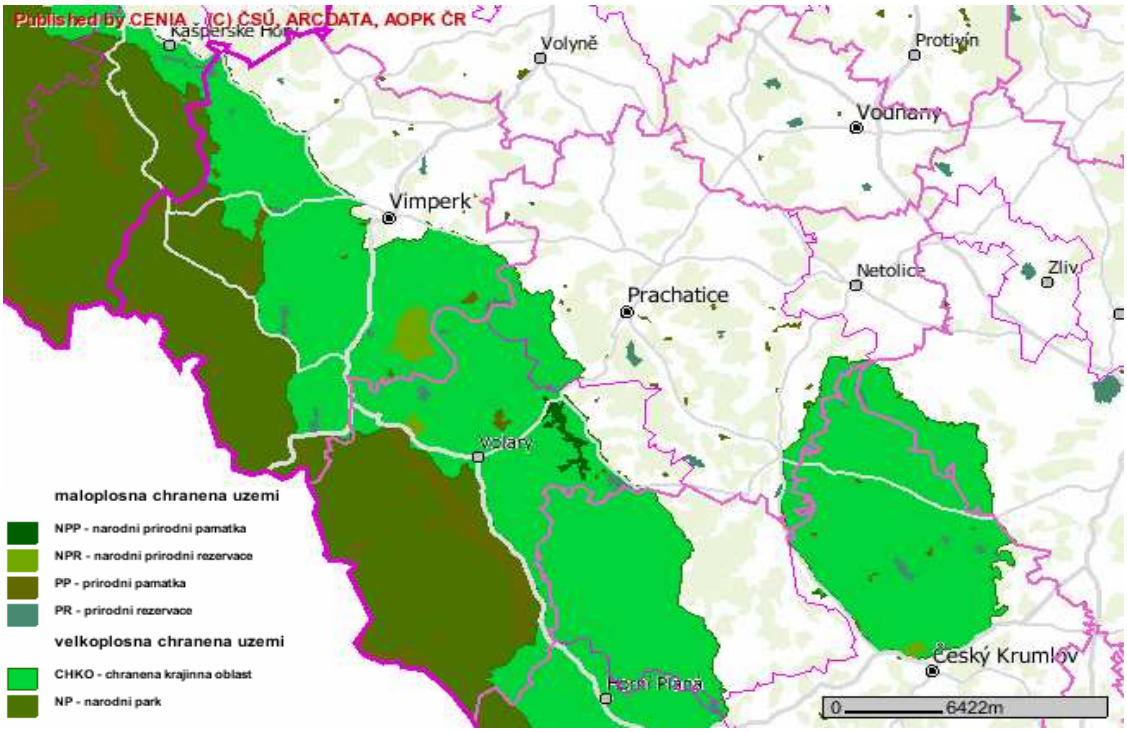

Zdroj : Geoportal (staženo 25.3.2008) http://geoportal.cenia.cz/mapmaker/cenia/portal/

Emise znečišťujících látek do ovzduší jsou v okrese Prachatice výrazně nižší než krajský průměr. Za rok 2006 je to 0,2 t km^{-2} oxidu siřičitého, 0,1 t km^{-2} oxidů dusíku a 0,5 t km^{-2} oxidu uhelnatého (kraj 1,1 t km^{-2} SO_2, 0,4 t km^{-2} NO_x, 1,0 t km^{-2} CO). Tyto nízké údaje svědčí o čistotě ovzduší, které je dle mých poznatků dlouhodobým motivem pro stěhování rodin ze znečištěných oblastí.

3.4 Kapitál

Mnohé údaje o jmění podnikatelů a společností byly popsány už v předchozí části 2.2 – využití lidských zdrojů. K hodnocení kapitálu a jmění jako materiálních zdrojů je to však příliš úzké vymezení, protože kromě podnikatelských subjektů velkou část kapitálu drží a vytváří i domácnosti a ostatní nepodnikatelské subjekty. V následujících odstavcích se proto zaměříme na obě tyto skupiny.

3.4.1 Podnikatelské subjekty

V regionu Prachaticka bylo na konci roku 2006 celkem 1622 podnikatelských subjektů. Na jejich strukturu se dá nahlížet z mnoha hledisek. Prvním je již popsané rozložení velikosti podle počtu zaměstnanců popsané v příloze č. 8, podle kterého je největší počet podnikatelů bez zaměstnanců, popřípadě s neuvedeným počtem[26], celkově tvoří 88,7 %. Podíl 7,6 % mají podniky do 5 zaměstnanců, 1,1 % do 9 zaměstnanců a 1,2 % do 19 zaměstnanců. Větší podniky jsou spíše v jednotkách a tvoří dohromady 1,4 %. Podniky nad 500 zaměstnanců v regionu nejsou registrovány. Podle převažující činnosti OKEČ je nejvíce 17,3 % maloobchodníků, poté 13 % firem ve stavebnictví, 10,5 % zemědělství a myslivost, 7,8 % ubytování a stravování, 6,6 % ostatní podnikatelské činnosti, 6,2 % lesnictví ke kterému je nutné připočítat 4,3 % firem zpracovávajících dřevo. Z těchto činností zažívá pokles jen maloobchod a nepatrně lesnictví.

Podle organizační struktury je 16,7 % právnických osob a 83,3 % fyzických osob podnikatelů. Z právnických osob je přes 40 % obchodních společností (2 % akciových), 1,5 % družstev a jen 3 státní podniky. Z fyzických osob 84,4 % tvoří živnostníci, 11,1 % rolníci - zemědělci a zbylé 4,5 % osoby podnikající podle zvláštních předpisů.

[26] Tyto dvě kategorie se překrývají, čehož může být důkazem až dvoutřetinový přeliv z jedné do druhé mezi roky 2004 a 2005

Z 659 zemědělských podniků jich má 40 % do 5 ha půdy, 15 % do 10 ha, 27 % do 50 ha, 6 % do 100 ha, 7 % do 500 ha a jen 3 % (absolutně 22) jich hospodaří na více než 500 ha půdy. Z dalších dostupných zdrojů víme, že je zde 11 větších stavebních podniků za rok 2006 s obratem 771 mil. Kč b.c., 57 velkých (přes 20 zam.) průmyslových podniků s tržbami za prodej vlastních výrobků 4,99 mld. Kč b.c., 189 ubytovacích zařízení, 65 ordinací praktických lékařů, 17 lékáren, etc.

Z technologií, přinášejících inovace a znalostní kapitál je 59 podniků s výrobou rádiových, televizních a spojových zařízení a přístrojů, 16 s výrobou zdravotnických, přesných, optických a časoměrných přístrojů, 4 s výrobou kancelářských strojů a počítačů a 2 firmy se zabývají výzkumem a vývojem.

Z hlediska proinovační kvality podnikatelského prostředí na mikroregionální úrovni hodnotí Viturka (2005) Prachaticko průměrným stupněm 3 v pětibodové škále Vimpersko stupněm 4. Vysoce – na stupni 2 jsou hodnoceny pouze environmentální faktory. Ostatní faktory jsou hodnoceny stupněm 4 – na Vimpersku kompletně, na Prachaticku jsou pracovní a cenové faktory na střední úrovni. V tabulce 3.6 je uveden i stav kontaktních mikroregionů v ČR.

Tabulka 3.6 : Proinovační kvalita podnikatelského prostředí – mikroregionální úroveň

Region	Mikroregion	Zařazení v rámci jednotlivých skupin faktorů						Celkové hodnocení
		obchodní	pracovní	lokální	cenové	environmentální	infrastrukturní	
Prachaticko	Prachatice	4	3	4	3	2	4	3
	Vimperk	4	4	4	4	2	4	4
kontaktní regiony	Č. Budějovice	3	2	2	2	2	2	2
	Č. Krumlov	3	3	4	2	2	3	3
	Sušice	4	3	5	4	2	5	4
	Strakonice	3	3	4	3	3	3	3
	Vodňany	4	4	4	5	3	4	4

Zdroj : Viturka (2005)

3.4.2 Nepodnikatelské subjekty

Do nepodnikatelských subjektů můžeme zařadit organizace jakými jsou různé instituce, školy, nebo například 2 nemocnice, 3 ústavy (z toho 1 LDN), 9 zařízení sociální péče (z toho 4 domovy důchodců), 5 nadačních fondů, 9 obecně prospěšných společností, 78 příspěvkových organizací, ale také 359 sdružení se 185 organizačními

jednotkami sdružení, 43 církví a v neposlední řadě 65 obcí. Tyto organizace mohou v některých případech vytvářet zisk, ale větší část jejich přínosu pro region, včetně přínosu ekonomického, spočívá v pozitivních externalitách. Jejich skutečný přínos by však byl otázkou samostatného výzkumu.

Jako hlavní kvantum nepodnikatelských subjektů je však nutné zařadit domácnosti. V regionu Prachaticka je tento faktor oslaben vlivem nízké hustoty obyvatelstva, přesto příjmy domácností, jejich kupní síla, schopnost a odhodlání spořit nebo investovat má významný vliv na rozvoj regionu. Podle SLDB 2001 je v regionu 5896 domácností jednotlivců, z nichž 4583 bydlí samostatně, 1229 společně s jinou domácností a jen 84 v podnájmu. Dalších 5325 domácností má 2 členy, 3890 má 3 členy, 3964 má 4 a 1307 má 5 a více členů. Příjmy domácností byly v roce 2006[27] v regionu Prachaticka ze 7591 důchodů (starobní, invalidní, vdovské a sirotčí) 1209,7 mil Kč, z dávek státní sociální péče 181,6 mil. Kč a z mezd 13969 zaměstnaných ve výši 2972,4 mil. Kč. Celkem roční příjmy domácností z těchto tří zdrojů činily 4,36 mld. Kč. V této sumě nejsou zohledněny kapitálové příjmy domácností a různé další zdroje kterými jsou například zahrádkářské pěstění, příjmy z příležitostných prací a obchodů ale i tzv. černá ekonomika. Bližší specifikace příjmů domácností je v příloze 19.

[27] Podle přepočítaných údajů ČSÚ a Úřadu práce

4 Potenciální směry rozvoje vybraného regionu v kontextu „vybavenosti“ lidskými a materiálními zdroji.

Jak již bylo řečeno v úvodu i v jednotlivých kapitolách, pouhá statistická data, byť v jejich územním kontextu nebo časových řadách, nejsou zvlášť cenná bez schopnosti vypovědět něco o možném budoucím vývoji nebo potenciálu, který se v ukazatelích skrývá. Přístupy, jak tento potenciál odhalit jsou různé a mají různou vypovídací sílu a schopnost přidat kvalitu statistickým údajům. V následujících odstavcích bude nejprve použita SWOT analýza, poté se práce pokusí vyjádřit peněžní hodnotu některých ukazatelů, následující podkapitola zhodnotí proinvestiční kvalitu podnikatelského prostředí a v závěru se pokusíme nalézt potencionální směry rozvoje.

4.1 SWOT analýza

Jako základ vymezení potenciálních směrů rozvoje považuji za nutné provést analýzu silných a slabých stránek lidských a materiálních zdrojů a příležitosti a hrozby vnějšího prostředí na zkoumanou problematiku. Tato analýza by měla naznačit směry růstu rozvojem silných stránek, odstraněním slabých, využitím příležitostí a vyhnutím se rizikům.

A Lidské zdroje

a) Struktura lidských zdrojů

Sídelní struktura

Silné stránky	*Slabé stránky*
Malá hustota obyvatel. Rozvoj nových i původních měst. Výstavba nových domů. Vznik dvou nových měst. Aktivní mikroregionální sdružení.	Chybí větší města. Rozsáhlé periferní oblasti. Stagnace růstu obyvatel. Téměř neexistence původního obyvatelstva – patriotismu. Skupování původně trvale obydlených domů pro rekreaci. Neupravené malé obce. Špatný image obcí u silnice I/4 a 39 (tržiště, nevěstince, prostitutky, …)
Příležitosti	*Hrozby*
Možnosti osídlení původních zničených obcí. Program rozvoje venkova 2007 – 2013. Podpora patriotismu a tradic.	Odchod obyvatel do lépe vybavených regionů. Vysídlení chráněných území „v zájmu ochrany přírody“.

Věková struktura

Silné stránky	*Slabé stránky*
Výrazně mladší populace. Dobrá sportovní a přírodní atraktivita pro život mladých rodin.	Nedostatečná vybavenost pro mladé rodiny.
Příležitosti	*Hrozby*
Tvorba pracovních míst spojených se sportem, turistikou a rekreace – zejména pro mladé. Zatraktivnění regionu pro trvalé bydlení mladých rodin (zázemí, kultura, sport, vhodné pracovní příležitosti, vzdělávání, …)	Odliv mladých lidí za prací a vzděláním do měst. Příliv důchodců z měst k dožití. Celkové stárnutí populace.

Zdravotní stav

Silné stránky	*Slabé stránky*
Čisté životní prostředí. Snadná dostupnost sportu. Nízký výskyt chorob velkých aglomerací (rakoviny, žloutenky, meningitidy, tuberkulózy, …)	Vysoká standardizovaná úmrtnost, nízká naděje dožití. Velká dojížďková vzdálenost za zdravotní péčí. Nedostatečné pokrytí periferií RZS. Malá dostupnost specializované lékařské péče. Pohlavní choroby žen (prostituce).
Příležitosti	*Hrozby*
Využití zrušených zdravotnických zařízení pro vedlejší praxe odborných lékařů. Obnova lázní v Prachaticích. Omezení prostituce (a spojených chorob) po otevření hranic.	Úbytek lékařů a zdravotnického personálu do zahraničí po otevření pracovního trhu. Úbytek zdravotních zařízení.

Vzdělanostní struktura

Silné stránky	*Slabé stránky*
Nadprůměr vysokoškolsky vzdělaných.	Vyšší podíl osob s nízkým vzděláním. Nesoulad potřeb tru práce s kvalifikací.
Příležitosti	*Hrozby*
Stimulace a stabilizace absolventů škol k setrvání v regionu. Rozvoj a podpora celoživotního vzdělávání.	Rušení škol – nebo přesun do větších měst. Omezování kapacit školství. Odchod kvalifikovaných sil do větších center.

Migrace obyvatel

Silné stránky	*Slabé stránky*
Kladné saldo migrace stěhováním.	Nízký podíl „rodáků“. O pětinu vyšší podíl vyjížďky za prací a do škol.
Příležitosti	*Hrozby*
Změna rekreačního bydlení na trvalé	Vylidňování malých obcí. Odchody do lépe vybavených regionů a center rozvoje.

b) Využití lidských zdrojů

Ekonomická geografie

Silné stránky	*Slabé stránky*
Stoupající trend počtu firem. Rozvoj živností a malých společností. Nárůst zahraničních osob.	Poloha regionu mimo osy a centra rozvoje. Velká vzdálenost trhů. Malý podíl středních podniků a absence podniků nad 500 zam.. Absence Hi-tech a R&D. Nedostatek a úbytek podnikatelských tradic (dřevařství, nábytkářství, sklářský a oděvní průmysl). Úbytek samost. hosp. rolníků a zemědělských osob.
Příležitosti	*Hrozby*
Podnikání v turistickém ruchu (sport, služby, ubytování,…). Využití vojenských zařízení pro tvorbu podnikatelských parků a průmyslových zón. Programy podpory rozvoje MSP.	Omezení podnikání v NPŠ a CHKOŠ. Přesun sídel rostoucích firem do center rozvoje.

Zaměstnanost

Silné stránky	*Slabé stránky*
Rostoucí příležitosti ve zpracovatelském průmyslu. Zahraniční zaměstnavatelé. Strmý nárůst volných pracovních míst.	Nesoulad rozvoje podnikání se zájmy ochrany přírody. Poptávka po méně kvalifikovaných profesích. Klesající příležitosti v zemědělství a lesnictví. Nízký zájem cizinců o práci v regionu.
Příležitosti	*Hrozby*
Obnova tradičních oborů. Programy podpory rozvoje MSP a podpory zaměstnanosti. Využití příhraniční polohy regionu a otevřeného evropského trhu.	Omezení podnikání restrikcemi NPŠ. Odliv zaměstnavatelů do větších center.

Nezaměstnanost

Silné stránky	*Slabé stránky*
Nízká průměrná nezaměstnanost. Prudký nárůst volných pracovních míst. Účinná aktivní politika zaměstnanosti. Snižující se podíl dlouhodobé nezam..	Vyšší nezaměstnanost na Volarsku. Vysoká nezaměstnanost zdravotně postižených a osob ve věku 50 – 55 let. Nevyvážená sezónní nabídka trhu práce.
Příležitosti	*Hrozby*
Otevření trhu práce v Německu. Projekty ESF a regionální programy podpory zaměstnanosti. Tvorba příležitostí pro sledované skupiny (absolventi, postižení dlouhodobě nezam. a nad 50 let). Rozvoj pracovních míst ve službách turistického ruchu.	Příliv pracovních sil z východu. Odchod zahraničních zaměstnavatelů za levnější pracovní silou.

B Materiální zdroje

a) Přírodní zdroje

Nerostné suroviny

Silné stránky	*Slabé stránky*
Těžba nenarušuje významně životní prostředí. Přítomnost kvalitních žul.	Nedostatek zdrojů. Nízká prozkoumanost regionu. Většina regionu složená z rul a ortorul.
Příležitosti	*Hrozby*
Zachování krajiny nenarušené těžbou surovin.	Úplné zastavení těžby chudých zdrojů a odchod těžebních společností

Půda

Silné stránky	*Slabé stránky*
Hodnotná krajina. Dostatek srážek. Rozvinuté sadařství. Rozvinuté lesní hospodářství. Velké zásoby kvalitního dřeva s vysokým středním věkem dřevin. Velká rozloha kvalitních luk vhodných pro pastvu a na píci.	Horské podnebí (chlad, málo slunečního svitu, větry a 130 dní ročně pod sněhem). Malý podíl zemědělské půdy. Vysoký podíl lesů ochranných a zvláštního určení. Restrikce ve využití půdy a intenzifikaci zemědělství ze strany ochrany ŽP.
Příležitosti	*Hrozby*
Programy rozvoje zemědělství a lesnictví. Rozvoj krajiny jako komplement turistiky. Využití opuštěných zemědělských areálů.	Zábory zemědělské půdy pro výstavbu. Povodně, sněhové a větrné kalamity (hrozba pro půdu, ale přínos podnikání).

b) Infrastruktura

Dopravní infrastruktura

Silné stránky	*Slabé stránky*
Poloha regionu na hranici 3 států. Rozsáhlé investice do nových povrchů silnic. Menší zatíženost komunikací. Komunikace vedou atraktivním prostředím. Rozvinutá síť horských turistických cest s asfaltovými povrchy.	Malý význam silnic i železnic – důležité dopravní trasy vedou mimo region. Špatný stav železničního svršku. Vysoká nadmořská výška, velké výškové rozdíly. Ekologická omezení výstavby. Výrazně sezónní provoz na komunikacích.
Příležitosti	*Hrozby*
Dostavba rychlostní komunikace R4 a rozšíření napojené silnice I/4. Opětovné propojení železničních tratí do Bavorska. Obnova infrastruktury z fondů EU. Vyhlídková a odpočinková parkoviště u komunikací.	Zvyšující se intenzita tranzitní kamionové přepravy na nezpoplatněných silnicích. Úpadek a uzavření regionálních železnic nebo omezení spojů.

Technická infrastruktura

Silné stránky	*Slabé stránky*
Dobrý stav elektrických sítí. Dostatek zdrojů vody. Dostatečný potenciál ČOV. Využití sluneční energie (Bušanovice, záměr Vimperk).	Malá plynofikace. Nedostatečný signál mobilních operátorů (nechtěné přepojení na operátory SRN).
Příležitosti	*Hrozby*
Využití regionálních a evropských programů rozvoje. Rozvinutí systému třídění a zpracování odpadu s ekonomickým využitím.	Zaplnění skládek TKO. Omezené finanční zdroje malých obcí.

c) Turistický potenciál

Turistická vybavenost regionu

Silné stránky	*Slabé stránky*
Nadprůměrné kapacity sportovních zařízení. Lyžařské areály a horská střediska. Příležitosti sportovního vyžití ve všech sezónách (lyže, kolo, brusle, lodě, …). Dobrá síť, úprava povrchů a značení sportovních tras.	Nedostatek kulturního vyžití. Málo atraktivních kulturních památek. Málo pestré nabídky sportovního vyžití. Nevyužité ubytovací kapacity ve městech.
Příležitosti	*Hrozby*
Sjednocení systémů placení, dopravy, služeb, … – „návštěvník si musí užívat a nestarat se“. Plány na krytý bazén Vimperk, Lázně sv. Markéty Prachatice, klimatické lázně na Kvildě. Rozšíření služeb horských a sportovních středisek.	Konkurence bohatých kulturních a sportovních multizařízení a umělých sportovních parků u velkých aglomerací stahující návštěvníky. Stavební uzávěry v chráněných oblastech.

Turistická atraktivita

Silné stránky	*Slabé stránky*
Fenomén Šumavy – atraktivní ráz krajiny. Dobrá přeshraniční spolupráce (společné projekty). Napojení turistických a sportovních tras na rozvinutější Bavorskou část. Dobrá dopravní dostupnost.	Nedostatečně rozvinuté služby pro návštěvníky ve městech. Silné restrikce NPŠ v chráněných zónách (zákazy vstupu, plavby, vjezdu i pro kola, …). Slabý a nejednotný marketing.
Příležitosti	*Hrozby*
Otevření hranic pro společnou turistiku. Nalákání většího počtu zahraničních turistů. Rozvoj kulturního vyžití – materiální i organizační. Venkovská turistika v nižších oblastech. Sportovní a zážitková turistika v horské části.	Uzavření turisticky atraktivních oblastí, nebo turistických a sportovních tras „ekology“. Větší restrikce NPŠ a MŽP. Konkurence jiných regionů.

Životní prostředí

Silné stránky	*Slabé stránky*
Horské prostředí. Rozsáhlé a zdravé lesy. Čisté životní prostředí. Absence větších zdrojů znečištění.	Ochrana přírody nepočítající s lidmi.
Příležitosti	*Hrozby*
Maximální využití podpor a programů ochrany ŽP.	Poškození prostředí emisemi průmyslu z jiných regionů.

Výstup SWOT analýzy

Region Prachaticka nabízí horskou vysoce turisticky atraktivní krajinu s velkými možnostmi sportovního vyžití. Je zde dostatek volného prostoru pro rozvoj osídlení a různých aktivit. Má dobrou a nezatíženou infrastrukturu. Nejrozvinutější oblastí podnikání je lesní hospodářství a zpracovatelský průmysl, těžící především ze zahraničních podnikatelů. Podnikaní je založeno především na podnicích jednotlivce a malých podnicích. Díky malé hustotě obyvatel a dojížďce se v regionu drží nízká nezaměstnanost.

Mezi slabé stránky patří především poloha regionu mimo hlavní rozvojové osy, nedostatek (spíše absence) zdrojů surovin, slabé a upadající zemědělství. Není možné se chlubit ani komplexností služeb včetně zdravotní péče a kulturou. Mnohé nedostatky pramení z nedostatečného patriotizmu dosídleného obyvatelstva. Sporný je vliv ochrany přírody, který na jedné straně chrání vysoké kvality krajiny, na druhé straně přísnými až přehnanými restrikcemi omezuje rozvoj obcí a podnikání snad ve všech oblastech. Zpřísnění ochrany přírody patří ve většině sledovaných ukazatelů k hlavním hrozbám. Hrozbou je také možná konkurence bohatších regionů zejména v oblasti podnikání, odlivu mladých a vzdělaných obyvatel a přetažení návštěvníků regionu na lepší atrakce.

Příležitosti rozvoje regionu jsou především v kvalitním využití podpor a programů rozvoje slabších regionů. Velké možnosti se otevírají s otevřením hranic s EU a budoucím otevřením pracovního trhu v Německu. Možností jak udržet a přilákat nejen návštěvníky, ale i mladé kvalifikované obyvatele (i s rodinami) je vytvoření jednotného územního systému moderních služeb a zpříjemnění pobytu i života v regionu.

4.2 Hodnocení

V kapitolách 2 a 3 byla data hodnocená absolutním vyjádřením, poměrovými čísly (převážně v procentech), porovnáním s vyššími územněsprávními celky nebo k jejich průměrným hodnotám a naposledy i v časových řadách ukazujících vývoj sledovaných ukazatelů. Pro správné hodnocení dat a srovnatelnost je třeba mít data vyčíslená nejen v odpovídajících jednotkách, ale také převedená na společnou jednotku, kterou je v ekonomii nejběžnější hodnota vyjádřená v českém prostředí v korunách. V následující pasáži se tato práce pokusí takto ohodnotit některé údaje kvantifikované v předchozích částech a popsat úskalí, které toto ohodnocení provázejí.

Pro hodnocení lidských zdrojů vyberu jejich hlavní determinant popisovaný již v literárním přehledu – tedy dovednosti a znalosti. Obě tyto veličiny se dají zjednodušeně poměřovat úrovní dosaženého vzdělání. Na problém ohodnocení vzdělání se dá nahlížet z pohledu přínosu pro zaměstnance a přínosu pro vytvářený produkt, tedy podnikatele. oba pohledy, nabídka a poptávka se zde střetávají ve mzdě a jejích přírůstcích v závislosti na vzdělání. Z důvodu hůře fungujících tržních mechanismů byla pominuta data nepodnikatelské sféry

Tabulka 4.1 : Regionální statistika ceny práce (RSCP) pro Jihočeský kraj IV. Q 2007 – hodinový výdělek v podnikatelské sféře podle vzdělání

Vzdělání		Struktura zaměstnanců	Medián	Přírůstek	
				absolutní	relativní
		%	Kč/hod	Kč/hod	Kč/hod
Základní a nedokončené	A-C	9,1	77,81	0,00	0,00
Střední bez maturity	D,E,H,J	48,9	96,25	18,44	18,44
Střední s maturitou	K-M	30,7	116,20	38,39	19,95
Vyšší odborné a bakalářské	N,R	1,9	120,00	42,19	3,80
Vysokoškolské	T,V	7,8	186,16	108,35	66,16
neuvedeno		1,6	103,82	26,01	x

Zdroj : Trexima, s.r.o. pro MPSV+ vlastní úprava; dostupné na

http://www.trexima.cz/site/lang__cs/430/default.aspx?tabID=0

Absolutní přírůstek ceny práce každé vzdělanostní skupiny oproti základnímu vzdělání, které můžeme považovat za skutečné minimum, je třeba znásobit podílem této skupiny v celku a počtem osob odpovídající zájmové skupiny (zaměstnaní, ekonomicky aktivní, v produktivním věku, …) Dospějeme tak k hodnotě každé úrovně vzdělání ve sledované oblasti. Hodnota středního vzdělání bez maturity je pro skupinu zaměstnaných (celkem 14020 viz str. 38) na Prachaticku 126322 Kč hod^{-1}, střední

s maturitou přináší efekty ve výši 165495 Kč hod^{-1}, vyšší odborné a bakalářské pouze 11090 Kč hod^{-1} a vysokoškolské 118382 Kč hod^{-1}.

Celkem se jedná o přínos vzdělání ve výši 421289 Kč hod^{-1}, což při vynásobení ročním počtem pracovních hodin[28] přinese za rok 2007 celkovou hodnotu vzdělání na prachaticku pro zaměstnance 845,95 mil. Kč. Z pohledu zaměstnavatele jsou hodnoty ještě o 35 % vyšší z důvodu vyšších nákladů na zaměstnance, kde musíme započítat i odvody zaměstnavatele na pojistném. Jak již bylo uvedeno výše, postup je použitelný i pro větší zájmové skupiny i když se může s velikostí skupiny vytratit odpovídající přesnost exaktních čísel. Uvedená konečná hodnota také nepočítá s efekty externality vzdělání a zde by bylo zajímavé určit multiplikátor, který tyto efekty vytvářejí.

V posuzování využití lidských zdrojů jistě hraje velkou úlohu ekonomická geografie, ale tato práce vhledem k rozsahu nemůže přinést údaje konkurenceschopné soukromým zdrojům zpracovávajícím veškeré údaje o podnikání jednotlivých firem i agregátní údaje pro jednotlivé oblasti či odvětví.[29] Dalším determinantem, který snižuje hodnotu lidských zdrojů v produktivním věku v regionu je nezaměstnanost, jejíž hodnota se skládá z mnoha faktorů. Jedním z nich můžou být například vyplacené dávky státu na politiku zaměstnanosti, které byly v roce 2007 na Prachaticku 55,59 mil. Kč (z toho na aktivní – APZ 20,45 mil. Kč a pasivní – PPZ 35,50 mil. Kč), nebo dávky státní sociální podpory vyplacené ve výši 181,58 mil. Kč. Nejsou zde však vyčísleny škody na ztrátách osobnosti nebo znalostí a dovedností nezaměstnaného, případně morální ztráty celých rodin.

Z oblasti materiálních zdrojů je třeba vyčíslit hodnotu půdy, zejména lesů, které patří k nejvýznamnějšímu přírodnímu zdroji regionu. Z infrastruktury bude zhodnocena zejména silniční doprava, jako nehůře vyčíslitelný faktor. Hodnoty nákladů a výnosů železničního spojení a technické infrastruktury (elektřina, plyn, voda a kanalizace) jsou díky monopolu dodavatelských firem v regionu zjistitelné z výsledků těchto firem. Nejtěžší je zhodnocení turistického potenciálu regionu, jehož hodnocení se může jen stěží opírat o exaktní čísla, přesto jej většina lidí snadno „vycítí“.

Při hledání odpovídajících exaktních hodnot půdy se pro ekonomy bez hlubokých znalostí profesionálních odhadců nabízí průměrná tržní cena zemědělských

[28] V roce 2007 je to 2008 hodin při 8-mi hodinové pracovní době bez placených svátků. v údaji není zhodnocen nárok na dovolenou, nemocnost ani jiné překážky v práci.
[29] Například databáze Creditinfo Czech Republic - Firemní Monitor ČR

pozemků [30] 3,36 Kč m^{-2} která při rozloze 49780 ha v regionu dává celkovou hodnotu 1,67 mld. Kč. Cena celkové zemědělské produkce, získané na této půdě, případně snížená o náklady na její vytvoření, nebyla v dostupných zdrojích nalezena.

Největší rozlohu půdy zabírá půda lesní. Nalezení použitelné universální hodnoty lesní půdy naráží na skutečnost, že je odvislá více od porostu a výtěžnosti, než od jakýchkoli jiných ukazatelů. U holin, špatně pěstovaných porostů nebo na území národních parků může být i záporná. Pro ohodnocení lesní půdy můžeme použít její průměrné hodnoty včetně porostů z návrhu majetkového narovnání s církvemi z MKCR, která je 406417,93 Kč ha^{-1}. Po vynásobení 71806 ha lesa v prachatickém regionu dospějeme k hodnotě 29,18 mld. Kč.

Na lesy se při odmyšlení sporné hodnoty lesních pozemků dá nahlížet jako na zásobu dřeva. Celkové zásoby dřeva v regionu jsou 19637880 m^3 z toho hospodářské lesy mají 9317970 m^3 dřeva. Vyhlášená průměrná cena dřeva na rok 2008 (z tržních údajů roku 2007) podle Věstníku Ministerstva zemědělství ČR, částky 2 je ve výši 926 Kč m^{-3}. Celková hodnota stojícího dřeva v regionu je 18,2 mld. Kč, z toho hospodářské lesy obsahují dřevo v hodnotě 8,6 mld. Kč.

Zhodnocení silniční dopravy předpokládá nejen znalost hodnoty měřitelných jednotek, ale na rozdíl od předchozích exaktních a přesných údajů o objemech, i nalezení odpovídajících měřitelných výkonů na silnicích. Je zde nutné vycházet ze sčítání dopravy 2005. Jsou zde exaktně měřené údaje o zatížení jednotlivých úseků silnic. Od měření všech 84 úseků bylo z časových důvodů upuštěno, proto v práci vycházím z průměrných hodnot pro jednotlivé úseky pouze silnic I. a II. třídy.

Průměrně po úsecích silnic I. třídy projelo denně 971 těžkých vozidel[31] což při celkové délce silnic této třídy 65 km znamená, že ujely 63115 km den^{-1}. Po 229 km silnic II. třídy projelo v průměru 604 vozidel, to je 138411 km den^{-1}. Pro 392 km silnic III. třídy nejsou údaje o intenzitě dopravy. Celkem jsou tedy výkony těžké dopravy za rok v regionu Prachaticka 73,56 mil. km ujetých na silnicích I. a II. třídy. Cena dopravy se liší doslova v řádech, a dopravní společnosti využívají složité systémy výpočtu konečné ceny. Jednoduchou cenu za kilometr uvádí jen drobní dopravci. Porovnáním velkého množství ceníků byla odhadnuta přiměřená cena odpovídající nákladnímu vozu

[30] Tržní cena zemědělských pozemků prodávaných pro zemědělské účely dle „Zprávy o stavu zemědělství za rok 2006“

[31] Pouze těžká vozidla protože je nemožné odlišit kolik % osobních vozidel a motocyklů vytváří hodnotové výkony

do 8 m^3 a shodně přepravě 20 t sypkých materiálů v ceně 25 Kč km^{-1}. Při takovéto střední ceně dopravy by roční výkony těžkých vozidel po silnicích Prachaticka I. a II. třídy za 1,84 mld. Kč.

K hodnocení turistické vybavenosti regionu je třeba skutečně přistupovat spíše jako k potenciálu, protože uvedeny jsou většinou jen kapacity, ale jen málo čísel uvádí skutečné hodnoty. Tuto skutečnost lze dokumentovat na příkladu ředitelky jednoho z největších hotelů Šumavy, která se skutečně chlubila že má obsazenost hotelu v sezóně 40 %. Podle údajů ČSÚ je průměrná cena ubytování v roce 2007 na Prachaticku 239 Kč za osobu a noc (ubytování v oblasti Šumavy 274 Kč), při kapacitě 7660 lůžek. Roční potenciál příjmu z ubytování je 668,22 mil. Kč. Bez v podstatě nedostupných znalostí využití kapacit a znalostí všech výdajů návštěvníků regionu je toto číslo bezcenné.

Nalezení hodnoty některých ukazatelů lidských a materiálních zdrojů je sice technicky možné, ale kvalita výsledků, zejména u méně exaktních zdrojů je pochybná. Největším nedostatkem je především neschopnost jednotlivých údajů postihnout všechny komplementy, vedlejší efekty a případné multiplikativní efekty, které ukazatelé přinášejí.

4.3 Kvalita podnikatelského prostředí

Region Prachaticka má polohu mezi trhy Čech a Německa, avšak slouží spíše jako vedlejší tranzitní region. Jen stěží může využít ekonomického potenciálu vzdálených trhů (Praha 127, České Budějovice 47, Plzeň 90, Passau 53, Münch 192 km[32]). V regionu nejsou významnější podniky, ale může využívat pozitivního vlivu poměrně velkého množství malých zahraničních firem. Zcela zde chybí inovující podniky a podpůrné služby pro podnikatele se omezují jen na služby několika bank. Vcelku jsou obchodní faktory na nízké úrovni a bez výrazného zásahu nezaručují žádný potenciální rozvoj.

Kvalita infrastruktury již byla zmiňována jako dostatečná současnému stavu, ale zcela nedostačující v případě rozšíření jakékoli oblasti aktivit. Ani zde se nedá očekávat žádný rozvojový potenciál (s vyjímkou turistiky). Pracovní trh se vyznačuje vysokou zaměstnaností se špatnou dostupností zaměstnavateli požadovaných kvalifikací. Vzdělanost regionu je na nižší úrovni, s vyjímkou vysokoškolsky vzdělaných, kteří ve

[32] Vzdušná vzdálenost měřena z těžiště okresu, kterým je vrchol Boubína.

vysokém procentu za prací vyjíždějí mimo region. Pracovní síly jsou zde poměrně flexibilní, o čemž svědčí i nárůst drobného podnikání.

Znalostní báze v regionu má spíše upadající charakter, projevující se postupným stěhováním některých školských zařízení do větších center, což se může také velmi negativně projevit v budoucnu prohlubujícím se nedostatkem odpovídajících kvalifikací. V regionu je nízká cena práce, která v regionu nedrží kvalitní síly i nízká cena pronájmu kancelářských prostor, která je přirozeným ukazatelem přítomnosti významnějších kanceláří. Největší naděje v rozvoji podnikání si lze dělat ve využití vysokých environmentálních kvalit prostředí. Málo obydlená, neprůmyslová, čistá horská krajina, pokrytá lesy a protkaná horskou železnicí a cestami má vysokou přírodní atraktivitu, narušenou pouze nedostatkem kulturně-historických památek. Je to oblast, která nabízí největší potenciál pro rozvoj kvality podnikatelského prostředí.

Při shrnutí uvedených faktorů v porovnání s hodnotami zjištěnými Viturkou (2005) viz tab. 3.6, docházíme v této práci ke shodě. Situace je umocněna podobným hodnocením (s vyjímkou Českých Budějovic) kontaktních regionů. Kvalita podnikatelského prostředí je ve všech faktorech, kromě faktorů enviromentálních na nízké úrovni a skýtá jen malý potenciál rozvoje podnikání. Naproti tomu potenciál z přírodního prostředí je veliký zejména proto, že podobných kvalit dosahuje v ČR jen 15 % regionů.

Pro uvedená hodnocení nebyly v této práci shromažďovány zvláštní důkazy a hodnocení se opírá spíše o znalost regionu domácího pozorovatele, spolu se subjektivním hodnocením desítek hodin strávených vyhledáváním zpracováním a hodnocením dat. Výsledky byly na základě metodiky částečně popsané Viturkou (2005) zpracovány do tabulky 4.2. Faktory byly bodově ohodnoceny a zváženy vahami uvedenými v tabulce 1.1. Bodové hodnocení bylo užito od 1 – vynikající (nejvyšší hodnota faktoru) do 5 – nedostatečná (zcela chybějící prvek).

Tabulka 4.2 : Proinvestičního hodnocení kvality podnikatelského prostředí okresu Prachatice

Skupina faktorů	Faktory	Váhy (možné min.)	Možné maximum	Hodnocení regionu		
				Body 1-5	Vážené	Celkem
Obchodní	blízkost trhů	0,12	0,6	5	0,6	1,2
	významné podniky	0,10	0,5	4	0,4	
	přítomnost zahraničních podniků	0,04	0,2	2	0,08	
	podpůrné služby	0,03	0,15	4	0,12	
Infrastrukturní	kvalita silnic a železnic	0,03	0,15	4	0,12	0,32
	blízkost letišť	0,01	0,05	4	0,04	
	rozvoj informačních a komunikačních technologií	0,04	0,2	4	0,16	
Pracovní	dostupnost pracovních sil	0,10	0,5	4	0,4	0,98
	kvalita pracovních sil	0,13	0,65	4	0,52	
	flexibilita pracovních sil	0,03	0,15	2	0,06	
Lokální	znalostní báze	0,14	0,7	4	0,56	0,6
	finanční asistence	0,01	0,05	4	0,04	
Cenové	cena práce	0,06	0,3	4	0,24	0,52
	cena pronájmů	0,07	0,35	4	0,28	
Environmentální	urbanistická a přírodní atraktivita území	0,05	0,25	2	0,1	0,14
	environmentální kvalita území	0,04	0,2	1	0,04	
Součet		1	5	56	3,76	3,76

Výsledek hodnocení se rámcově shoduje s hodnocením autora metodiky. Podle školní klasifikace se dá kvalita podnikatelského prostředí hodnotit slovem dostatečná, z čehož žádný hospodář, stejně jako rodič, nemůže být nadšen. Význam jediné oblasti s vysokým hodnocením zahrnující environmentální faktory je snižován malou hodnotou vah.

4.4 Potencionální směry rozvoje

Zatímco „hodnocení“ vedlo spíše ke srovnávacím výsledkům, ale nenaznačovalo žádný směr rozvoje regionu, poměrně jednoduchá kritická metoda analýzy SWOT naznačuje mnoho, ale je subjektivní a málo podepřena důkazy především v hodnocení příležitostí a hrozeb. Lepší výsledky dává proinvestiční hodnocení kvality podnikatelského prostředí, které je vždy možno podložit i kvalitními podklady a

důkazy. Pro zpracování potenciálních směrů rozvoje je potřeba najít osvědčení o budoucích „příležitostech a hrozbách“. Při hledání je třeba neodchýlit se příliš od kontextu „vybavenosti“ zdroji, proto budeme v následujících odstavcích postupovat od subjektivně nejslabších zdrojů k nejvýznamnějším a porovnávat jejich možnosti.

Nejslabším potenciálem regionu jsou nerostné suroviny. Několik málo zdrojů kvalitních žul převážně uprostřed chráněných oblastí, nepříliš bohaté zdroje brusiv a vytěžená ložiska jílů nepředstavují možný rozmach těžby surovin. V zájmu ochrany prostředí naopak jistě dojde i k útlumu stávající těžby. Slabý potenciál má i zemědělská půda, která vykazuje roční (2001-2006) lineární úbytek o 0,77 ‰, který nepředstavuje sice žádnou hrozbu, ale ani příležitost. Úbytek orné půdy, sadů a luk přináší spojitě přírůstek vodních ploch, lesů, zahrad a staveb. Vzhledem k lineárním charakteristikám poklesů i nárůstů lze předpokládat, že trend bude pokračovat.

Dopravní infrastruktura nemá a do budoucna nebude mít také větší ambice na ovlivnění rozvoje regionu. Prachaticko leží mimo hlavní rozvojové osy a tento trend se ještě prohloubí dostavbou dálnice D3 a rychlostní silnice R4, které odvedou hlavní proudy dopravy zcela mimo region. Případné přetížení silnice I/4 je zcela závislé na politických rozhodnutích o zpoplatnění dálnic a rychlostních silnic, které může této trase okamžitě odlehčit, nebo ji také „ucpat“ kamiony. Rozložení a kapacita silnic i kvalita povrchů je dostatečná a vhodná pro turistický ruch a má na něj pozitivní vliv. Stejně tak železniční spojení sloužící přeseděvším osobní dopravě a dopravě dřeva je závislé na dopravní politice Českých drah. Potenciál drah – zejména jako turistického lákadla, je veliký. Záchranu a okamžitý rozvoj drah (spolu s regionálním rozvojem) by mohlo přinést obnovení 16-ti km trati do německého Jandelsbrunu.

Technická infrastruktura je ve většině domén mírně nad průměry republiky i kraje a kapacitně dostačuje současnému stavu. V této oblasti je reálná hrozba sezónních výkyvů způsobených návštěvníky zvláště v horských obcích, proto je potřeba do budoucna využít současných dotačních možností a vybudovat dostatečné rezervy.

Při hodnocení ekonomické geografie je třeba porovnávat již více aspektů. Statistické údaje zejména historie regionu prokázaly souvislost rozvoje podnikání s výhodnou polohou na osách rozvoje (solné stezky, železnice) a s inovačními aktivitami (lesnictví, tiskárny pivovary, …). Prokázaly také, že jakýkoli rozvoj malých regionů se dá velmi rychle negativně zvrátit zásahy vyšších mocí (odsuny, socialismus,

…).[33] Současnost podnikání je zobrazena nárůstem počtu malých firem, stagnací středních a absencí velkých firem. Celkový nárůst ekonomických subjektů je podle dat 2004 až 2006 lineární podle směrnice y = 159x + 12143, přitom za x musíme dosadit počet let od počátku roku 2004. Ve srovnání s krajem či ČR je však regionální nárůst mírnější.

Zaměstnanost hodnocená spolu s nezaměstnaností dává dobré hodnocení regionu pro zaměstnance, protože je snadné najít práci, naopak pro zaměstnavatele je nedobrou vizitkou, protože je zde málo dostupných, vhodně strukturovaných lidských zdrojů. Nedostatek je úzce spojen se sídelní strukturou, která vykazuje republikově nejnižší zalidnění. Počet obyvatel vykazuje od roku 1950[34] mírný nárůst podle funkce y = 74,196x2 + 296,83x + 47232 , která předvídá nárůst v roce 2050 ze současných 51409 (2006) na 57620 obyvatel. Dobré schopnosti vykazuje růst počtu domů. Při tempu výstavby, které od roku 1961[35] odpovídá trendu podle funkce y = -53,25x3 + 959,96x2 - 3292,8x + 12146, by se růst měl v roce 2050 zastavit na 21964 domech (SLDB 2001 vykazuje 12938 domů). Takovýto výhled by mohl znamenat výrazné zlepšení kvalit bydlení (2,6 obyvatel na dům z dnešních 4), nebo spíše velký nárůst kapacit rekreačního bydlení.

Nejlepší současné výsledky vykazuje věková struktura. Velký podíl mladých lidí se i přes celostátní trend stárnutí populace bude držet vysoce nad průměry kraje i ČR[36] a měl by v budoucnu přinést (mládí vlastní) inovační potenciál ve formě pozitivních externalit. Úkolem regionálního vedení by proto mělo být vytvořit co nejlepší podmínky pro udržení mladých v regionu a pro jejich uplatnění.

Nejvíce hodnoceným faktorem všech autorů je vzdělanost. Struktura vzdělanosti vykazuje klesající počet osob s nižším než středním vzděláním a spojitě rostoucí počet osob se středním a vyšším vzděláním. Tento trend neodpovídá růstu požadavků zaměstnavatelů hlavně na pracovníky se základním vzděláním a vyučené. Také

[33] Paradoxně jediný pro podnikání pozitivní zásah vyšší moci přinesly regionu přírodní katastrofy v podobě vichřic na konci 19. století, které způsobily rozmach podnikání i osídlení a zbohatnutí jeho obyvatel.
[34] Údaje před rokem 1950 nelze použít z důvodu umělého vylidnění oblasti pohraničí před tímto rokem.
[35] Také údaje o počtů domů v okrese je potřeba brát od likvidace vesnic v pohraničí, která proběhla po odsunu obyvatel v 60. letech.
[36] Podle propočtu trendů by měla být v roce 2011 v regionu podobná věková struktura jako v ČR roku 2006

vzdělanostní struktura nabídky a poptávky dle profese se liší.[37] Ve prospěch zvyšování vzdělanosti regionu hovoří růstové teorie, které předpokládají spojení růstu s akumulací znalostí. Vzhledem k tomu, že růst vzdělanosti je v ČR všeobecným jevem, nedá se předpokládat příliv inovačních technologií z jiných oblastí.

Na závěr bylo ponecháno „zlato" regionu – turistický potenciál. Nejcennějším faktorem je kvalita horské krajiny, mohutné zalesnění, rozsáhlé chráněné oblasti s hustou sítí cest s kvalitními povrchy, míst k odpočinku, naučných stezek, informačních středisek, … V souhrnu se tyto kvality dají nazvat fenoménem Šumavy. Vybavenost regionu svědčí o poměrně dobré struktuře drobného podnikání v regionu. Na trhu chybí hlavně „velcí hráči", schopní udělat z drobné turistiky skutečně velký obchod. Jejich roli postupně suplují sdružení obcí a regionální spolky, jejichž rozmach je zřejmý z přílohy 10. Od těchto vyšších aktivit lze v blízké budoucnosti očekávat podobný rozmach jaký je známý z Lipenska.

V souhrnu lze jen těžko očekávat rozmach průmyslu a velkých podniků, protože v regionu nejsou odpovídající lidské zdroje, ani jiné podmínky. Lidské zdroje jsou poměrně chudé ve velkém procentu migrující za prací do jiných regionů. Vzdělanostní struktura lidských zdrojů neodpovídá ani současným potřebám podnikatelů. Inovační potenciál převážně drobných podniků je nízký. Nejcennějším potenciálem je životní prostředí a turistická atraktivita. Hlavním směrem rozvoje regionu Prachaticka by proto mělo být vybudování kompaktního turisticko-sportovního regionu, kterému svědčí již existující infrastruktura, lidské zdroje, sídelní struktura ale zejména životní prostředí a nabídka přírodních sportovních aktivit.

[37] Například nejnižší požadavky zaměstnavatelů jsou na ekonomy, přitom ekonomické vysokoškolské vzdělání vykazuje nejvyšší nárůst.

5 Závěr

Cílem práce bylo zhodnotit lidské a materiální zdroje regionu Prachaticka, jakožto východisko jeho růstu, respektive rozvoje. V tomto závěru chci nejen sumarizovat zjištění a výsledky předchozích kapitol, ale také přidat své vlastní hodnocení a názory, proto přecházím do první osoby.

Pro zhodnocení lidských a materiálních zdrojů jsem prohledal spousty literatury a zdrojů, s cílem zjistit, jakým způsobem se lze zhostit tohoto zdánlivě snadného úkolu. Nejvíce jich bylo samozřejmě přístupných na internetu, ale na nejcennější literaturu mne navedlo nejen zadání práce a podklady poskytnuté vedoucí této práce, ale i kolegové z Plzeňské i Brněnské univerzity při rozhovorech na téma „jak to jde“. Mnoho literatury bylo shromážděno, ale málo využito. Na trhu je nepřeberné množství publikací, zabývajících se lidskými zdroji, ale jen málokteré se zabývají jeho hlubším hodnocením. Literatura obsahující řešení problematiky materiálních zdrojů je proti tomu zcela mizivá a v tomto ohledu se cítím trochu jako průkopník.

Z literatury jsem v první části vybral a vypsal v první řadě fakta vymezující prostor regionu Prachaticka. Jde o spádové území čtyř historických měst – Prachatic, Vimperka, Netolic a Volar, vymezené v české legislativě jako okres Prachatice, v legislativě EU jako NUTS 4 (LAU 1) CZ0315. Syntézou čtyř autorů jsem dále popsal význam lidských zdrojů a jejich využití z různých pohledů, od nejužšího který je popisuje jako ekonomicky aktivní osoby zasazené do regionálního kulturně sociologického a podnikového prostředí, k rozšiřujícím pohledům vnímajícím jako rozhodující faktor lidských zdrojů vzdělání a kvalifikaci, souhrnně intelektuální kapitál.

Další literatura si všímá obecných teorií růstu které se pokoušejí vysvětlit různou rychlost růstu jednotlivých regionů. V rešerši jsem popsal novou teorii růstu doplňující neoklasický růstový model a popisující pozitivní externality akumulace kapitálu, v novějším pojetí akumulace znalostí a externalit investic do vzdělání a výzkumu a vývoje. Podle některých teorií je růst determinován vládou či institucemi. V závěru autor Frait (2002), ze kterého jsem vycházel popisuje hlavní prorůstové faktory – zjednodušeně právní a politickou stabilitu, otevřenost ekonomiky, mírnější zdanění a investice do lidského i fyzického kapitálu. V popisu empirických výzkumů, které autor prováděl však prokázal pouze prorůstový efekt investic.

Růstové teorie napadá také Mishan (1975) a podle mého názoru s ním nelze nesouhlasit v názoru, že se lidé růstem nasytí a další růst nepřináší větší blaho ale spíše negativa. Východisko vidí v ustálené ekonomice. Jiní ekonomové a ekologové prosazují trvale udržitelný růst, šetřící zdroje což skvěle vyvracejí jiní poznáním, že trh si tyt problémy vyřeší sám.

V hodnocení konkurenceschopnosti regionu jsem vyzdvihl především práci Viturky (2002 a 2005) které věrohodným způsobem hodnotí proinvestiční kvalitu podnikatelského prostředí známkováním a vážením šesti skupin ovlivňujících faktorů. Z práce jsem také vybral shodnou úvahu s Wokounem (2007) o vyšších perspektivách rozvoje na tzv. pólech a osách rozvoje, po kterých se šíří znalosti a technologie a na které Prachaticko žel nedosáhne. Tato teorie se mi při porovnávání výkonnosti regionů potvrzovala.

Nemohl jsem opomenout ani úlohu veřejných statků pro regionální růst, popisovaný především Pekovou (2005), zabývající se příspěvky školství, kultury, sportu, životního prostředí, bydlení, dopravy a cestovního ruchu. Tyto faktory mají význam především pro spokojenost obyvatel i návštěvníků, jejich migraci z i do regionu. Podle Synka (2002) jejich úroveň ukazuje atraktivitu regionu a tedy jeho turistický potenciál.

Při kvantifikace lidských zdrojů a popisu jejich struktury v druhé časti práce jsem měl největší problém která data a jakým způsobem prezentovat, abych co nejlépe vytvořil pohled na region s výhledem do budoucna. Ke srovnání se mi nabízely mnohasetstránkové práce o lidských zdrojích vyšších správních celků, které se v podstatě nedaly pro jejich rozsah použít. Z dostupných zdrojů ČSÚ, různých institucí a literatury o historii regionu jsem získal podkladová data o struktuře lidských zdrojů a jejich ekonomickém využití. Tyto data jsem si nedovolil předložit nezpracovaná, proto jsem je upravil nejčastěji v tabulkovém procesoru Excel 2003 aby byla co nejstručnější a nejpřehlednější. Vznikly z toho především tabulky, grafy a mapy, v případě složitých statistik pouze výpisky, které ukazují co nejdelší časové řady, krajské a republikové srovnání a poměrová čísla.

Ve struktuře lidských zdrojů byla popsána sídelní struktura, mírně rostoucím počtem obyvatel a domů, narušeným vývojem vysídlením pohraničí po válce, převážně malými obcemi často složenými ze samot s absencí měst nad 12 tis. obyvatel a s vůbec

nejnižší hustotou obyvatelstva. Ve věkové struktuře jsem popsal vyšší podíl mladých ve srovnání s krajem a ČR, a trend jeho stárnutí o dva roky za 7 let. Při popisu zdravotního stavu jsem nalezl těžko interpretovatelné odborné podklady z nichž vcelku vyplynul mírně lepší zdravotní stav obyvatel v souvislosti se zdravým prostředím, horší v souvislosti s životním stylem. Alarmující je úbytek lékařů, zdravotnických zařízení a jejich personálu.

S nejdůležitějším faktorem, vzdělanostní strukturou byl problém především ve vytěžení získaných dat. Vybral jsem z nich údaje o rostoucí vzdělanosti a o zaměření obyvatelstva. Z výsledků vyplynula struktura vzdělání, které při pozdějším porovnání s potřebami zaměstnavatelů nabízela především málo vyučených. Vyšší průměr vysokoškoláků nepřináší regionu větší užitek, protože ve velkém procentu vyjíždějí za prací, jak jsem popsal v oddílu o migraci. Pro přehled jsem uvedl i nemalé komunity cizinců a národností.

Pro správné zhodnocení lidských zdrojů jsem vybral ukazatele o podnikání, které ukázaly nepřítomnost větších, nebo významnějších podniků a vysoký, rostoucí podíl individuálního podnikání. Nezaměstnanost a zaměstnanost ukázala naprostý nesoulad nabídky a poptávky na trhu práce a přes to jednu z nejnižších měr nezaměstnanosti v republice.

Ve třetí části jsem měl za úkol popsat materiální zdroje. Tato málokdy zpracovaná oblast vedla především k zamyšlení, jaké zdroje sem zařadit. Logicky sem patří přírodní zdroje - nerostné suroviny a půda, polemická je infrastruktura – dopravní i technická a pro region důležitý je také (ač nemateriální povahy) turistický potenciál, který jsem zařadil proto, že je stejně jako suroviny, půda či stroje základem některých podnikatelských aktivit.

Nerostné suroviny v současnosti regionu nehrají žádnou úlohu, ač byly v minulosti jednou z hlavních příčin osidlování. Půda je v regionu pokryta převážně lesy, z nichž polovina je v chráněných oblastech a polovina je hospodářská. Zemědělská půda má menší význam a neskýtá větší možnosti rozvoje.

Infrastrukturu jsem popsal především dopravní, které má s vyjímkou silnice I/4 pouze regionální význam, protože leží mimo hlavní dopravní koridory. Kvalita silnic je poměrně dobrá a síť vzhledem k obydlení dostatečně hustá. Železnice má značně zastaralý svršek a její přednosti jsou hlavně v horské krajině, kterou se doslova

šplhá.Technická infrastruktura je ve všech oblastech (voda, energie, odpady) na srovnatelné, někde i lepší úrovni než kraj.

Největší výzvou bylo popsat turistický potenciál. Údaje o něm jsou doslova rozsety a je těžké je interpretovat. V souhrnu je možné říci že region má dobrou turistickou vybavenost v ubytování a sportu. pokulhává v kultuře a má nedostatek památek. může se chlubit životním prostředím a největším lákadlem je fenomén Šumavy. Kapitál a jmění regionu byly popsány vyčíslením struktury podnikatelských subjektů z různých pohledů a ročním vyčíslením příjmů nepodnikatelských subjektů, z nichž jako hlavní byly vybrány domácnosti.

Ve čtvrté části práce jsem měl za úkol zpracovat potenciální směry rozvoje regionu v kontextu vybavenosti popsanými zdroji. Pro tento úkol jsem zvolil čtyři metody. Jako první byla SWOT analýza, kterou jsem zhodnotil jako subjektivní metodu. Jejím výstupem bylo, že příležitosti rozvoje regionu jsou ve využití podpor a ve vytvoření jednotného systému turistických služeb. Největší hrozbou jsou restrikce ochránců přírody a konkurence jiných regionů.

Druhou metodou bylo peněžní vyhodnocení některých těžko měřitelných faktorů, pro které jsem vybral vzdělání, nezaměstnanost, lesy, zemědělskou půdu a silniční dopravu. Výsledky z tohoto hodnocení jsou především vzhledem k malému rozsahu této práce spíše rozpačité. Naopak velmi dobrý pocit mi přinesl pokus o ověření Viturkovy (2005) metody hodnocení proinvestiční kvality podnikatelského prostředí. I přes stručný popis metody byly výsledky překvapivě podobné a metoda může při lepší kvalitě vstupních dat vydat velice hodnotné porovnání regionů a odhalení jeho slabých a silných stránek.

V posledním hodnocení jsem se snažil striktně podle popsaných vstupních dat nalézt shora zmíněné a požadované potenciální směry rozvoje. Výsledkem této sebepolemiky podložené na jedné straně daty a na druhé znalostmi obyvatele regionu je opět nasměrování budoucího rozvoje především k využití jeho největších hodnot, kterými je turistická a sportovní atraktivita.

V souhrnu výsledků nebyl v podstatě nalezen žádný jiný zdroj, ať už lidský nebo materiální, který by vedl k úspěšnému konkurenceschopnému rozvoji regionu Prachaticka, než v současnosti všemi takto „chudými“ regiony propagovaný turistický ruch a jeho podpora hlavně v podnikání ve službách.

6 Summary, key words

6.1 Summary

Region development is the fundamental requirement of his inhabitants and leaders. For the development of region are necessary as basic expectations – human and material resources of region. This work has as one's task quantified human resources of the region Prachaticko and describes their structure. It should also find which method with given delimitation and quantified material resources. At the end of work it has to identify potential directions of development in the context of facilities human and material resources.

Forepart describes a theoretic view on regional development and of his conditionality with a capital, including of a human capital. The economic growth is associated with investments and accumulation of capital. To territory investment into education, hi-tech and R&D bringing significant positive externality, and creates the base of knowledge. For maintenance and development resources are simultaneously need have conditions based on public estates comprehensive of education, culture, sport, environment, housing, transport, travel movement etc.

The region Prachaticko is a provincial mountain region with a small residential density. His historical evolution was broke by World War II. Population lives largely in small urban areas arise under nodal centres – small towns Prachatice, Netolice, Volary and Vimperk. Positive factors of human resources geography of the region have younger age structure, good health state and higher number of university well-educated inhabitants. Negative geographical factors are the shortage of free man powers (high-level of employment), inconveniently qualification structure, lower level of education and negative balance of migration into the region. Economic subjects are mainly single proprietorships and small companies. Corporations above 500 staff are missing. Requirements of employers are on less qualified staff.

The material resources were determined in four fields – natural resources, infrastructure, touristic potential and assets of firms and households. At quantitation of natural resources of the region Prachaticko was described want of mineral raw materials, small potential of farmland and large economic and scenic meaning of extensive forests. Infrastructure of the region is in technological areas (energy, water, sewerage system and waste management) on above-average level. Railage and road

transport has only regional signification. The best funds have been found in qualities scenery with the phenomenon Bohemian Forest. Valuable is clean living environment and wide protected territory. Offer of tourist and sports facilities are on high-level.

In conclusions are sought potential development directions by four methods. SWOT analysis, numeration of choice factors in monetary units, appreciation qualities of entrepreneurial environment and searching potential directions of development pursuant to previous findings grant differently valuable records. Altogether, the biggest potential of the region have been found in creation of unified system tourist and sports service trades unific small enterprisers in this branch.

6.2 Key words

Regional growth, human resources, material resources, facilities, potential development trends.

7 Přehled použité literatury

Běláček, J.: Lidské zdroje – nejdůležitější faktor budoucího rozvoje regionu. In Vomáčková, H. Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference 4.-5.listopadu 2004: Konkurenceschopnost regionu – rozvoj lidských zdrojů. Ústí nad Labem, FSE ÚJEP v Ústí nad Labem, 2004. s. 218-230. [citováno 10.10.2007]. Dostupný z WWW: <www.izpe.cz>. ISBN 80-7044-606-4.

Beran, V., Dlask, P.: Úvaha o hospodářském rozvoji území. In Faltová Leitmanová, I. Hospodářský růst regionů: Sborník příspěvků z mezinárodního vědeckého semináře Černá v Pošumaví, 7. - 8. 6. 2007. České Budějovice, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích Ekonomická fakulta, 2007. s. 7. Sborník na CD-ROM. ISBN 978-80-7394-008-9.

Český statistický úřad, České Budějovice: *Statistická ročenka Jihočeského kraje 2007*. Zpracoval ČSÚ oddělení regionálních analýz a informačních služeb, vedoucí Kotek, J.. České Budějovice: ČSÚ, České Budějovice, 2007. 385 s. Souborné informace. Informace o regionech, městech a obcích; ročník 2007. Dostupný z WWW: <http://www.cbudejovice.czso.cz/xc/edicniplan.nsf/p/13-3101-07>. ISBN 978-80-250-1578-0.

ČSÚ, Krajská správa České Budějovice.: *Statistická ročenka Jihočeského kraje 2006*. České Budějovice, Český statistický úřad, Krajská správa České Budějovice, 2006. 380 s. Souborné informace; ročník 2006. Dostupný z WWW: <http://www.cbudejovice.czso.cz/xc/edicniplan.nsf/t/3E0049A8AB/$File/13310106.pdf >. ISBN 80-250-1333-2.

ČSÚ, Krajská správa České Budějovice.: *Vývoj lidských zdrojů v Jihočeském Kraji v letech 200 až 2005*. České Budějovice, Český statistický úřad, Krajská správa České Budějovice, 2006. 67 s. Souborné informace; ročník 3. Dostupný z WWW: <http://www.cbudejovice.czso.cz/xc/edicniplan.nsf/t/900026E237/$File/13310706.pdf> . ISBN 80-250-1337-5.

Dušánková, O., aj.: *Statistická ročenka trhu práce v České republice 2006*. Praha, Ministerstvo práce a sociálních věcí - Správa služeb zaměstnanosti, 2007. 260 s. Dostupný z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/stro>. ISBN 978-80-86878-00-3.

Faltová Leitmanová, I. – Krutina, V.: Výkonnost regionu a její vývoj. In Faltová Leitmanová, I. Hospodářský růst regionů: Sborník příspěvků z mezinárodního vědeckého semináře Černá v Pošumaví, 7. - 8. 6. 2007. České Budějovice, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích Ekonomická fakulta, 2007. s. 7. Sborník na CD-ROM. ISBN 978-80-7394-008-9.

Fencl, P., Kozák, R.: *Historie a současnost podnikání na Prachaticku a Vimpersku*. 1. vydání, Žehušice, Městské knihy s.r.o., 2003. 176 s. Historie a současnost podnikání v regionech ČR. ISBN 80-86699-11-0.

Frait, J.- Červenka, M.: *Předpoklady a faktory dynamického růstu české ekonomiky ve světle nové teorie a empirie růstu*. Praha, Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, ČVUT, 2002, 105 s., [citováno 10.10.2007]. Dostupný z WWW: <http://www.seminarky.cz/Predpoklady-a-faktory-dynamickeho-rustu-ceske-ekonomiky-ve-svetle-nove-teorie-a-empirie-rustu-3748> .

Hindls, R., aj.: *Statistika pro ekonomy*. 8. vydání Praha, Professional Publishing, 2007. 418 s. ISBN 978-80-86946-43-6.

Holman, R.: *Ekonomie*. 3. aktualizované vydání, Praha, C.H.Beck, 2002, 714 s., ISBN: 80-7179-681-6.

Hynková, Š.: *Zpráva Úřadu práce v Prachaticích o situaci na trhu práce za rok 2007*. Prachatice, Úřad práce v Prachaticích, 2008. 87 s. Dostupný z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/pt_info/statistiky/zprsituace>.

Katalog ubytování Šumava: hotely a penziony, rekreační střediska, chatové osady, turistické ubytovny, autokempy a tábořiště. Redaktor Šimková, H.. 7. vydání, Prachatice, Okresní úřad Prachatice, 2000. 16 s.

Maryáš, J., Vystoupil, J., aj.: *Ekonomická geografie I*. 2. rozšířené a doplněné vydání, Brno, Masarykova univerzita v Brně ESF, 2003, 156 s., ISBN 80-210-2595-6.

Mishan, R., J.: *Spor o ekonomický růst*. 1. české vydání, Praha, Sociologické nakladatelství, 1994, 200 s., ISBN 80-901424-3-5.

Peková, J., Pilný, J., Jetmar, M.:*Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 2. vydání, Praha, ASPI, 2005, 556 s., IBSN 80-7357-052-1.

Starý, J., aj.: *Surovinové zdroje České republiky*: *Nerostné suroviny*. Praha, Ministerstvo životního prostředí, Česká geografická služba - Geofond, 2005. 213 s.

Dostupný z WWW: <www.geofond.cz/dokumenty/nersur_rocenky/rocenka_2004.pdf>. ISBN 80-7212-352-1.

Synek, M. aj.: *Podniková ekonomika*. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha, C.H.Beck, 2002, 479 s., ISBN: 80-7179-736-7.

Šetření potřeb trhu práce a školské soustavy 2005 : Závěrečná zpráva projektu A7/12. České Budějovice, Jihočeská společnost pro rozvoj lidských zdrojů, o.p.s., 2005. 36 s. Dostupný z WWW: <http://www.jsrlz.cz/index.php?id=44>.

Toth, P.: *Ekonomika měst a obcí.* 1. vydání, Praha, VŠE, 1998, 195 s., ISBN 80-7079-693-6.

Vaníček, J.: *Financování ze zdrojů EU: Prozatímní studijní materiály*. České Budějovice, JČU ZF, 2006

Viturka, M. aj.: *Vybrané aspekty kvality podnikatelského prostředí jako výchozího faktoru efektivnost regionálních rozvojových projektů: Případová studie*. 1. vydání, Brno, Masarykova univerzita, 2002, 172 s., ISBN 80-210-2813-0.

Viturka, M., Žítek, V., Tonev, P.: *Regionální předpoklady rozvoje inovací*. Working papers CVKS ESF MU, Brno, Centrum výzkumu konkurenční schopnosti České ekonomiky, 2005, ročník 2005, č. 4, s. 1-52. [citováno 22.11.2007]. Dostupný z WWW: <http://is.muni.cz/do/1456/soubory/oddeleni/centrum/papers/wp2005-04.pdf >. ISSN 1801-4496.

Wokoun, R.: *Regionální konkurenceschopnost a faktory regionálního rozvoje v ČR*. In Faltová Leitmanová, I. Hospodářský růst regionů: Sborník příspěvků z mezinárodního vědeckého semináře Černá v Pošumaví, 7. - 8. 6. 2007. České Budějovice, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích Ekonomická fakulta, 2007. s. 40. Sborník na CD-ROM. ISBN 978-80-7394-008-9.

8 Seznam příloh

1 Věková struktura Prachaticka podle produktivního věku

2 Věková struktura Prachaticka vývoj v letech 2000 - 2006

3 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle pohlaví a nejvyššího ukončeného vzdělání v okrese Prachatice – srovnání SLDB 1991 a 2001

4 Přistěhovalí a vystěhovalí Prachaticka v letech 2000 - 2006

5 Národnostní složení okresu Prachatice

6 Cizinci podle okresů (bez osob s platným azylem)

7 Počet registrovaných subjektů v okrese Prachatice

8 Ekonomické subjekty podle kategorie počtu zaměstnanců (srovnání s krajem a republikou)

9 Ekonomické subjekty podle převažující činnosti OKEČ (seřazené podle salda absolutního počtu 2006 – 2004)

10 Vzniklé a zaniklé ekonomické subjekty podle vybraných právních forem (pouze formy u nichž byl pohyb)

11 Zaměstnanost dle údajů úřadu práce – subjekty s pracovištěm na okrese (bez ohledu na sídlo firmy) podle odvětví ekonomické činnosti OKEČ

12 Poptávka po profesních skupinách dle klasifikace zaměstnání

13 Ložiska a prognózní zdroje

14 Využitelná ložiska geofondu

15 Lesní plochy a jejich změny podle CORINE Land Cover mezi roky 1990 a 2000

16 Informace o stavu lesů - základní údaje podle dřevin - Prachatice (včetně lesů MO) - z LHP(O) platných k 31.12. 2000

17 Výsledky sčítání dopravy na dálniční a silniční síti v roce 2005

18 Památky a památkově chráněná území

19 Statistika rodinných účtů - přehled příjmů a vydání (průměry na osobu v Kč za rok)

Příloha 1 : Věková struktura Prachaticka podle produktivního věku

	Jihočeský kraj			okres Prachatice		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
absolutní počet	627 766	308 737	319 029	51 470	25 629	25 841
v tom podle pohlaví v %	100,0	49,2	50,8	100,0	49,8	50,2
1 - 14 let v %	14,9	7,7	7,2	15,8	8,2	7,7
15 - 64 let v %	71,0	35,9	35,1	71,5	36,5	35,0
65 a více let v %	14,1	5,6	8,5	12,7	5,1	7,6

Zdroj : ČSÚ + vlastní výpočty (stav k 31.12.2005)

Příloha 2 : Věková struktura Prachaticka vývoj v letech 2000 - 2006

	Měřicí jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Počet obyvatel	osoby	51 323	51 380	51 410	51 477	51 528	51 470	51 409
ženy	osoby	25 726	25 773	25 811	25 837	25 868	25 841	25 821
ženy	%	50,13	50,16	50,21	50,19	50,20	50,21	50,23
Obyvatelé ve věku								
0 - 14	%	17,4	17,2	16,8	16,4	16,2	15,8	15,5
15 - 64	%	70,4	70,7	70,9	71,2	71,3	71,5	71,6
65 a více	%	12,2	12,2	12,3	12,4	12,5	12,7	12,9
Průměrný věk obyvatel	roky	37,3	37,5	37,9	38,2	38,4	38,7	39,1
muži	roky	36,2	36,4	36,7	37,0	37,3	37,6	37,9
ženy	roky	38,5	38,7	39,0	39,4	39,6	39,8	40,2

Zdroj : ČSÚ

Příloha 3 : Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle pohlaví a nejvyššího ukončeného vzdělání v okrese Prachatice – srovnání SLDB 1991 a 2001

V % z absolutního počtu	1991			2001		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Obyvatelstvo absolutně	**39 271**	**19 511**	**19 760**	**42 426**	**21 008**	**21 418**
základní včetně neukončeného	37,1	14,5	22,6	25,8	19,4	32,0
vyučení bez maturity	31,9	20,3	11,7	20,7	25,9	15,6
střední odborné bez maturity	4,1	1,7	2,4	19,8	22,6	17,1
vyučení s maturitou	0,9	0,6	0,3	1,2	1,5	1,0
úplné střední všeobecné s maturitou	3,5	1,5	2,0	4,6	3,6	5,6
úplné střední odborné s maturitou	16,2	7,4	8,8	16,9	15,6	18,1
nástavbové studium	.	.	.	2,1	1,4	2,8
vyšší odborné	0,1	0,1	0,0	1,0	0,9	1,1
vysokoškolské	5,1	3,2	1,8	6,1	7,1	5,1
univerzitní	45,9	32,4	69,6	46,2	32,9	64,5
technické	19,0	26,2	6,4	20,9	30,8	7,2
ekonomické	6,3	5,6	7,5	11,0	8,8	13,9
zemědělské a veterinární	21,9	25,3	16,0	13,9	17,4	9,1
umělecké	0,1	0,2	-	0,5	0,4	0,6
ostatní	6,8	10,4	0,6	7,5	9,7	4,5
z toho bakalářské	.	.	.	0,4	0,4	0,4
vědecká příprava	.	.	.	0,1	0,1	0,0
bez vzdělání	0,4	0,1	0,3	0,5	0,5	0,4
nezjištěno	0,7	0,4	0,4	1,3	1,5	1,2

Zdroj : Krajská ročenka 2006

Příloha 4 : Přistěhovalí a vystěhovalí Prachaticka v letech 2000 - 2006

	Měřicí jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Počet obyvatel	osoby	51 323	51 380	51 410	51 477	51 528	51 470	51 409
Přistěhovalí	osoby	601	624	742	754	755	718	634
Vystěhovalí	osoby	556	602	689	620	721	701	738
Přírůstek stěhováním	‰	0,9	0,4	1,0	2,6	0,7	0,3	-2,0

Zdroj : ČSÚ

Příloha 5 : Národnostní složení okresu Prachatice

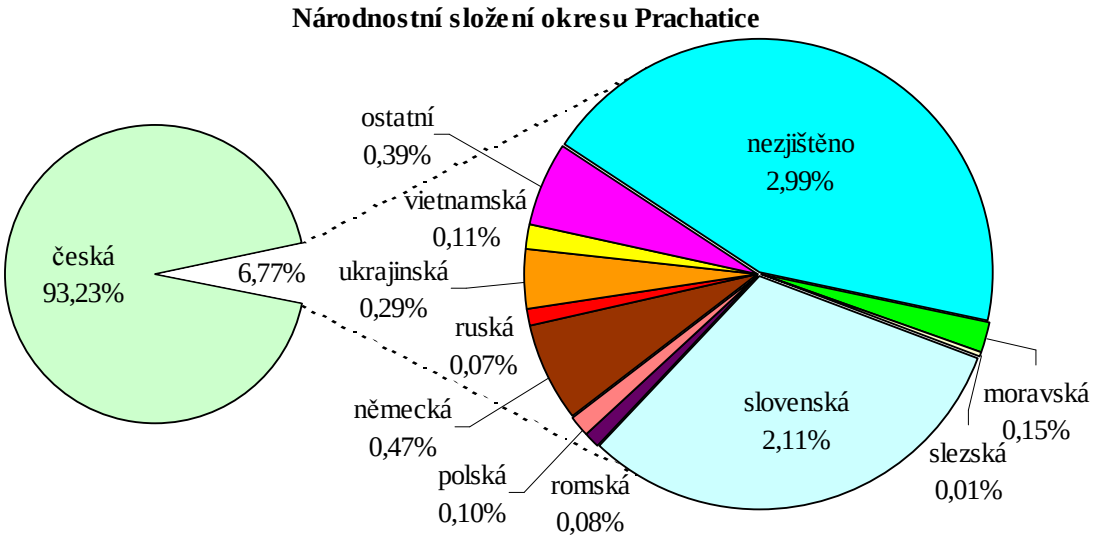

Zdroj : SLDB 2001 + vlastní úprava

Příloha 6: Cizinci podle okresů (bez osob s platným azylem)

	Stav k 31.12.	Cizinci celkem	z toho							
			ženy	trvalé pobyty	občané zemí EU	státní občanství				
						Ukrajina	Slovensko	Vietnam	Polsko	Rusko
Jihočeský kraj	2006	12 584	5 091	6 043	4 756	4 088	2 061	1 625	286	399
	2005	10 595	4 524	4 527	3 423	3 727	1 628	1 517	284	367
	2004	9 954	4 203	3 980	3 100	3 700	1 694	1 357	279	344
Prachatice	2006	997	474	731	248	221	94	379	26	22
	2005	961	460	570	230	217	79	361	26	15
	2004	964	452	488	254	221	118	334	26	16

Zdroj : ČSÚ + vlastní výpočty

Příloha 7 : Počet registrovaných subjektů v okrese Prachatice

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Počet registrovaných subjektů	10 747	11 257	11 636	12 177	12 304	12 456	12 622	12 736
z toho fyzické osoby	9 166	9 638	9 954	10 342	10 365	10 424	10 513	10 555

Zdroj : ČSÚ

Příloha 8 : Ekonomické subjekty podle kategorie počtu zaměstnanců (srovnání s krajem a republikou)

	Česká republika			Jihočeský kraj			okres Prachatice		
Velikostní kategorie (podle počtu zaměstnanců)	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Celkem	2352601	2388490	2430481	142796	144260	146325	12304	12456	12622
neuvedeno	692216	1373415	1408922	39450	80696	82726	3459	6935	7057
bez zam.	1343626	749057	739744	86825	47945	47195	7451	4176	4144
0 - 5	223703	175470	189436	11212	10410	11139	931	903	965
6 - 9	30860	29394	29780	1672	1584	1614	157	129	136
10 - 19	28923	27665	28468	1618	1606	1636	141	144	152
20 - 24	7095	6899	6981	418	411	413	37	42	42
25 - 49	12816	12889	13025	815	810	788	78	73	72
50 - 99	7352	7549	7767	450	454	466	33	37	34
100 - 199	3356	3464	3584	185	197	196	12	11	14
200 - 249	637	651	665	33	36	38	1	2	2
250 - 499	1205	1182	1212	69	62	68	4	4	4
500 - 2999	504	543	564	49	49	46	-	-	-
3000 a více	61	70	73	-	-	-	-	-	-

Zdroj : ČSÚ + vlastní dopočet

Příloha 9 : Ekonomické subjekty podle převažující činnosti OKEČ (seřazené podle salda absolutního počtu 2006 – 2004)

	2004	2005	2006	Saldo v %	Saldo
Celkem	12 304	12 456	12 622	2,6	318
Maloobchod kromě motorových vozidel; opravy výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost	2 312	2 254	2 184	-5,5	-128
Stavebnictví	1 526	1 577	1 635	7,1	109
Zemědělství, myslivost a související činnosti	1 237	1 330	1 320	6,7	83
Ubytování a stravování	932	957	989	6,1	57
Ostatní podnikatelské činnosti	796	826	839	5,4	43
Lesnictví a související činnosti	790	780	778	-1,5	-12
Zpracování dřeva, výroba dřevařských, korkových, proutěných a slaměných výrobků kromě nábytku	535	527	539	0,7	4

Velkoobchod a zprostředkování velkoobchodu (kromě motorových vozidel)	512	517	537	4,9	25
Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků (kromě strojů a zařízení)	321	323	337	5,0	16
Ostatní činnosti	281	307	323	14,9	42
Činnosti odborových, profesních a podobných organizací j. n.	345	312	313	-9,3	-32
Rekreační, kulturní a sportovní činnosti	272	273	283	4,0	11
Pozemní a potrubní doprava	272	269	279	2,6	7
Pomocné činnosti související s finančním zprostředkováním	271	272	271	0,0	0
Obchod, opravy a údržba motorových vozidel; maloobchodní prodej pohonných hmot	256	265	266	3,9	10
Činnosti v oblasti nemovitostí	183	205	238	30,1	55
Zdravotní a sociální péče; veterinární činnosti	178	185	188	5,6	10
Výroba oděvů, zpracování a barvení kožešin	170	162	155	-8,8	-15
Vzdělávání	142	141	135	-4,9	-7
Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	116	122	131	12,9	15
Výroba elektrických strojů a zařízení j. n.	120	118	127	5,8	7
Činnosti v oblasti výpočetní techniky	89	88	92	3,4	3
Výroba potravinářských výrobků a nápojů	81	85	83	2,5	2
Výroba nábytku; zpracovatelský průmysl j. n.	73	67	67	-8,2	-6
Výroba textilií a textilních výrobků	66	61	66	0,0	0
Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	65	64	63	-3,1	-2
Výroba a opravy strojů a zařízení j. n.	59	61	62	5,1	3
Vedlejší a pomocné činnosti v dopravě; činnosti cestovních kanceláří a agentur	65	62	62	-4,6	-3
Výroba rádiových, televizních a spojových zařízení a přístrojů	53	57	59	11,3	6
Vydavatelství, tisk a rozmnožování nahraných nosičů	46	48	52	13,0	6
Odstraňování odpadních vod a odpadů, čištění města, sanační a podobné činnosti	22	27	36	63,6	14
Výroba pryžových a plastových výrobků	19	22	22	15,8	3
Pronájem strojů a přístrojů bez obsluhy, pronájem výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost	26	27	19	-26,9	-7
Výroba zdravotnických, přesných, optických a časoměrných přístrojů	16	16	16	0,0	0
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a tepelné energie	6	7	7	16,7	1
Výroba chemických látek, přípravků, léčiv a chemických vláken	9	6	7	-22,2	-2

Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), výroba přívěsů a návěsů	4	4	5	25,0	1
Výroba kancelářských strojů a počítačů	3	3	4	33,3	1
Spoje	3	3	4	33,3	1
Výroba vlákniny, papíru a výrobků z papíru	4	3	4	0,0	0
Činění a úprava usní, výroba brašnářských a sedlářských výrobků a obuvi	5	4	4	-20,0	-1
Rybolov, chov ryb a související činnosti	6	4	4	-33,3	-2
Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení	1	2	3	200,0	2
Těžba a úprava ostatních nerostných surovin	4	3	3	-25,0	-1
Shromažďování, úprava a rozvod vody	2	2	2	0,0	0
Finanční zprostředkování kromě pojišťovnictví a penzijního financování	2	3	2	0,0	0
Recyklace druhotných surovin	3	1	2	-33,3	-1
Výzkum a vývoj	3	1	2	-33,3	-1
Letecká a kosmická doprava	0	1	1	0,0	1
Těžba a úprava ostatních rud	1	1	1	0,0	0
Výroba základních kovů a hutních výrobků	1	1	1	0,0	0
Těžba uhlí, lignitu a rašeliny	0	0	0	0,0	0
Těžba a úprava uranových a thoriových rud	0	0	0	0,0	0
Výroba tabákových výrobků	0	0	0	0,0	0
Výroba koksu, jaderných paliv, rafinérské zpracování ropy	0	0	0	0,0	0
Vodní doprava	0	0	0	0,0	0
Pojišťovnictví a penzijní financování kromě povinného sociálního zabezpečení	0	0	0	0,0	0
Činnosti domácností jako zaměstnavatelů domácího personálu	0	0	0	0,0	0
Činnosti domácností produkujících blíže neurčené výrobky pro vlastní potřebu	0	0	0	0,0	0
Činnosti domácností poskytujících blíže neurčené služby pro vlastní potřebu	0	0	0	0,0	0
Exteritoriální organizace a instituce	0	0	0	0,0	0

Zdroj : ČSÚ + vlastní výpočty

Příloha 10 : Vzniklé a zaniklé ekonomické subjekty podle vybraných právních forem (pouze formy u nichž byl pohyb)

Odvětví	2004		2005		2006	
	vzniklé	zaniklé	vzniklé	zaniklé	vzniklé	zaniklé
Celkem	467	317	381	228	420	282
100 Živnostník nezapsaný v obchodním rejstříku	311	226	250	172	300	226
101 Živnostník zapsaný v obchodním rejstříku	1	-	-	1	-	4
102 Samostatně hospodařící rolník nezapsaný v obchodním rejstříku	6	43	-	5	-	7
104 Fyzická osoba podnikající dle jiných zákonů než živnostenského a zákona o zemědělství nezapsaná v obchodním rejstříku	7	2	4	-	6	2
106 Zemědělský podnikatel - fyzická osoba nezapsaná v obchodním rejstříku	9	-	13	15	6	10
110 Veřejná obchodní společnost	1	1	1	-	-	-
111 Společnost s ručením omezeným	64	17	47	7	37	16
117 Nadační fond	-	-	-	1	-	-
120 Akciová společnost	2	2	1	2	6	2
140 Obecně prospěšná společnost	1	-	2	-	2	-
144 Společenství vlastníků jednotek	10	-	5	-	9	-
204 Družstvo	-	1	2	-	1	1
330 Příspěvková organizace [4]	2	-	4	6	-	-
420 Zahraniční osoba	28	19	31	11	30	12
700 Sdružení (svaz, spolek, společnost, klub aj.)	17	2	19	1	21	1
730 Organizační jednotka sdružení	7	4	2	7	-	1
760 Honební společenstvo	1	-	-	-	2	-

Zdroj : ČSÚ + vlastní úprava

Příloha 11 : Zaměstnanost dle údajů úřadu práce – subjekty s pracovištěm na okrese (bez ohledu na sídlo firmy) podle odvětví ekonomické činnosti OKEČ

Odvětví		31.12.2006			31.12.2007		rozdíl % podílu 06/07	index změn 06/07
		počet zaměstnaných	v %		počet zaměstnaných	v %		
			okres	kraj				
A	Zeměděl.,mysl.,les.hosp	1 460	10,5	6,0	1424	10,2	-0,3	97
B	Rybolov, chov ryb	0	0	0,5	0	0	0	0
C	Dobývání nerost. surov.	115	0,8	0,4	114	0,8	0	100
D	Zpracovatelský průmysl	5 207	37,3	29,2	5266	37,7	0,4	101

E	Výr. el., plynu a vody	108	0,8	2,0	109	0,7	-0,1	88
F	Stavebnictví	1189	8,5	9,3	1298	9,2	0,7	108
G	Obchod a opravy spotř.	842	6,0	12,0	757	5,5	-0,5	92
H	Pohostinství, ubytování	514	3,7	4,7	447	3,2	-0,5	86
I	Doprava, sklad., pošty	598	4,3	6,2	729	5,1	0,8	119
J	Peněžnictví a pojišťov.	95	0,7	1,4	105	0,7	0	100
K	Nemov.,výzkum,vývoj	712	5,0	4,3	644	4,6	-0,4	92
L	Veř.správa, obrana,soc.	731	5,3	7,3	723	5,1	-0,2	96
M	Školství	1118	8,0	6,4	1089	7,8	-0,2	98
N	Zdrav.,veter. a soc.čin	954	6,8	6,9	930	6,6	-0,2	97
O	Ost.veř.,soc.,osob. sl.	326	2,3	3,4	385	2,7	0,4	117
P	Domácnosti zam. person.	0	0	0,1	0	0	0	0
Q	Exterit. org. a spolky	0	0	0	0	0	0	0
	celkem	13969	100	100	14020	100	0	101

Zdroj : Úřad práce Prachatice + doplněno z VŠPS

Příloha 12 : Poptávka po profesních skupinách dle klasifikace zaměstnání

volná místa	31.12.2006		31.12.2007		rozdíl % 07/06	index změn 07/06
	volná místa	v %	volná místa	v %		
1 zákonodárci, vedoucí a řídící pracovníci	9	2,2	8	1,1	-1,1	89
2 vědečtí a odborní duševní pracovníci	14	3,4	16	2,2	-1,2	114
3 techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci	46	11,3	47	6,4	-4,9	102
4 nižší administrativní pracovníci /úředníci/	15	3,7	20	2,7	-1,0	133
5 provozní pracovníci ve službách a obchodě	35	8,6	68	9,2	0,6	194
6 kvalifik. dělníci v zeměd., lesnictví a příb. oborech	5	1,2	8	1,1	-0,1	160
7 řemesln. a kvalifik. výrobci, zpracovatelé, opraváři	150	36,9	316	42,8	5,9	211
8 obsluha strojů a zařízení	84	20,7	168	22,8	2,1	200
9 pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	48	11,8	87	11,8	0	181
0 osoby bez pracovního zařazení	0	0	0	0	0	0
celkem	406	100	738	100	x	182

Zdroj : Úřad práce Prachatice

Příloha 13 : Ložiska a prognózní zdroje

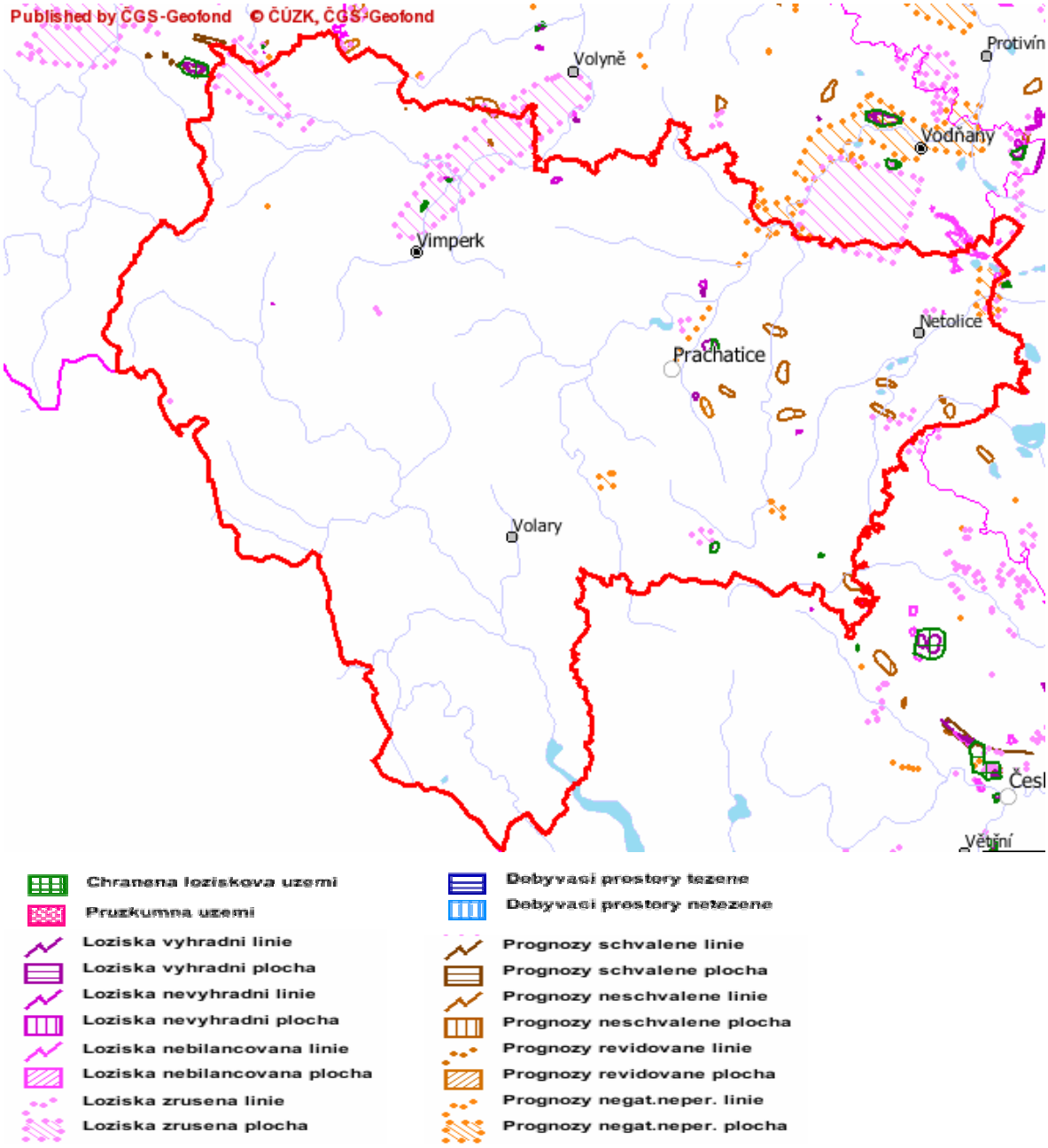

Zdroj : Surovinový informační subsystém (staženo 13,10.2007)

http://mapmaker.geofond.cz/mapmaker/geofond/

Příloha 14 : Využitelná ložiska geofondu

Registrace území	Těžba	Název	Organizace	Nerost	Surovina
DPT	DPT	Prachatice	RENO Šumava s.r.o.	biotitická rula granitická	Stavební kámen [1)]
DPT	DPT	Kobylí hora	Kámen a písek s.r.o.	stavební kámen	Stavební kámen [1)]
DPN	DPN	Křišťanov	Průmysl kamene a.s.	dek. kámen - melotonalit	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu [2)]
DPN	DPN	Ktiš	GARNET MINING a.s.	granát	Abraziva [3)]
DPN	DPN	Záblatí	WIENERBERGER Cihlářský průmysl a.s.	cihlářská surovina	Cihlářská surovina [4)]
DPN	DPN	Těšovice	KAMENOLOMY ČR s.r.o.	ortoruly	Stavební kámen [5)]
CHÚ	CHÚ	Křišťanov			Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu
CHÚ	CHÚ	Žernovice			Stavební kámen
CHÚ	CHÚ	Nahořany			Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu
CHÚ	CHÚ	Výškovice-Sudslavice			Stavební kámen
CHÚ	CHÚ	Výškovice I.			Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu
CHÚ	CHÚ	Ktiš-Dobročkov			Abraziva
B	DN	Mičovice-Kozí kámen	Česká geologická služba - Geofond	granát	Abraziva
B	DP	Ktiš-Ktišská hora	GARNET MINING a.s.	granát,pararula	Abraziva
B	DP	Křišťanov	Průmysl kamene a.s.	křemenný diorit,diorit	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu
B	SP	Prachatice-Leptáč	RENO Šumava s.r.o.	granulit,rula	Stavební kámen
B	DP	Těšovice u Prachatic	KAMENOLOMY ČR s.r.o.	pararula	Stavební kámen
B	SP	Prachatice-	Kámen a písek s.r.o.	granulit	Stavební kámen

		Kobylí hora			
D	SP	Výškovice	RENO Šumava s.r.o.	žula	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu
D	SP	Výškovice	RENO Šumava s.r.o.	žula	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu
D	SP	Výškovice	RENO Šumava s.r.o.	žula	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu
D	DN	Zálezly-Lčovice	Neuvedena	rula	Stavební kámen
D	DP	Borová Lada-Nový Svět	Lesy České republiky, s.p.	štěrkopísek	Štěrkopísky
D	DN	Těšovice u Prachatic 2	Neuvedena	migmatit,rula	Stavební kámen
D	DP	Míčovice-Klenovice	Neuvedena	granulit,rula	Stavební kámen
D	SP	Výškovice-Sudslavice	RENO Šumava s.r.o.	rula	Stavební kámen
N	DP	Netolice	Neuvedena	písek,štěrkopísek	Štěrkopísky
N	DP	Malovice	Neuvedena	nezpevněný diatomit	Diatomity
N	DP	Malovice	Neuvedena	nezpevněný diatomit	Diatomity
N	DP	Malovice	Neuvedena	nezpevněný diatomit	Diatomity
N	DP	Malovice	Neuvedena	nezpevněný diatomit	Diatomity
N	DP	Malovice	Neuvedena	nezpevněný diatomit	Diatomity
N	DP	Malovice	Neuvedena	nezpevněný diatomit	Diatomity
N	DP	Malovice	Neuvedena	nezpevněný diatomit	Diatomity
Q	DP	Chlum 1	Neuvedena	eluvium,písek	Štěrkopísky
Q	DP	Libinske Sedlo	Neuvedena	eluvium,písek	Štěrkopísky
Q	DP	Smolna Pec	Neuvedena	písek	Štěrkopísky
Q	DP	Volary	Neuvedena	pískovec	Štěrkopísky
Q	DP	Nova Pec	Neuvedena	písek	Štěrkopísky
Q	DP	Netolice	Neuvedena	písek	Štěrkopísky

Q	DP	Volary	Neuvedena	pískovec	Štěrkopísky
Q	DP	Koryto	Neuvedena		Štěrkopísky
Q	DV	Lenora	Neuvedena	písek,štěrk	Štěrkopísky
Q	DV	Lenora	Neuvedena	písek,štěrk	Štěrkopísky
Q	DP	Borová Lada 1	Neuvedena	eluvium,písek	Štěrkopísky
Q	DH	Prachaticko-Netolicko	Neuvedena	grafit	Grafit - krystalický grafit
Q	DH	Prachaticko-Netolicko	Neuvedena	grafit	Grafit - krystalický grafit
Q	DH	Prachaticko-Netolicko	Neuvedena	grafit	Grafit - krystalický grafit
Q	DH	Prachaticko-Netolicko	Neuvedena	grafit	Grafit - krystalický grafit
Q	DH	Prachaticko-Netolicko	Neuvedena	grafit	Grafit - krystalický grafit
Q	DH	Prachaticko-Netolicko	Neuvedena	grafit	Grafit - krystalický grafit
Q	DN	Záboří-střed	Neuvedena	jíl	Cihlářská surovina
Q	DN	Ratiborová Lhota	Neuvedena	granulit,rula	Stavební kámen
Q	DN	Ptákova Lhota	Neuvedena	žulový porfyr,gabrodiorit,porfyrit	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu
Q	DN	Kralovice	Neuvedena	granulit,rula	Stavební kámen
Q	DP	Březovník	Neuvedena	granulit	Stavební kámen
Q	DN	Nahořany	Neuvedena	lamprofyr	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu
Q	DP	Čkyně	Neuvedena	dolomit	Dolomit
R	DN	Jelemek	Ministerstvo ŽP	granulit,rula	Stavební kámen

DPT - dobývací prostory těžené
DPN - dobývací prostory netěžené
CHÚ - chráněná ložisková území
B - bilancovaná ložiska (výhradní)
D - evidovaná ložiska (nevýhradní)
N - nebilancovaná (vyhraz/nevyhraz)
Q - prognózy ostatní
R - schválené prognózy(nevyhrazené)

SP - současná povrchová
DN - dosud netěženo
DH - dřívější hlubinná
DP - dřívější povrchová
DV - dřívější z vody

1 těžené
2 se zastavenou těžbou
3 rezervní
4 s ukončenou těžbou
5 se zastavenou těžbou

Zdroj : Surovinový informační subsystém (staženo 13,10.2007)
http://mapmaker.geofond.cz/mapmaker/geofond/

Příloha 15 : Lesní plochy a jejich změny podle CORINE Land Cover mezi roky 1990 a 2000

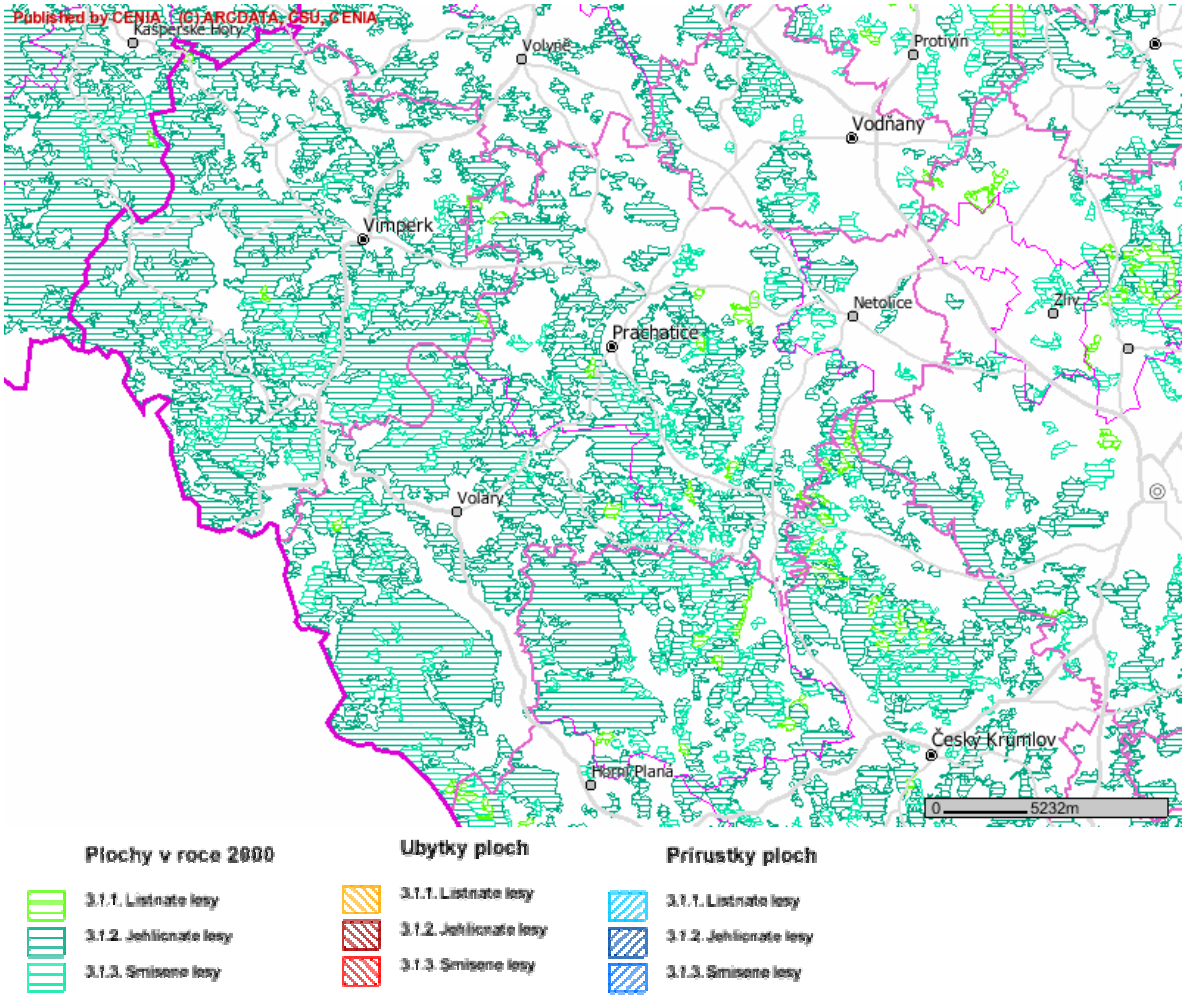

Zdroj : Geoportal (staženo4.3.2008) http://geoportal.cenia.cz/mapmaker/cenia/portal/

Příloha 16 : Informace o stavu lesů - základní údaje podle dřevin - Prachatice (včetně lesů MO) - z LHP(O) platných k 31.12. 2000

dřevina	porostní plocha		zásoba		bonita	střední věk
	[ha]	%	1000 [m3]b.k.	%		
borovice	9 850,43	13,91	2 400,06	12,22	4,22	77,00
douglaska	100,27	0,14	10,93	0,06	5,01	24,00
jedle bělokorá	1 249,09	1,76	517,90	2,64	2,69	93,00
jedle obrovská	28,10	0,04	1,40	0,01	1,63	17,00
kosodřevina	815,18	1,15	15,47	0,08	3,16	124,00
modřín	670,33	0,95	161,30	0,82	2,07	55,00
smrk ztepilý	49 555,10	69,98	15 164,73	77,22	3,35	69,00
smrkové exoty	14,47	0,02	9,74	0,05	3,38	97,00
jehličnaté ostatní	47,86	0,07	15,67	0,08	6,51	115,00
akát	4,83	0,01	0,59	0,00	6,25	72,00
bříza	1 810,95	2,56	218,37	1,11	2,03	54,00
buk	4 128,51	5,83	882,86	4,50	3,44	73,00
dub	397,67	0,56	70,55	0,36	3,75	61,00
dub červený	1,43	0,00	0,18	0,00	2,86	36,00
habr	0,50	0,00	0,03	0,00	6,58	34,00
jasan	63,69	0,09	10,82	0,06	2,13	58,00
javor	315,01	0,44	45,88	0,23	2,85	53,00
jilm	4,22	0,01	0,90	0,00	2,14	113,00
lípa	62,60	0,09	10,57	0,05	2,73	45,00
olše	866,77	1,22	74,88	0,38	3,88	44,00
osika	164,92	0,23	22,51	0,11	8,50	55,00
topol	1,64	0,00	0,30	0,00	7,92	48,00
vrba	5,42	0,01	0,16	0,00	8,99	35,00
listnaté ostatní	66,95	0,09	2,09	0,01	2,74	25,00
jehličnaté celkem	62 330,83	88,02	18 297,20	93,17	3,46	71,00
listnaté celkem	7 895,10	11,15	1 340,69	6,83	3,25	63,00
celkem	**70 225,93**	**99,17**	**19 637,88**	**100,00**	**3,44**	**70,00**
holina	**590,16**	**0,83**	-	-	-	-
Úhrnem	**70 816,09**	**100,00**	-	-	-	-

Zdroj : Ústav pro hospodářskou úpravu lesů (ÚHÚL) Brandýs nad Labem – aplikace Souhrnný lesní hospodářský plán http://www.uhul.cz/slhp3/Default.htm

Příloha 17 : Výsledky sčítání dopravy na dálniční a silniční síti v roce 2005

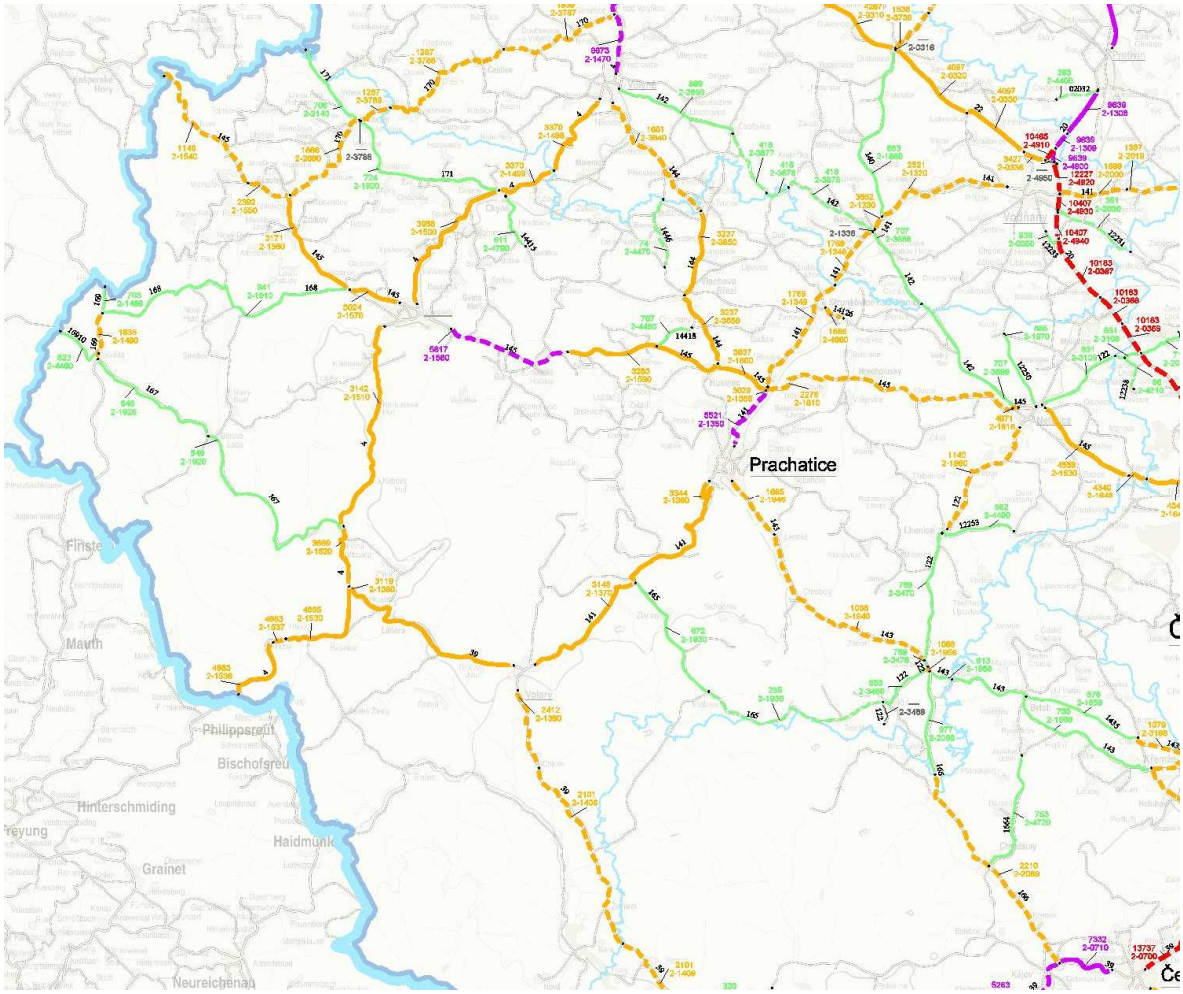

Zdroj : Ředitelství silnic a dálnic ČR (staženo 25.3.2008) http://www.scitani2005.rsd.cz/html/jc/f_jc.htm
+ zpracování výřezu

Příloha 18 : Památky a památkově chráněná území

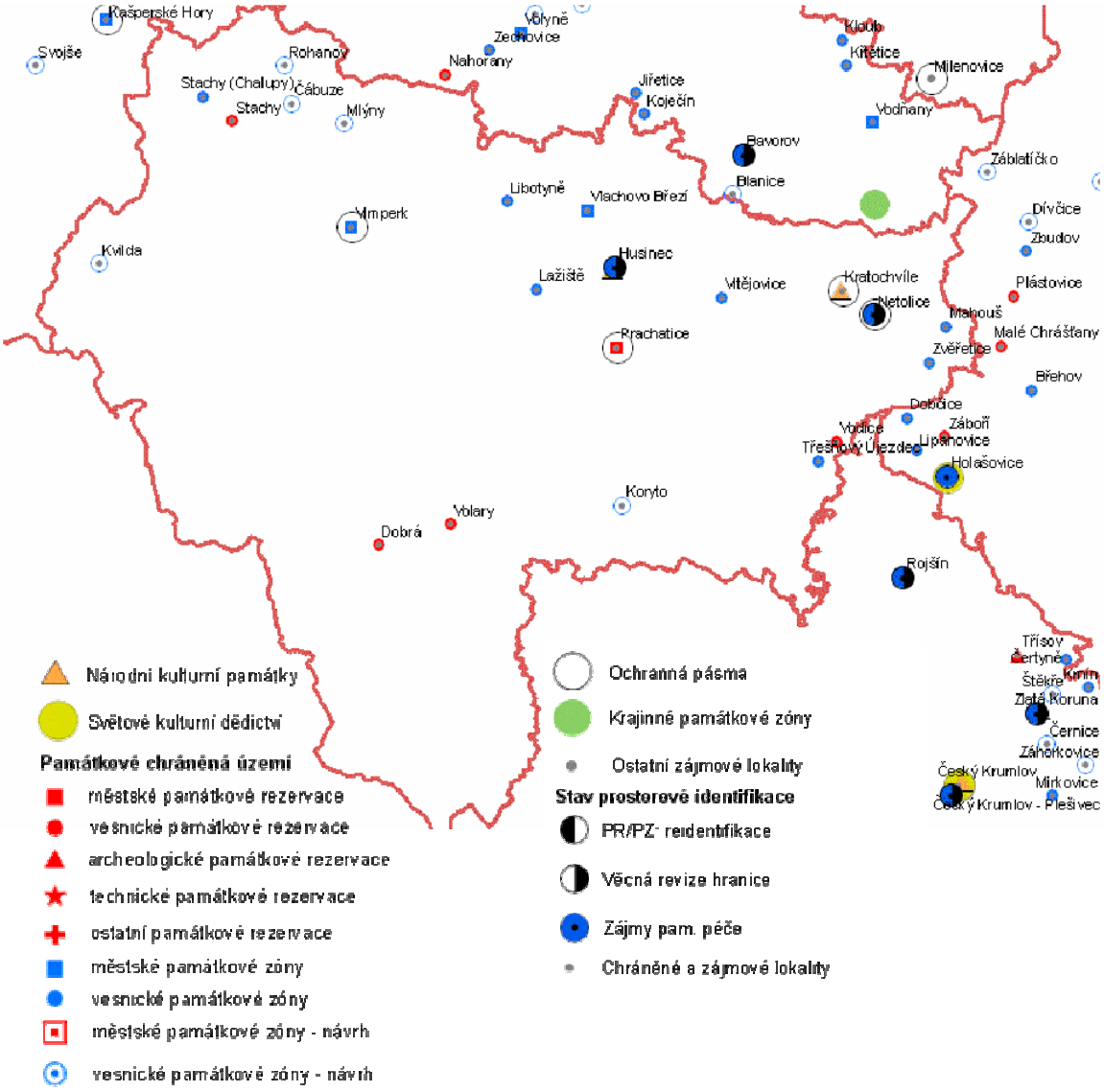

Zdroj : Geografický informační systém Národního památkového ústavu (staženo 7.3.2008)
http://gis.up.npu.cz/tms/npu_nkp/index.php?client_type=map_resize&Project=TMS_NPU_NKP&client_lang=cz_iso&strange_opener=0&interface=tmv&Theme=clear_sel

Příloha 19 : Statistika rodinných účtů - přehled příjmů a vydání (průměry na osobu v Kč za rok)

HRUBÉ PENĚŽNÍ PŘÍJMY CELKEM		134 569
ČISTÉ PENĚŽNÍ PŘÍJMY CELKEM		116 549
Příjmy ze závislé činnosti		66 326
z toho z hlavního zaměstnání		63 452
Příjmy z podnikání		11 245
z toho z hlavní činnosti		10 820
Sociální příjmy		31 482
Důchody		24 606
Dávky nemocenského pojištění		2 083
Podpora v nezaměstnanosti		596
Dávky státní sociální podpory		3 539
z toho:	přídavky na děti	1 273
	rodičovský příspěvek	1 512
Ostatní sociální příjmy		657
Ostatní příjmy		7 496
z toho:	kapitálové příjmy	151
	prodej nemovitostí, movitých věcí	2 452
	dary od příbuzných	2 282
HRUBÁ PENĚŽNÍ VYDÁNÍ CELKEM		125 605
Daň z příjmů		7 909
z toho z hlavního zaměstnání		7 501
Zdravotní a sociální pojištění		10 111
z toho z hlavního zaměstnání		10 017
ČISTÁ PENĚŽNÍ VYDÁNÍ CELKEM		107 585
podle účelu použití:	A. Spotřební vydání	97 342
	B. Vydání neklasifikovaná jako spotřební	10 243
podle druhu vydání:	Potraviny, nápoje, veřejné stravování	25 162
	Průmyslové zboží	33 140
	Služby	34 957
	Platby a jiná vydání	14 327
NATURÁLNÍ PŘÍJMY		6 548
NATURÁLNÍ VYDÁNÍ		5 306
BILANČNÍ POLOŽKY	Saldo vybraných úspor a vkladů	-7 908
	Saldo přijatých půjček a splacených úvěrů	-113
	Přijaté půjčky, nákup na splátky	4 866
	Splacené úvěry, splátky za zboží	4 979

Zdroj : ČSÚ